

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNO PRAVOBRANILSTVO
LJUBLJANA

SKUPNO LETNO POROČILO
O DELU DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA
V LETU 2006

Ljubljana, maj 2007

K A Z A L O

I. PRAVNA UREDITEV	4
II. ORGANIZIRANOST DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA	5
III. OBSEG DELA	7
IV. VSEBINA DELA.....	8
IV/1. PRAVDNI POSTOPKI.....	8
IV/1.1. PREDHODNI POSTOPKI	11
a. 14. člen Zakona o Državnem pravobranilstvu.....	11
b. XXXII. poglavje Zakona o kazenskem postopku	12
c. XVII. poglavje Zakona o prekrških.....	14
IV/1.2. ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NEPRAVILNEGA DELA DRŽAVNIH ORGANOV	15
IV/1.3 ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NAPAKE DRŽAVNEGA ORGANA	21
IV/1.4 DRUGE ODŠKODNINE.....	25
IV/1.5 DELOVNI IN SOCIALNI SPORI.....	27
a. delovni spori	27
b. socialni spori	30
IV/1.6 LASTNINSKI SPORI.....	32
IV/1.7 OSTALA PRAVNA PODROČJA.....	33
IV/1.8 ZAGOTAVLJANJE PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA	38
IV/2. POSTOPKI PRED EVROPSKIM SODIŠČEM ZA ČLOVEKOVE PRAVICE	40
IV/2.1 POSTOPKI PRED SODIŠČEM EVROPSKIH SKUPNOSTI, SODIŠČEM PRVE STOPNJE IN SODIŠČEM EFTA.....	50
a) Postopki po 234. členu PES	51
b) Postopki po tožbah po 230. členu PES.....	54
c) Postopki za sprejem svetovalnega mnenja po členu 34 "Sporazuma med EFTA državami o ustanovitvi nadzornega organa in sodišča" (Agreement between the EFTA States on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice – ni slovenskega prevoda)	54
IV/3. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU	57
IV/3.1. ZAVAROVANJE TERJATEV Z VKNJIŽBO ZASTAVNE PRAVICE	59

IV/3.2. IZVRŠBE Z RUBEŽEM IN PRODAJO NEPREMIČNIN	60
IV/3.3. IZVRŠBE NA RUBEŽ PLAČE, DRUGIH PREJEMKOV, SREDSTEV NA BANČNIH RAČUNIH, VREDNOSTNIH PAPIRJEV, KAPITALSKIH VLOŽKOV IN PREMIČNIH PREDMETOV	62
IV/4. STEČAJNI POSTOPKI IN POSTOPKI PRISILNE PORAVNAVE	65
a. stečajni postopki	66
b. postopki prisilne poravnave	70
IV/5. POSTOPKI PO ZAKONU O DENACIONALIZACIJI.....	74
IV/6. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠEVANJU KAZENSKIH SANKCIJ	80
IV/7. NEPRAVDNI POSTOPKI	81
a. zemljiška knjiga.....	89
b. zapuščinski postopki	91
c. razlastitev in omejitve lastninske pravice.....	93
d. postopki za določitev oziroma ureditev meje.....	97
e. postopki za odprtje depozitnega računa	97
IV/8. POSTOPKI PO ZAKONU O UPRAVNEM SPORU	98
IV/9. PRAVNA MNENJA (M ₁ IN M ₂ VPISNIK)	108
V. KRATEK ORIS OBSEGA IN UČINKOVITOSTI DELA TER PROBLEMOV	111
VI. PRILOGE.....	115

I. PRAVNA UREDITEV

Organizacijo, delo in pristojnosti Državnega pravobranilstva ureja Zakon o državnem pravobranilstvu (Uradni list RS, št. 41/06 – uradno prečiščeno besedilo). Državno pravobranilstvo je zastopnik Republike Slovenije in drugih subjektov določenih z Zakonom o državnem pravobranilstvu pred domačimi, tujimi in mednarodnimi sodišči. Subjektom, katere zastopa, tudi pravno svetuje.

Državno pravobranilstvo opravlja tudi druge naloge, ki jih določajo posebni zakoni, in sicer:

- Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 8/06 – uradno prečiščeno besedilo);
- Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 70/06);
- Zakon o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 21/06; popr. 58/06);
- Zakon o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91 – I, 56/92 – odločba US, 13/93 – odločba US, 31/93, 24/95 – odločba US, 20/97 – odločba US, 23/97 – odločba US, 65/98, 76/98 – odločba US, 66/00, 54/02 – odločba US, 54/04, 62/04, 63/04 – popr. in 18/05);
- Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 80/99, 70/00, 52/02, 73/04 in 22/05);
- Zakon o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 50/97, 65/97- popr. in 70/00, 11/03 – sklep US, 92/05 – odločba US, 45/06 – odločba US);
- Zakon o ugotavljanju vzajemnosti (Uradni list RS, št. 9/99);
- Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 100/05),
- Zakon o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 96/05);
- Zakon o reviziji postopkov javnega naročanja (Uradni list RS, št. 26/07);
- Zakon o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (Uradni list RS, št. 110/06 in 33/07);
- Zakon o ukinitvi Agencije Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij (Uradni list RS, št. 80/04);
- Zakon o prenehanju veljavnosti Zakona o družbenem pravobranilcu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 53/05);

- Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (Uradni list RS, št. 49/06).

II. ORGANIZIRANOST DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA

Državno pravobranilstvo opravlja naloge iz svoje pristojnosti na sedežu in na zunanjih oddelkih.

Sedež Državnega pravobranilstva je v Ljubljani, zunanji oddelki pa so v Celju, Kopru, Kranju, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in na Ptujju.

Na podlagi Zakona o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 56/02, 110/02 ZDT-B) je podlaga za zaposlovanje vseh javnih uslužbencev sistemizacija delovnih mest, ki temelji na sprejetem kadrovskem načrtu.

Dne 31. 12. 2006 je bila struktura zaposlenih na Državnem pravobranilstvu naslednja:

Generalni državni pravobranilec	1
Državni pravobranilci	33
Pomočniki državnega pravobranilca	16
Generalni sekretar	1
Višji strokovni in strokovni sodelavci	6
Ostali javni uslužbenci	63
SKUPAJ:	120

Na koncu obdobja poročanja je bilo v primerjavi z 31. 12. 2005 zaposlenih sedem oseb več, vendar pa sta se njihovo število in struktura med letom spreminjali zaradi upokojitve državnega pravobranilca oziroma njegovega odhoda na drugo funkcijo, zaradi odpovedi funkciji pomočnika državnega pravobranilca ter odhoda nekaterih javnih uslužbencev iz Državnega pravobranilstva.

Obseg dela je tudi v letu 2006 terjal, da smo zaposlovali uslužbence za določen čas. Tako smo v navedenem obdobju zaposlili 11 uslužbencev za določen čas in njihovo število je zajeto v strukturi zaposlenih ostalih javnih uslužbencev. Za zagotovitev tekočega in uspešnega dela bo potrebno njihovo razmerje spremeniti iz določenega v nedoločen čas ter tako omogočiti in zagotoviti učinkovito izvajanje tudi drugih nalog.

Predvideni velik pripad zadev iz novih pristojnosti pa ni zahteval samo zaposlitve novih javnih uslužbencev, ampak tudi ustrezno povečanje števila funkcionarjev. Zaradi tega je minister za pravosodje 20. 9. 2006 sprejel Pravilnik o določitvi števila državnih pravobranilcev in pomočnikov državnih pravobranilcev ter povečal število državnih pravobranilcev za 15 oseb tako, da lahko Državno pravobranilstvo zaposli 66 funkcionarjev, od tega generalnega državnega pravobranilca, 48 državnih pravobranilcev in 17 pomočnikov državnih pravobranilcev. Državno pravobranilstvo je takoj pristopilo k razpisu novih mest državnih pravobranilcev. Dne 29. 9. 2006 je bil v Uradnem listu RS, št. 100/06 objavljen razpis za 15 novih državnih pravobranilcev, od tega pet na zunanjih oddelkih in 10 na sedežnem pravobranilstvu (od teh dva za evropske zadeve). Državni pravobranilci na zunanjih oddelkih so bili imenovani 18. 1. 2007, na sedežno pravobranilstvo pa 15. 2. 2007 (trije), 22. 2. 2007 (pet), 5. 4. 2007 (en) in 26. 4. 2007 (en). Novi državni pravobranilci so bili imenovani iz vrst dosedanjih pomočnikov državnih pravobranilcev, le v dveh primerih sta bila imenovana zunanja kandidata, ki pa bosta funkcijo nastopila šele v poletnih mesecih. Zaradi dolgotrajnega postopka imenovanja je kandidatka, ki je bila v februarju 2007 imenovana za državno pravobranilko podala izjavo, da se funkciji odpoveduje tako, da novega državnega pravobranilca pričakujemo šele v drugi polovici oziroma proti koncu leta 2007. Kljub povečani sistemizaciji na dan 31. 12. 2006 in tudi še v prvi polovici leta 2007 ne moremo govoriti o dejansko povečanem številu funkcionarjev.

Državno pravobranilstvo je objavilo tudi razpis strokovnih sodelavcev v marcu in septembru 2006. Na prvi razpis sta se javila dva kandidata, vendar nam ni uspelo zaposliti nobenega, saj nista bila zadovoljna s podatkom, da bi prejela nižjo plačo kot na dosedanem delovnem mestu. Na drugi razpis pa je prispelo osem prijav, od katerih je pet kandidatov po razgovoru iz enakih razlogov, kot so navedeni spredaj, umaknilo prijavo, tako da smo zaposlili le tri strokovne sodelavce, ki pa so bili že pred tem zaposleni na Državnem pravobranilstvu, vendar za določen čas. Navedeni strokovni sodelavci so namreč prišli na Državno pravobranilstvo na podlagi 11.a člena Zakona o pravniškem državnem izpitu. V letu 2006 so Višje sodišče v

Ljubljani, Višje sodišče v Mariboru in Višje sodišču v Kopru vročili skupaj 22 pozivov za zaposlitev na Državnem pravobranilstvu, vendar pa smo uspeli zaposliti eno strokovno sodelavko na Zunanjem oddelku Državnega pravobranilstva v Kopru, štiri strokovne sodelavke v Ljubljani, pri čemer sta dve po dveh oziroma treh mesecih dela že dali odpoved.

V letnem poročilu za leto 2005 sem izpostavil odločitev Višjega delovnega in socialnega sodišča, da strokovni sodelavec Državnega pravobranilstva, ki ima opravljen pravosodni izpit in je strokovno kvalificiran za zastopanje na obravnavah, za takšno zastopanje nima specialnega pooblastila v Zakonu o državnem pravobranilstvu. Zaradi tega so morali strokovne sodelavce na obravnavah nadomeščati pomočniki državnega pravobranilca oziroma celo državni pravobranilci. V letu 2006 je sprememba Zakona o državnem pravobranilstvu dala strokovnim sodelavcem pooblastilo za zastopanje na obravnavah, vendar pa zakona v praksi nismo mogli realizirati, saj je bil začetek uporabe zakona vezan na veljavnost Odloka o plačah javnih uslužbencev v javnem sektorju. Ta težava je bila odpravljena šele z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ko je bil Zakon o državnem pravobranilstvu zadržan le še glede načina obračunavanja plače državnemu pravobranilcu in pomočniku državnega pravobranilca.

III. OBSEG DELA

V letu 2006 je Državno pravobranilstvo obravnavalo skupno 90.243 zadev. Od tega je bilo 56.030 zadev novega pripada. Ob izteku leta je ostalo 41.404 nerešenih zadev.

V Republiki Sloveniji se od 1. 1. 2007 dalje uporablja nova denarna enota EUR. V mesecu januarju 2007 smo na vseh vpisnikih opravili pretvorbo denarnih vrednosti iz SIT v EUR, zato so v poročilu vsi zneski zapisani v novi valuti.

Pripad novih zadev se je v letu 2006 po posameznih področjih gibal takole:

- Na pravdnem področju je znašal pripad 5.257 zadev (povečanje za 119,2 %).
- Na področju postopkov pred Evropskim sodiščem za človekove pravice je znašal pripad 46 zadev (povečanje za 6,9 %).
- Na področju postopkov pred Sodiščem Evropskih skupnosti in Sodiščem prve stopnje je znašal pripad 397 zadev (zmanjšanje za 8,6 %).

- Na področju izvršbe je znašal pripad 2.209 zadev (povečanje za 7,2 %).
- Na področju postopkov stečajev in prisilnih poravnav je znašal pripad 678 zadev (zmanjšanje za 9 %).
- Na področju denacionalizacije je znašal pripad 183 zadev (zmanjšanje za 2,7 %).
- Na področju postopkov po ZIKS je znašal pripad 14 zadev (povečanje za 16,6 %).
- Na področju nepravdnih postopkov je znašal pripad 35.736 zadev (povečanje za 368 %).
- Na področju upravnih sporov je znašal pripad 11.440 zadev (povečanje za 17,3 %).

Skupni pripad novih zadev je bil večji kot v predhodnem obdobju (indeks 128), kar seveda pomeni večje število nerešenih zadev kljub povečanemu številu rešenih zadev (indeks 121). Tudi skupna vrednost obravnavanih zadev se je povečala in dosega 7.355.740.072,16 EUR. Ponovno opozarjam, da mnogi vrednostni podatki za številne nezaključene denacionalizacijske zadeve in zadeve s področja zaplemb premoženja ter pravnih zadev še vedno ne obstajajo oziroma se v nekaterih zadevah niso dopolnjevali.

Sedežno pravobranilstvo je obravnavalo 32.192 zadev, kar predstavlja tretjino (35,67 %) vseh zadev. Številčni podatki o obsegu dela in o nerešenih zadevah konec leta 2006 za celotno Državno pravobranilstvo in po posameznih zunanjih oddelkih oziroma sedežu so podrobneje razdelani v prilogah.

IV. VSEBINA DELA

Državno pravobranilstvo zastopa Republiko Slovenijo na vseh pravnih področjih, opravlja svetovalno funkcijo in deluje po posebnih zakonih kot stranka.

V nadaljevanju poročila je prikazana vsebina dela po posameznih področjih.

IV/1. PRAVDNI POSTOPKI

V obravnavanem obdobju je bilo število prejetih pravnih zadev v primerjavi z letom 2005 večje za prek 119 % (119,22 %). Državno pravobranilstvo je namreč leta 2006 prejelo v delo 5.257 zadev, v letu 2005 pa 2.398 zadev. Na večje število prejetih zadev je vplival porast

odškodninskih zahtevkov zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku in odstranitve imisij zaradi povečanega tovarnega prometa po regionalnih cestah v vzhodnem delu države, ki so bili vloženi na podlagi 14. člena Zakona o državnem pravobranilstvu. Poročilo zajema 5.103 zadeve, ki se vodijo v P vpisniku, 135 zadev, ki se vodijo v PK vpisniku in 19 zadev, ki se vodijo v PP vpisniku. V PK in PP vpisnik se vpisujejo odškodninski zahtevki v predhodnem postopku po Zakonu o kazenskem postopku in Zakonu o prekrških ter so predmet obravnave pod točko IV/1.1. tega poročila.

Povečanje pripada novih zadev se torej nanaša samo na število prejetih zahtevkov v predhodnem postopku na podlagi 14. člena Zakona o državnem pravobranilstvu, ki je bilo bistveno večje kot v preteklih obdobjih (indeks 1050). Zmanjšal se je pripad novih zadev, ki se nanaša tako na postopke, v katerih je Republika Slovenija tožeča stranka (indeks 91), kot na postopke, v katerih je Republika Slovenija tožena stranka (indeks 89).

Republika Slovenija med novo prejetimi zadevami v P vpisniku nastopa v 736 zadevah kot tožeča stranka (skupna vrednost zahtevkov države znaša 11,2 milijona EUR (11.277.156,24 EUR), v 975 zadevah pa nastopa kot tožena stranka (vrednost zahtevkov znaša 775,8 milijonov EUR (775.832.146,58 EUR). Nadaljnjih 3.307 zadev v skupni vrednosti zahtevkov 87,3 milijona EUR (87.304.436,46 EUR) se nanaša na predhodni postopek po 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu. V P vpisniku vodimo tudi zadeve, v katerih je bila Republika Slovenija pozvana, da vstopi v pravdo kot stranski intervenient na strani tožeče ali tožene stranke (85 zadev).

Struktura vrednosti zadev, ki jih je Državno pravobranilstvo imelo v delu, je naslednja:

- Vrednost zadev, v katerih Republika Slovenija nastopa kot tožeča stranka, znaša 81,4 milijona EUR (81.409.753,36 EUR).
- Vrednost zadev, v katerih Republika Slovenija nastopa kot tožena stranka, zahtevkov po 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu ter zahtevkov na podlagi XXXII. poglavja Zakona o kazenskem postopku in XVII. poglavja Zakona o prekrških znaša prek 5,9 milijarde EUR (5.926.711.551,99 EUR). Med obravnavanimi zadevami po vrednosti izstopa tožba Systemske tehnike d.o.o. zaradi sklenitve pogodbe, saj je sodišče v letu 2006 končno izdalo sklep o umiku tožbe Aktive Avant I in ostalih pooblaščenih investicijskih družb proti Republiki Sloveniji. Tožeča stranka s tožbo zahteva razveljavitev pogodbe o dobavi pehotnih vozil, ugotovitev, da je najugodnejši ponudnik in da je zato tožena

stranka dolžna z njo skleniti pogodbo. Republika Slovenija v sporni zadevi odgovarja, da ni šlo za oddajo javnega naročila, zato ni mogoče uporabljati določila Zakona o javnih naročilih. Tožeča stranka je v predmetni zadevi vložila tudi predlog za izdajočasne odredbe za zavarovanje nederarne terjatve, ki je bil pravnomočno zavrjen.

V obravnavanem obdobju je bilo rešenih več zadev kot v predhodnem obdobju, in sicer skupaj 3.631 zadev, od tega v predhodnih postopkih 1.871 zadev. S poravnavo je bilo rešenih 272 zadev (sodne poravnave in izvensodne poravnave v predhodnih postopkih).

V pravnih postopkih, končanih s sodno odločbo, je bila Republika Slovenija uspešna s tožbenimi zahtevki v višini prek 49 %, oškodovanci pa so bili s svojimi tožbenimi zahtevki zoper državo uspešni v višini nekaj več kot 11 %. Na podlagi sklenjenih sodnih poravnav je Republika Slovenija tožnikom izplačala 1.802.400,49 EUR (zahtevanih 2.577.578,62 EUR), kar pomeni, da je znašala uspešnost oškodovancev 70 %, prejela pa je 223.745,02 EUR (zahtevanih 435.317,46 EUR), tako, da je znašala njena uspešnost nekaj več kot 51 %. Pri odstotku uspešnosti Republike Slovenije niso upoštevani zahtevki in vrednosti izvensodnih poravnav, ki so bile sklenjene v predhodnih postopkih ter zahtevki, za katere Republika Slovenija ni vložila tožbe, saj so tožniki poravnali svojo obveznost po predhodnem pozivu Državnega pravobranilstva. Ob upoštevanju teh podatkov bi bil odstotek uspešnosti Republike Slovenije veliko višji.

V nadaljevanju obravnavam vrste rešitev po posameznih področjih.

Državno pravobranilstvo je imelo ob izteku obdobja poročanja 6.511 nerešenih zadev (predhodni postopki – 1.814 zadev, Republika Slovenija kot tožeča stranka – 1.338 zadev, Republika Slovenija kot tožena stranka – 3.168 zadev, Republika Slovenija kot stranski intervenient na strani tožeče ali tožene stranke – 191 zadev).

Število vseh nerešenih zadev se je zaradi povečanega števila nerešenih zadev v predhodnih postopkih povečalo za 33 %.

Med nerešenimi zadevami, v katerih je Republika Slovenija tožena stranka, prevladujejo odškodninski zahtevki, in sicer zaradi:

- nepravilnega dela državnih organov (371 zadev v skupni vrednosti 679,8 milijona EUR (679.814.495,08 EUR));
- nepravilnega dela sodišč in kršitve pravice do sojenja v razumnem roku (224 zadev v skupni vrednosti 1,3 milijarde EUR (1.387.164.864,27 EUR));
- neupravičenega odvzema prostosti (184 zadev v skupni vrednosti 36,4 milijona EUR (36.443.339,11 EUR));
- poškodbe po policistu (75 zadev v skupni vrednosti 3 milijone EUR (3.022.650,03 EUR));
- poškodbe na delu oziroma med služenjem vojaškega roka (235 zadev v skupni vrednosti 5,4 milijona EUR (5.479.541,99 EUR));
- neizpolnitve različnih obveznosti države (588 zadev v skupni vrednosti 691,5 milijona EUR (691.502.801,47 EUR), ter zaradi
- nepravilnega izplačevanja plač in drugih nadomestil (854 zadev v skupni vrednosti 18,3 milijona EUR (18.304.489,42 EUR).

IV/1.1. PREDHODNI POSTOPKI

V delovno področje Državnega pravobranilstva sodi tudi reševanje spornih razmerij pred uvedbo pravnega ali drugega postopka. Predhodni postopek je predpisan v 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu, v XXXII. poglavju Zakona o kazenskem postopku in v XVII. poglavju Zakona o prekrških.

a. 14. člen Zakona o Državnem pravobranilstvu

Po določbah 14. člena Zakona o državnem pravobranilstvu (v nadaljevanju: ZDPra) mora tisti, ki ima namen začeti pravdni ali drug postopek proti subjektu, ki ga zastopa Državno pravobranilstvo, predhodno predlagati Državnemu pravobranilstvu, da se sporno razmerje reši pred uvedbo pravnega ali drugega postopka. V obdobju poročanja smo prejeli v delo rekordno število novih zahtevkov, in sicer kar 3.307 zadev. Na tako veliko povečanje pripada je vplivalo 1.753 zadev zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku (skupna zahtevana vrednost 24.960.207,64 EUR) in 1.245 zahtevkov zaradi odstranitve ovir in imisij, ki jih povzroča tovorni promet (skupna zahtevana vrednost 17.531.469,98 EUR). Prevladovali so še zahtevki zaradi poškodbe na delu in med služenjem vojaškega roka (37 zadev v skupni vrednosti nekaj več kot 455.000,00 EUR), nepravilnega dela državnih organov (82 zadev v

skupni vrednosti 30,9 milijona EUR), nepravilnega dela sodišč (43 zadev v skupni vrednosti 6,9 milijona EUR), druge odškodnine (40 zadev v skupni vrednosti 602,5 tisoč EUR). Vrednost vseh zahtevkov, prejetih v predhodnem postopku, je znašala 87,3 milijona EUR (87.304.436,46 EUR).

Državno pravobranilstvo je v 1.481 zadevah zahtevke zavrnilo zato, ker ni bil podan temelj zahtevka oziroma predlagatelj ni predložil dovolj dokazov za utemeljenost zahtevkov. Glede na to, da je Zunanji oddelek Državnega pravobranilstva v Murski Soboti prejel večino odškodninskih zahtevkov zaradi odstranitve imisij bi opozoril, da je oddelek že v letu 2006 v 1.202 zadevah oškodovancem sporočil, da niso predložili dokazov za utemeljenost zahtevkov. V predhodnem postopku so bile namreč opravljene meritve hrupne obremenjenosti z meritvami celotne obremenitve okolja s hrupom in predlogom protihrupne zaščite, meritve onesnaženosti zraka in meritve vibracij v nekaterih stanovanjskih objektih. Navedene študije so za državni organ predstavljale zadostni dokaz, da odškodninski zahtevki niso utemeljeni. V 156 zadevah je bila sklenjena izvensodna poravnava, v 47 zadevah oškodovanci niso sprejeli poravnalne ponudbe, v 44 zadevah so oškodovanci pohiteli z vložitvijo tožbe, v 22 zadevah pa so bile zadeve zaključene na drug način, in sicer s potekom roka za odločitev oziroma z odstopom zadeve zavarovalnici, pri kateri je imel državni organ zavarovan škodni primer. Po nam znanih podatkih je zavarovalnica sklenila izvensodno poravnavo v treh zadevah v skupnem znesku 4.460,02 EUR, vendar pa v eni zadevi nismo uspeli dobiti podatka o višini plačila odškodnine. Med sklenjenimi izvensodnimi poravnami izpostavljam 149 zadev, ki so se nanašale na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku. Republika Slovenija je z oškodovanci sklenila izvensodne poravnave v skupnem znesku 298.467,38EUR, pri čemer so oškodovanci uveljavljali zahtevke v skupnem znesku 1.476.493,21 EUR.

b. XXXII. poglavje Zakona o kazenskem postopku

V PK vpisniku se vodijo obvezni predhodni postopki na podlagi določb XXXII. poglavja Zakona o kazenskem postopku za povrnitev škode osebam, ki so bile neupravičeno obsojene ali jim je bila neutemeljeno odvzeta prostost. Pred vložitvijo tožbe na povrnitev škode je obvezna vložitev zahtevka na Državno pravobranilstvo.

Državno pravobranilstvo je v letu 2006 obravnavalo skupno 199 zahtevkov za izplačilo odškodnin zaradi neupravičene obsodbe ali neutemeljenega odvzema prostosti. Skupna vrednost teh zahtevkov je znašala 21.845.470,95 EUR.

Od navedenega števila je bilo 135 novih zadev v skupni vrednosti 17.299.994,35 EUR, prenesenih iz predhodnega obdobja pa je bilo 64 zadev v skupni vrednosti zahtevkov 4.545.476,60 EUR.

Od skupnega števila obravnavanih zahtevkov se je 42 zadev nanašalo na neupravičen zapor v obdobjih v letih 1945-1960 (zahtevana vrednost 1.162.115,54 EUR).

Od skupno obravnavanih 199 zahtevkov je bilo v letu 2006 rešenih 97 zahtevkov, od tega 39 zahtevkov s poravnavo (zahtevana vrednost 1.078.758,62 EUR, poravnalna vrednost 146.906,06 EUR), v ostalih 58 zadevah (zahtevana vrednost 4.413.157,95 EUR) pa v 23 zadevah oškodovanci niso sprejeli ponudbe Državnega pravobranilstva, v 35 zadevah pa je bil zahtevek zavrnjen.

Ob izteku leta 2006 sta ostali nerešeni 102 zadevi v skupni vrednosti 16.353.554,38 EUR. Na 24. strani poročila navajam primere pravnomočnih sodnih odločb, v katerih so sodišča tožnikom, ki so bili neupravičeno v priporu za različna krajša obdobja, prisodila razmerno višje odškodnine kot v preteklih letih. Državno pravobranilstvo analizira prisojene odškodnine in bo, če bo ugotovilo, da so se višine odškodnin iz objektivnih razlogov zvišale, to tudi upoštevalo pri novih poravnalnih ponudbah. Potrebno je pojasniti, da sodišča odločajo o višini škode na podlagi dokaznih postopkov, v katerih se ugotavljajo subjektivni kriteriji (intenzivnost duševnih bolečin, prizadetost, zdravstveno počutje itd.), medtem ko Državno pravobranilstvo o odškodnini odloča le na podlagi objektivnih kriterijev (trajanje ukrepa, obdobje ukrepa, kraj izvajanja), pri čemer je odškodnina za prve tri dni odvzema prostosti, ki so praviloma za prizadete najtežji, bistveno višja. Od leta 1998 je Državno pravobranilstvo štirikrat zvišalo zneske odškodnin tako, da odškodnina za en dan odvzete prostosti od konca leta 2006 presega 41,73 EUR. Po opravljenem pregledu pravnomočnih sodb v letu 2006, s katerimi je sodišče odločalo o višini odškodnin za neupravičen zapor oziroma neutemeljen pripor, smo prišli do ugotovitve, da so bile prisojene odškodnine za en dan odvzema prostosti v poprečju nižje od 41,73 EUR. Štirje primeri pravnomočno zaključenih pravnih zadev v letu 2006, ko so sodišča izrekala višje odškodnine kot v predhodnih obdobjih (za pripor v trajanju

170 dni - odškodnina v višini 73,64 EUR za vsak dan, pripor v trajanju 165 dni - odškodnina v višini 113,81 EUR za vsak dan, pripor v trajanju 28 dni - odškodnina v višini 81,97 EUR za vsak dan, pripor v trajanju devet dni - odškodnina v višini 92,73 EUR za vsak dan) zahtevajo, da se analizirajo razlogi za višje odškodnine in temu primerno zviša znesek odškodnine za en dan odvzete prostosti.

Ne glede na gornje ugotovitve pa tudi za leto 2006 ocenjujem, da so postopki izvensodnega poravnavanja na podlagi XXXII. poglavja Zakona o kazenskem postopku zelo uspešni, saj oškodovancem prvenstveno omogočijo, da dosežejo svoja upravičenja hitro in brez sodnih postopkov, zmanjšujejo pravdne stroške in ne nazadnje dajejo pozitivne finančne rezultate zavezancem, kar potrjuje podatek, da je bila v 39 sklenjenih poravnavaht zahtevana odškodnina 1 milijon EUR (1.078.758,62 EUR), po sklenjenih poravnavaht pa so znašala izplačila nekaj manj kot 147.000 EUR (146.906,06 EUR), kar je manj kot petina. Tudi ob sestavi tega poročila ugotavljam, da pomenijo zadevne poravnave velik prispevek k razbremenitvi sodišč, saj so v teh zadevah sodni postopki zaradi zapletenega in obsežnega dokaznega postopka običajno dolgotrajni in praviloma obremenjujejo sodišča vseh treh stopenj.

c. XVII. poglavje Zakona o prekrških

V PP vpisniku se vodijo obvezni predhodni postopki na podlagi določb XVII. poglavja Zakona o prekrških za povrnitev škode osebam, ki so bile neupravičeno kaznovane ali jim je bil neupravičeno izrečen varstveni ali vzgojni ukrep, ali pa jim je bila neutemeljeno vzeta prostost.

Pristojnost obravnavanja navedenih zadev je na Državno pravobranilstvo prešla z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 31/00).

Državno pravobranilstvo je v letu 2006 obravnavalo skupno 36 zahtevkov (zahtevana vrednost 30.037,73 EUR). Od tega je bilo 17 zadev prenesenih iz preteklega leta (zahtevana vrednost 18.724,94 EUR), novih zahtevkov pa je bilo vloženi 19 (zahtevana vrednost 11.312,79 EUR).

Državno pravobranilstvo je v preteklem letu rešilo 25 zadev, od tega tri s poravnavo (zahtevana in poravnalna vrednost 1.064,10 EUR), 22 zahtevkov pa je zavrnilo (zahtevana vrednost 20.510,94 EUR).

Nerešenih zadev je ob koncu leta ostalo 11 (zahtevana vrednost 8.462,69 EUR).

Čeprav je bilo rešenih šest zadev več kot je bilo prejetih zadev v istem obdobju, še vedno lahko govorimo o počasnem reševanju zahtevkov, kar pa je predvsem posledica pomanjkljivih odškodninskih zahtevkov, saj je potrebno z dodatnimi pozivi iskati manjkajočo dokumentacijo, o čemer opozarjam v vsakoletnem poročilu.

IV/1.2. ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NEPRAVILNEGA DELA DRŽAVNIH ORGANOV

Kot že nekaj preteklih let, tudi v tem poročilu izpostavljam na prvem mestu odškodninske tožbe proti državi zaradi nepravilnega dela upravnih in pravosodnih organov (temeljijo na 26. členu Ustave Republike Slovenije), in sicer zaradi njihove občutljivosti, visokih škod in posledično visokih odškodnin. Ti postopki so dolgotrajni in pogosto vezani na pravnomočno končane upravne postopke, zato ni mogoče z gotovostjo trditi, kakšen bo končni uspeh teh zahtevkov. Višina zatrjevane škode je pogosto odvisna tudi od ugotovitev in izračuna sodnih izvedencev.

V letu 2006 smo v primerjavi s pripadom v predhodnem letu prejeli za 88 % več zadev zaradi nepravilnega dela upravnih in drugih državnih organov ter sodišč (2005 – 115, 2006 – 217). Tovrstni odškodninski zahtevki se očitno povečujejo, saj smo še v letu 2004 prejeli samo 94 tožbenih zahtevkov. Na povečan pripad je vplival predvsem pripad 106 novih tožb zaradi zatrjevane kršitve pravice do sojenja v razumnem roku.

V novih odškodninskih tožbah zaradi zatrjevanega nepravilnega dela upravnih in drugih državnih organov tožniki zatrjujejo naslednje nepravilnosti:

- Protipravne fizične posege policistov, ki povzročijo fizične poškodbe. Primer: V sedmih zadevah oškodovanci tožijo za odškodnino v skupnem znesku 107.734,94 EUR. Po naši

oceni, ki izhaja iz pravnomočno zaključenih zadev, gre za posledice pomanjkljivega poznavanja pravil ali za neustrezno presojo okoliščin.

- Nepravilno delo upravnih in inšpekcijskih služb v zvezi z vodenjem in odločanjem v različnih upravnih postopkih. Primeri: V 72 zadevah oškodovanci tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 29.510.463,75 EUR. Tovrstne odškodninske tožbe predstavljajo 100 % povečanje zadev, saj smo v letu 2005 prejeli le 36 zadev. Najbolj so odmevale tožba družbenika gospodarske družbe na plačilo odškodnine 9.584.674,41 EUR, ki zatrjuje protipravno ravnanje inšpektorja, ki je gospodarski družbi prepovedal proizvodnjo in prodajo napitkov iz konoplje in hmelja zaradi suma, da napitek vsebuje kanabinoide; tožba gospodarskih družb, ki zahtevata plačilo odškodnine 1.875.554,91 EUR in zatrjujeta malomarno in nestrokovno delo Državno revizijske komisije, ki je zavrnila zahtevek tožeče stranke za revizijo v zvezi z oddajo javnega naročila za izvajanje storitev varovanja oseb, varovanja premoženja in upravljanja z varnostno nadzornim centrom za potrebe ljubljanskega sodnega okrožja; gospodarska družba, ki se ukvarja s predvajanjem radijskega medija, zahteva odškodnino v višini 1.521.460,05 EUR zaradi izgube slišnosti, saj so ji bile vzete radijske frekvence, kar je povzročilo slabšo slišnost radijske postaje, zaradi tega pa naj bi ji bila Republika Slovenija dolžna povrniti stroške investicij in izpadlo bodočo reklamo; fizični osebi zatrjujeta nastanek škode, ker slovenska policija in državno tožilstvo nista storila vsega, da bi preprečila tragedijo, ki je doletela družino; tožniku naj bi nastala škoda, ker so mu policisti še pred začetkom kazenskega postopka zasegli večjo količino predmetov, katerih pa mu, potem ko je bil kazenski postopek končan, niso vrnil, ker so bili pred tem že vrnjeni domnevnemu oškodovancu; upravna enota naj bi z nepravilno zavrnitvijo prošnje za izdajo vozniškega dovoljenja povzročila škodo oškodovancu, saj v času, ko je trajal postopek, ni mogel voziti avtomobila, nepravilnost odločitve upravne enote pa se je potrdila v upravnem postopku; fizični osebi tožita na plačilo odškodnine zaradi diskriminacije pri izbiranju kandidata oziroma ker tožnici državni organ po vrnitvi s porodniškega dopusta ni omogočil opravljanja del in nalog na delovnem mestu, ki jih je opravljala pred porodniškim dopustom; fizična oseba uveljavlja odškodnino zaradi dolgotrajnosti upravnega postopka v zvezi z izdajo gradbenega dovoljenja, kar je povzročilo nemožnost gradnje poslovno stanovanjskega objekta; fizični osebi uveljavljata izgubo na zaslužku v višini 893.183,07 EUR zaradi nemožnosti obratovanja ribogojnice v času podeljene koncesije (po izgradnji ribogojnice se je zmanjšal pretok vode zaradi posegov v zgornjem delu potoka, inšpekcijske službe pa niso storile ničesar za odpravo

nepravilnosti); fizična oseba uveljavlja odškodnino 690.880,67 EUR, ker mu je v upravnem postopku pri izdaji lokacijskega dovoljenja nastala škoda. Upravni organ v postopek ni pritegnil mejaša, zato je bila v ponovljenem postopku tožnikova vloga za izdajo lokacijskega dovoljenja zavrnjena, sam pa je po izdanem lokacijskem dovoljenju že začel z gradnjo poslovnega objekta. Zahteva povrnitev škode za amortizacijo strojev in opreme, vlaganja v zemljišča, izdelavo poslovnega načrta in izgubo dobička; v 10 zadevah tožijo tožniki na plačilo odškodnin v skupnem znesku 395.679,65 EUR zaradi nezakonitega izbrisa iz registra prebivalcev.

- V poročilu za preteklo leto sem izpostavil tožbe, s katerimi so številne slovenske občine zahtevale vračilo plačanih zneskov za prevoze učencev na nevarnih poteh. Tudi v letu 2006 so bile vložene nove tožbe, in sicer 15, v skupnem znesku 755.498,94 EUR. V zvezi s predmetnimi zadevami je potrebno opozoriti, da je Okrožno sodišče v Ljubljani v zadevi, opr. št. I Pg 179/2005 dne 25. 10. 2006 sklenilo, da sodišče ni stvarno pristojno za odločanje v predmetni zadevi, ker je o zahtevkih pristojno odločati upravno sodišče, zato se tovrstni zahtevki ne bodo več obravnavali kot pravnici postopki. Odločitev sodišča prve stopnje je potrdilo pritožbeno Višje sodišče v Ljubljani s sklepom, opr. št. I Cpg 1133/2006 z dne 19. 1. 2007.

V novih odškodninskih tožbah zaradi zatrjevanega nepravilnega dela sodišča tožniki predvsem zatrjujejo naslednje nepravilnosti:

- Sojenje v nerazumno dolgem roku. Tovrstne zadeve izpostavljam na prvem mestu zaradi vloženi 106 tožb zoper Republiko Slovenijo v skupni vrednosti 3.882.286,64 EUR, v katerih oškodovanci zatrjujejo kršitev pravice do sojenja v razumnem roku oziroma brez nepotrebnega odlašanja. Število tožb predstavlja izredno povečanje, saj so bile v predhodnem letu vložene le tri tožbe zoper Republiko Slovenijo. Tožbe se nanašajo na različne vrste postopkov pred sodišči po vsej državi in se zatrjujejo nerazumno dolga trajanja sodnih postopkov, saj postopki trajajo od štirih let pa do več kot deset let. Kot je bilo zapisano že v poglavju o predhodnem postopku, bom v nadaljevanju posebej govoril o tovrstnih odškodninskih zahtevkih in o rešitvah, ki jih je predvidela država. Primer: Postopek na prvi stopnji še ni zaključen in je od vložitve tožbe v letu 1996 preteklo že več kot deset let.
- Nepravilno delo v pravnem postopku. Primeri: Fizična oseba zahteva plačilo 2.603.905,86 EUR za škodo, ki je nastala v zvezi z začasno odredbo sodišča, ko so ji bili zarubljeni stroji in dani v hrambo upniku, ta pa je zlorabil procesne pravice in stroje

prodal; pravna oseba vtožuje odškodnino, pri čemer njena višina ni izrecno specificirana. Iz besedila tožbe pa je razvidno, da je Republika Slovenija zoper navedeno pravno osebo vložila regresno tožbo, o tej tožbi pa je bila pravna oseba obveščena šele v letu 2002. Obresti od vložitve tožbe znašajo prek 6.449.021,51 EUR in za toliko naj bi bila pravna oseba oškodovana zaradi nepravilnega dela sodišča v zvezi z vročitvijo tožbe; tožeča stranka zahteva plačilo 170.832,50 EUR, ker se je sodišče pri obravnavanju tožbe izreklo za stvarno nepristojno, kasneje pa je bil sklep o nepristojnosti razveljavljen. Tožnik očita, da sodišče ni ravnalo s potrebno skrbnostjo, zato je država solidarno odgovorna za njegovo škodo.

- Nepravilno delo sodišča v izvršilnem postopku. Primeri: Pravna oseba zahteva plačilo 74.411,34 EUR, ker sodišče v izvršilnem postopku dolžnikovemu dolžniku ni pravočasno vročilo sklepa o rubežu denarne terjatve, zaradi česar tožeča stranka ni pridobila zastavne pravice na terjatvi in ločitvene pravice, ki bi jo lahko uveljavljala v stečajnem postopku.
- Nepravilno delo v kazenskem postopku. Primeri: Tožnik uveljavljala odškodnino zaradi neupravičenega kazenskega postopka, saj je bil po končanem postopku oproščen kazenske obtožbe.

Iz pregleda v letu 2006 pravnomočno zaključenih zadev pred sodišči iz naslova nepravilnega dela državnih organov in sodišč ugotavljam, da so tožniki zoper Republiko Slovenijo uspeli le z 1,23 % zahtevkov.

Sodišča so pravnomočno odločila v 82 zadevah. Skupna vrednost uveljavljenih zahtevkov je bila 445.905.956,14 EUR.

V 44 zadevah so sodišča zavrnila oziroma zavrgla tožbene zahtevke na plačilo odškodnine v skupni vrednosti 441.671.249,80 EUR zaradi odškodninske odgovornosti države za nepravilno ravnanje policistov, nepravilno delo sodišč, nepravilno delo različnih državnih organov. V eni zadevi je sodišče zavrnilo tožbeni zahtevek, ker Republika Slovenija ne odgovarja za ravnanje policistov v prostem času. Sodišče je zahtevek zavrnilo, ker Republika Slovenija ne odgovarja za ravnanje tiska. Sodišče je tožbo zavrglo zaradi stvarne nepristojnosti, ker po Zakonu o davčnem postopku o vračilu preveč plačane dohodnine in davčnih obresti ne odloča sodišče, pač pa davčni organ, v ostalih primerih pa je sodišče ugotovilo, da ni podana odškodninska odgovornost Republike Slovenije, da ni bila podana

vzročna zveza med ravnanjem državnega organa in nastalo škodo oziroma da oškodovanci niso dokazali višine ali obsega škode.

V 16 zadevah je sodišče štelo za umaknjene tožbene zahtevke v skupnem znesku 3.335.205,79 EUR. V dveh primerih je sodišče štelo tožbi za umaknjeni, ker tožeča stranka po preteku mirovanja ni nadaljevala pravnega postopka oziroma, ker se ni udeležila naroka, v ostalih primerih pa so tožniki na podlagi izčrpnega pravnega stališča Republike Slovenije umaknili tožbene zahtevke oziroma je tožnik v enem primeru umaknil tožbeni zahtevki zaradi tega, ker je z zavarovalnico, pri kateri je imelo Ministrstvo za notranje zadeve zavarovano odgovornost, sklenil izvensodno poravnavo, na podlagi katere se je zavarovalnica zavezala tožniku izplačati odškodnino, v dveh primerih pa dediči po smrti tožeče stranke niso nadaljevali pravnega postopka.

Tožniki so s tožbami v celoti uspeli v štirih zadevah v skupni vrednosti 21.262,90 EUR. Država je bila obsojena na povračilo materialne škode, ki jo je povzročil policist, ki je s svetilko večkrat udaril po pokrovu motorja. Tožnik je uspel z odškodninskim zahtevkom, ker je veterinarska inšpekcija nezakonito pokončala lovskega psa. Kljub temu, da je lastnik psa pred izvršbo predložil potrdilo o naknadnem cepljenju psa, veterinarski inšpektor ob predložitvi potrdila o cepljenju ni ocenil, kako to dejstvo vpliva na nadaljnji postopek upravne izvršbe, zato je po oceni sodišča ravnal malomarno in je država odgovorna za nastalo škodo. Tožeča stranka je uspela z zahtevkom na plačilo odškodnine za odvzet osebni avtomobil, ki ga je carinski organ zasegel tožniku zaradi suma storitve carinskega prekrška, po ustavitvi postopka pa avtomobila ni vrnil oškodovancu. Postopek je bil ustavljen, ker tožnik ni bil carinski zavezanec. Tožniku je uspelo dokazati nezakonitost sodnika za prekrške, saj je Ustavno sodišče Republike Slovenije ugotovilo, da je bil tožnik žrtev sodniške samovolje.

V petih zadevah je bila s tožniki sklenjena sodna poravnava na plačilo skupnega zneska 32.228,36 EUR, kar predstavlja 36 % tožbenih zahtevkov, ki so skupaj dosegli 89.717,51 EUR. Primeri: Policisti so ob intervenciji in uporabi prisilnih sredstev prekoračili pooblastila. K plačilu se je zavezala zavarovalnica, ki je nastopila v zadevi kot stranski intervenient na strani Republike Slovenije in se je tožnikoma zavezala izplačati odškodnino v skupnem znesku 2.336,84 EUR. Tožnik je dokazal, da je Republika Slovenija neupravičeno spremenila razpisne pogoje za sodelovanje slovenskih policistov v mednarodnih mirovnih misijah in da je tožnik upravičeno pričakoval, da bo napoten v misijo. Tožeči stranki je uspelo dokazati, da je

državno tožilstvo ravnalo protipravno, zaradi česar je tožniku nastala škoda v višini priznane odškodnine. Sklenjena je bila izvensodna poravnava, ker je Ministrstvo za notranje zadeve prodalo tožnikov moped na javni dražbi, ne da bi preverilo podatke o ukradenih vozilih. Na podlagi sklenjene izvensodne poravnave je tožnik tožbeni zahtevek umaknil.

V 13 zadevah je sodišče delno ugodilo tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 263.053,87 EUR od skupno 744.202,34 EUR, kar je 35 % vrednosti tožbenih zahtevkov.

Policisti so v treh zadevah v različnih postopkih prekoračili pooblastila, nepravilno uporabili silo ter pri tem tožnike telesno poškodovali. Tožniki so uspeli z zahtevkom na plačilo odškodnine v skupnem znesku 39.586,47 EUR od skupno 73.718,90 EUR, kar je nekaj več kot polovica (54 %) zahtevanih zneskov tožbenih zahtevkov. Opozarjam na sodbo sodišča, ki ugotavlja, da bi policisti morali ščititi tožnike in preprečevati kazniva dejanja, ravnali pa so ravno nasprotno in na pobudo drugotoženega specialca pri nasilju tudi sodelovali, namesto da bi ga preprečili.

Zaradi nepravilnega dela sodišča je bila Republika Slovenija v dveh zadevah obsojena na plačilo odškodnine v skupnem znesku 44.170,35 EUR, kar je 52 % vseh tožbenih zahtevkov, ki so znašali 85.718,29 EUR. Tožnika sta zahtevala povrnitev škode, ki jima je nastala zaradi ravnanja referenta zemljiške knjige. V enem primeru je referentka zemljiške knjige Okrajnega sodišča v Ljubljani izdala ponarejen zemljiškoknjižni izpisek, na podlagi katerega je tožeča stranka sklenila s fizično osebo posojilno pogodbo, sporazum o zavarovanju denarne terjatve z zastavno pravico na nepremičnini in mu izplačala posojilo. Lažni zemljiškoknjižni izpisek je neresnično izkazoval, da je posojiljemalec lastnik nepremičnine in da nima bremen. V postopku pa je bilo ugotovljeno, da posojiljemalec nima nobenega premoženja in se tožeča stranka ne bo mogla poplačati. Zoper referentko zemljiške knjige je Državno pravobranilstvo vložilo regresno tožbo. V drugem primeru pa je bil izdan zemljiškoknjižni izpisek z nepravilno vsebino, saj nepremičnina, na katero se je glasil zemljiškoknjižni izpisek, ni bila v lasti posojiljemalca.

Zaradi nepravilnega dela različnih državnih organov je bila Republika Slovenija v sedmih zadevah obsojena na plačilo odškodnine v skupnem znesku 176.918,48 EUR, kar predstavlja 31 % vseh tožbenih zahtevkov, ko so skupaj dosegli 574.208,82 EUR.

Tožnik je bil nezakonito priveden na policijsko postajo, zaradi česar sta bila razžaljena njegovo dobro ime in čast, okrnjena mu je bila tudi svoboda. Država ni izvrševala korektno Zakona o političnih strankah, zaradi česar politična stranka ni prejela dovolj sredstev za delovanje stranke, s tem pa je utrpela določeno škodo. Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo odškodnine, ker je protipravno odvzela in uničila predmete, ki jih je imel tožnik shranjene v svojem stanovanju, prav tako pa tudi na plačilo ekonomske najemnine za čas, ko stanovanja ni mogel uporabljati. Tožnik je dokazal škodo na motornem vozilu, ki mu je nastala zaradi neustrezne hrambe v času postopka za prekrške. Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo odškodnine, ker je upravna enota potrdila lastništvo na tovornem vozilu, čeprav je vozilo dejansko bilo last leasingodajalca. Policisti so na policijski postaji protipravno zadrževali dolžnika dlje kot je bilo potrebno, zato je bila država obsojena na plačilo odškodnine. Ministrstvo za promet je brez soglasja in dovoljenja tožnika poseglo v njegove nepremičnine. Takšno dejanje je predstavlja nedopustno ravnanje, saj je šlo za prestavitev prvotno obstoječe in projektno predvidene lokacije.

IV/1.3 ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NAPAKE DRŽAVNEGA ORGANA

Število tožb, s katerimi oškodovanci uveljavljajo odškodnino na podlagi objektivne odgovornosti države (brez njene krivdne odgovornosti), je bilo tudi lani v primerjavi s predhodnim letom nekoliko večje (indeks 116) in se je povečalo od 155 primerov v letu 2005 na 180 primerov v letu 2006.

Med prejetimi zadevami ponovno prevladujejo tožbe zaradi neupravičenega odvzema prostosti, poškodb na delu, odškodnine na podlagi 72. člena Zakona o denacionalizaciji, cestne škode in škode, ki nastajajo zaradi povečanih imisij. Primerjava števila prejetih zadevnih tožb z letom 2005 kaže, da smo v obdobju poročanja prejeli devet tožb manj zaradi poškodb na delu, eno tožbo več zaradi neupravičeno odrejenega pripora in tri tožbe več za škode, ki so nastale zaradi slabo vzdrževanih cest v lasti Republike Slovenije. Najbolj izstopajo zahtevki zaradi odstranitve imisij.

Med najpogostejše nove zahtevke sodijo:

- Odškodninski zahtevki iz naslova škod, ki so nastale zaradi neupravičenega odvzema prostosti. Primeri: V 21 zadevah tožniki tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku

0,9 milijona EUR (944.444,50 EUR) zaradi neupravičenega pripora. V štirih zadevah tožniki tožijo na plačilo v skupnem znesku 0,2 milijona EUR (230.420,00 EUR) zaradi neutemeljene obsodbe na kazen zapora.

- Odškodninski zahtevki za škode nastale pri delu. Primeri: Oškodovanci, najpogosteje so to delavci Ministrstva za obrambo in Ministrstva za notranje zadeve, v 15 zadevah tožijo na plačilo v skupnem znesku 0,2 milijona EUR (188.056,00 EUR).
- Oškodovanci v petih zadevah tožijo na neutemeljen zaseg osebnih vozil oziroma denarja in zahtevajo njihovo vrnitev oziroma odškodnino v skupni vrednosti 37.600,67 EUR.
- Odškodninski zahtevki za škode, ki so nastale zaradi slabo vzdrževanih cest last Republike Slovenije. Primeri: Oškodovanci v 16 zadevah tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku nekaj več kot 0,1 milijona EUR (134.544,95 EUR).
- Odškodninski zahtevki za škode, ki nastajajo zaradi povečanih imisij. Primeri: Oškodovanci v 79 zadevah tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 0,7 milijona EUR. Kar 76 tožb se nanaša na povzročitev škode, ki je nastala tožnikom zaradi povečanega prometa tovornih vozil na magistralni cesti od mejnega prehoda Dolga vas proti Lendavi (štiri tožbe zaradi materialne škode na stanovanjskih hišah, 72 tožb zaradi imisij – hrup, tresljaji, izpušni plini).
- Odškodninski zahtevki na podlagi 72. člena Zakona o denacionalizaciji. Primeri: Oškodovanci v osmih zadevah tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku nekaj več kot sedem milijonov EUR (7.395.801,84 EUR) za izgubljene koristi zaradi nezmožnosti uporabe v denacionalizacijskih postopkih vrnjenih nepremičnin. Ob tem je potrebno opozoriti, da je v večini zadev poleg Republike Slovenije tožen tudi Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, Republika Slovenija pa v takšnih zadevah ugovarja pasivno legitimacijo in zatrjuje, da je Republika Slovenija sicer lastnica nepremičnin, ki so bile predmet denacionalizacijskega postopka, vendar pa je z njimi na podlagi zakona gospodaril Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije in zato odgovornost Republike Slovenije ni podana. To potrjuje tudi sprejeto stališče Vrhovnega sodišča Republike Slovenije.

Povzetek ugotovitev iz pregleda v letu 2006 statistično zaključenih sporov iz naslova objektivne odgovornosti države navajam v nadaljevanju.

V 32 zadevah so sodišča zavrnila oziroma zavrgla tožbene zahtevke na plačilo odškodnine v skupnem znesku tri milijone EUR (3.249.170,97 EUR). Tožbeni zahtevki so bili zavrnjeni,

ker tožnikom v večini primerov ni uspelo dokazati odškodninske odgovornosti države oziroma nastanka škode. V dveh primerih je sodišče potrdilo ugovor zastaranja tožbenih zahtevkov. Sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo, ker 27. člen Državne pogodbe o vzpostavitvi neodvisne in demokratske Avstrije Republiki Sloveniji ne nalaga izplačila kakršnekoli odškodnine tožeči stranki za škodo, ki jo je utrpela med II. svetovno vojno, ko je kot trgovec moral določeno količino vina prodati ceneje kot nemški trgovci. V enem primeru tožnica ni uspela dokazati izključne lastninske pravice. Sodišče je v enem primeru zavrglo tožbo, ker je bilo o zadevi že pravnomočno odločeno, v drugem primeru pa, ker tožniki niso predložili pooblastil za zastopanje. Sodišče je tudi sprejelo ugovor pasivne legitimacije Republike Slovenije, da določilo 82.a člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, ki določa, da se iz državnega proračuna zagotavljajo sredstva za poravnavo odškodnine za škodo, ki nastane v šoli ali pri vzgojno izobraževalnem delu, ne predstavlja zaveze Republike Slovenije za plačilo odškodnine.

Tožniki so umaknili tožbene zahtevke v skupnem znesku nekaj manj kot 200 tisoč EUR (193.016,02 EUR), in sicer v 22 zadevah na podlagi izčrpnega pravnega stališča Republike Slovenije, v treh zadevah pa, ker so sklenili izvensodno poravnavo z državo oziroma zavarovalnico, pri kateri je imela država zavarovano odgovornost (plačilo 6.816,48 EUR od zahtevanih 7.698,12 EUR).

Tožniki so v celoti uspeli v 13 zadevah v skupni vrednosti 31.125,44 EUR, in sicer v eni zadevi, ko je sodišče sledilo tožbenemu zahtevku tožeče stranke, da nepremičnina, ki jo je rubil davčni organ, ni bila last davčnega dolžnika, ampak njegove bivše žene, ki je bila sicer tožnica, v drugi pa, ko je sodišče ugotovilo, da je Republika Slovenija solidarno dolžna plačati škodo, ki jo je povzročil gojenec prevzgojnega zavoda, saj je zaradi opustitve varovalne skrbnosti gojenec zapustil prevzgojni zavod, ukradel tožničin avto in ga poškodoval. V treh zadevah je Republika Slovenija pripoznala tožbeni zahtevek, ki se je glasil na nedopustnost izvršbe na solastninske deleže tožnikov, saj so bili tožbeni zahtevki utemeljeni, enako pa je ravnala v dveh zadevah zaradi poškodb na delu oziroma med služenjem vojaškega roka. V šestih zadevah pa so tožniki dokazali višino škode na motornih vozilih, ki je nastala zaradi kamenja na cesti oziroma slabo vzdrževanega vozišča.

V 49 zadevah je sodišče delno ugodilo tretjini (37,7 %) tožbenih zahtevkov v skupni vrednosti 456.800 EUR od vtoževanih 1,2 milijona EUR (1.209.696,92 EUR), in sicer v primerih, ki jih navajam v nadaljevanju.

V osmih zadevah zaradi neupravičenega odvzema prostosti so tožniki uspeli delno, in sicer v skupnem znesku 48.600 EUR (48.590,42 EUR), kar pomeni 33 % vtoževanega skupnega zneska 188.000 EUR (188.080,37 EUR). Tako kot sem v poročilu za preteklo leto izpostavil nekaj primerov izrečenih odškodnin, ker so sodišča v primerjavi z dosedanjo prakso izrekla višje odškodnine, izpostavljam nekaj primerov tudi v tem poročilu. Tudi za primere, naštete v nadaljevanju velja, da sodišča v obrazložitvi sodb posebnih razlogov za višje odškodnine niso navedla. Tako je sodišče za neutemeljene odvzeme prostosti prisodilo naslednje odškodnine: za 170 dni pripora odškodnino v višini 12.518,00 EUR, za 165 dni pripora odškodnino 18.778,17 EUR, za 28 dni pripora v enem primeru odškodnino 2.295,11 EUR, v drugem pa 1.811,82 EUR in za devet dni pripora odškodnino 854,95 EUR. V navedenih primerih so sodišča za en dan pripora odmerili odškodnino, ki je bila višja od 50,00 EUR. Opozarjam pa na sodbo Okrajnega sodišča v Ljubljani, ko so policisti tožnika nasilno aretirali in ga odpeljali na policijsko postajo, čez eno uro pa so ga izpustili. Do aretacije je prišlo zaradi zmote v osebi, ki je bila posledica napake v računalniku. Sodišče je Republiko Slovenijo za eno uro odvzema prostosti obsodilo na 208,65 EUR odškodnine.

V 28 zadevah zaradi poškodb na delu oziroma med služenjem vojaškega roka so tožniki uspeli z zahtevki v skupnem znesku 188.000 EUR, kar je 36 % vtoževanih zneskov (513.600 EUR). Opozarjam na sodbo sodišča, ki je ugotovilo, da je bilo usposabljanje za častno četo prekratko in preintenzivno in so inštruktorji kršili pravilo, da lahko vsak vojak, ki ne zmore več, preneha z vadbo. Na ta način bi bilo preprečeno, da bi zaradi preutrujenosti prišlo do poškodb. Sicer pa so v ostalih primerih sodišča odločala v skladu z dosedanjo sodno prakso in ni bilo novih primerov objektivne odgovornosti v sodni praksi. Ponavljam ugotovitev iz predhodnega poročila, da v zadevnih primerih, kljub že znani sodni praksi, očitno ni bilo možno sklepati sodnih ali izvensodnih poravnjav. Tožbeni zahtevki glede zahtevane višine so bili namreč zelo visoki in je bilo potrebno višino dejanske škode ugotavljati tudi s sodnimi izvedenci.

V ostalih odškodninskih zadevah so tožniki uspeli z zahtevki v skupnem znesku 220.000 EUR, kar je manj kot polovica vtoževanih zneskov (490.000 EUR).

Izpostavljam sodbo sodišča, ki je ugotovilo odškodninsko odgovornost države do dveh tretjin, ker sta se tožnici dne 28. 6. 1991 ob poskusu obvoza barikad, ki so bile postavljene na cesti med osamosvojitveno vojno, hudo telesno poškodovali, ko sta zapeljali na mine, ki niso bile označene. Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo 83.458,52 EUR. V drugem primeru pa je bila Republika Slovenija obsojena na odškodnino 106.068,07 EUR za nemožnost uporabe vile v Ljubljani, ki je bila zaplenjena ob nezakoniti obsodbi svojcev tožečih strank.

Sodne poravnave so bile sklenjene v 11 zadevah v skupnem znesku 129.300 EUR, in sicer v zadevah neupravičenega odvzema prostosti, zaplenjenega premoženja, poškodovanja na delu, zaradi nemožnosti uporabe nacionalizirane nepremičnine, materialne škode na stanovanjski hiši, ki je nastala zaradi povečanega prometa tovornih vozil in nedopustnosti izvršbe na nepremičnini.

Iz podatkov pregleda pravnomočno zaključenih sporov iz naslova objektivne odgovornosti države v letu 2006 izhaja, da so tožniki s tožbenimi zahtevki zoper Republiko Slovenijo uspeli s 14,61 %.

IV/1.4 DRUGE ODŠKODNINE

V obdobju poročanja je Državno pravobranilstvo prejelo v delo odškodninske tožbe, ki niso zajete v predhodnih točkah. V teh odškodninah oškodovanci vtožujejo izredno visoke zneske in tudi zato je primerno, da so zadeve prikazane posebej.

V obdobju poročanja je Državno pravobranilstvo prejelo v delo 21 novih tožb.

Med najpogostejše nove zahtevke sodijo:

- Odškodninski zahtevki iz naslova nepravilne odločitve državnega organa v zvezi z javnim razpisom. Primer: Pravni osebi tožita na plačilo odškodnine 43.976,71 EUR.
- Odškodninski zahtevki iz naslova vlaganj v nepremičnine. Primeri: V štirih zadevah tožniki tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 236.389,50 EUR zaradi vlaganj v objekte, ki so last Republike Slovenije, objekti pa so pridobili bistveno večjo vrednost.

- Odškodninski zahtevki iz naslova škod, ki so nastale zaradi odpovedi pogodbe. Primer: Pravna oseba toži na plačilo odškodnine 4.627.310,55 EUR zaradi odpovedi pogodbe o oblikovanju, izdelavi in dobavi nalepke za tehnični pregled motornih vozil.
- Odškodninski zahtevki iz naslova škod, ki so nastale zaradi prepovedi opravljanja dejavnosti. Primer: Tuja pravna oseba kot tožnica toži na plačilo odškodnine 50.390.000,00 EUR, ker ji je Ministrstvo za finance z odločbo prepovedalo prirejati igre na srečo v Republiki Sloveniji prek interneta.

Pregled v letu 2006 statistično zaključenih sporov je pokazal, da je bilo statistično zaključenih 11 zadev.

Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo odškodnine samo v eni zadevi, in sicer na 998,22 EUR. Tožeča stranka je dokazala vlaganja v nepremičnino, ki jo je imela v najemu. Najemodajalec se je tožniku v pogodbi zavezal povrniti vlaganja v poslovne prostore, če bi bili prostori oddani novemu najemniku. V eni zadevi je bil spor zaključen s poravnavo v vrednosti 2.086,46 EUR, ker je bilo ugotovljeno, da je Republika Slovenija pri prodaji celotnega kompleksa objektov pomotoma vključila tudi nepremičnino, ki je bila predmet tožbe.

Sodišče je tožbene zahtevke zavrnilo v štirih primerih, saj tožniki niso uspeli dokazati odškodninske odgovornosti države. V treh primerih so tožniki po izčrpnem ugovoru Republike Slovenije umaknili tožbeni zahtevek. Med temi zadevami je potrebno omeniti tožbo Western Wireless International, ki se je glasila na plačilo odškodnine 203.867.667,33 EUR. V odgovoru na tožbo je Republika Slovenija pojasnjevala, da je odškodninska tožba preuranjena, da niso izpolnjeni dokazni elementi odškodninske odgovornosti, da je zahtevek sam s sabo in predloženimi dokazi v nasprotju in nesklepčen, da so mnoge navedbe pavšalne, nekonsistentne, brez dejanske in materialno pravne podlage na mnogih mestih očitno zavestno zavajajoče in da je del zahtevka, ki se nanaša na Zakon o telekomunikacijah, zastaran.

Tožniki so z odškodninskimi zahtevki uspeli v neznatnem delu (1,5 %).

IV/1.5 DELOVNI IN SOCIALNI SPORI

V okviru pravnih zadev posebej prikazujem zadeve, ki se nanašajo na spore, ki jih rešujejo delovna in socialna sodišča. V delo smo prejeli 705 novih zadev (indeks 73). Sedežno pravobranilstvo je prejelo 627 zadev, kar predstavlja pet šestin (89 %) vseh novih delovnih in socialnih sporov. Še vedno veliko število novih zahtevkov kaže, da številni tožniki niso bili zadovoljni z odločbami svojega delodajalca oziroma drugih državnih organov in da odgovorni v državnih organih niso pokazali dovolj pripravljenosti slediti sodni praksi in v naprej izgubljeni zadevi, še pred vložitvijo tožbe, urediti sporno razmerje.

a. delovni spori

Največ novih sporov (77 tožb) se nanaša na zahtevke zaradi nepravilnega izplačevanja plač (določitev količnika, plačilo razlike v plači, nepravilno napredovanje, neplačilo dodatno odrejenega oziroma nadurnega dela) in nadomestil (dnevnice, stroškov prevoza na delo, stroškov prevoza v kraj izobraževanja, dodatkov za delo v deljenem delovnem času in za izmensko delo, nadomestil za neizkoriščen letni dopust ali tedenski počitek ter dodatek za madžarski jezik).

V 63 zadevah tožniki, zaposleni na Ministrstvu za notranje zadeve, zahtevajo plačilo nadomestila za uporabo civilne obleke. Tožniki so bili razporejeni na uniformirana delovna mesta, vendar so po dovoljenju nadrejenega, zaradi vrste dela, ki ga opravljajo, ves čas uporabljali svoja civilna oblačila. Ministrstvo za notranje zadeve jim nadomestila zaradi uporabe civilnih oblačil ni izplačevalo, čeprav so bili do njega v skladu s pravilnikom upravičeni. Na predlog Državnega pravobranilstva je bil v letu 2005 in 2006 izpeljan vzorčni postopek in dne 19. 1. 2006 je Delovno in socialno sodišče v Ljubljani tožniku priznalo minimalni znesek nadomestila za uporabo lastne civilne obleke, to je v znesku, kot pripada vsem zaposlenim v Ministrstvu za notranje zadeve, ki zaradi potreb delovnega procesa delo opravljajo v lastnih civilnih oblekah, in torej ne v višini dejanskega stroška. Sodba je postala pravnomočna dne 20. 10. 2006. Državno pravobranilstvo je v ostalih primerih pripoznalo tožbene zahtevke, vendar med statistično zaključenimi zadevami sedežnega pravobranilstva te zadeve še niso navedene. Obstajata le dve zaključeni zadevi, ki ju je obravnaval Zunanji oddelek Državnega pravobranilstva v Mariboru. V letu 2006 pa smo prejeli v obravnavanje tudi »drugi komplet« tožb iz naslova nadomestila za uporabo civilne obleke, pri čemer pa po

podatkih Ministrstvu za notranje zadeve tožniki opravljajo delo na neuniformiranem delovnem mestu in zato je bilo ocenjeno, da so tožbeni zahtevki v celoti neutemeljeni.

Pregled 166 pravnomočno zaključenih takšnih zadev je pokazal, da je sodišče 75 zahtevkov zavrnilo, 44 zahtevkov je bilo umaknjenih po posredovanju odgovora na tožbo, pet pa po izpolnitvi obveznosti. V celoti je bilo ugodeno 19 zahtevkom, delno so tožniki uspeli v deset primerih, v 13 primerih pa je bila sklenjena sodna poravnava.

Izpostavljam naslednje sodne odločitve:

- Sodišče je zavrnilo tožbeni zahtevek pilota, ki je zahteval določitev višjega količnika za dolžnost, na katero je razporejen. Sodišče je opozorilo, da je pri odločanju v sporu o količniku dolžno upoštevati veljaven ukaz o imenovanju na dolžnost in da za določitev količnika pri statusu častnika ni pomembna formacija oziroma njena uporaba, pač pa sta pomembna ZRPJZ in eventualni sklep Vlade Republike Slovenije po 65. členu ZDDO.
- Ure dežurstva in straže ne morejo biti upoštevane kot delo preko polnega delovnega časa, ki velja kot izjema in se lahko izvaja pod točno določenimi pogoji.
- Odvetnik v disciplinskem postopku je v skladu z Odvetniško tarifo upravičen do nagrade za vsak zagovor, in sicer v višini 200 točk.
- Pripadnikom bivše JLA, ki so nadaljevali z delom v Teritorialni obrambi ter kasneje v Slovenski vojski, pripada pravica do dodatka za stalnost, ker je Republika Slovenija na podlagi 14. člena Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije prevzela vse pravice in dolžnosti, ki so bile z Ustavo SRS in Ustavo SFRJ prenesene na organe Socialistične federativne Republike Jugoslavije.

Druga najštevilčnejša skupina zahtevkov (76 tožb) je bila sprožena zaradi zatrjevanje nezakonnosti odločb na področju razporeditev in razvrstitev v plačne razrede, zaradi nenapredovanja ali nepravilnega napredovanja v višji plačni razred, zaradi nepravilne prevedbe po 195. členu Zakona o javnih uslužbencih, zaradi spremembe odločbe iz nedoločenega v določen čas, razporeditev po novi sistemizaciji po 219. členu Zakona o javnih uslužbencih, zaradi izrečenih disciplinskih kazni oziroma ukrepov, zaradi nepravilne ocene dela in nepravilne odmere dopustov.

Pregled 99 zaključenih zadev je pokazal, da je sodišče zavrnilo 37 zahtevkov, 24 zahtevkov je bilo umaknjenih po podaji odgovora na tožbo, dva pa zaradi naknadne izpolnitve obveznosti.

Tožniki so bili v celoti uspešni v 22 zadevah, v sedmih zadevah pa je bila s tožniki sklenjena sodna poravnava.

Posebej omenjam sodbo sodišča, ki je zavrnilo uveljavljanje pravice do 15-dnevnega rekreacijskega dopusta in navedlo, da za delovno mesto, ki ga zasedajo tožniki, Uprava Republike Slovenije za civilno plovbo ni predpisala licenc po »čikaški konvenciji«. Sodišče je zavrnilo tožbeni zahtevek glede izpodbijanja prerezporeditve in navedlo, da je Akt o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest akt organizacijske narave in zato sistemizacijo v organih državne uprave določa predstojnik in samo predstojnik lahko predlaga spremembo sistemizacije. Tožnica, ki je v tožbi izpodbijala odločbo o oceni uradnika, ker ni vsebovala dejstev in dokazov glede ocene, je umaknila tožbo potem, ko je po posredovanju inšpekcije za javne uslužbence ministrstvo izdalo nov sklep, s katerim je sicer potrdil ocenjevalni list, vendar pa je bil sklep podrobno obrazložen.

Prejeli smo 44 tožb (v letu 2005 le 38 tožb) na izpodbijanje sklepov o prenehanju delovnega razmerja.

Pravnomočno zaključenih takšnih zadev je bilo 33. V celoti so tožniki uspeli v osmih primerih. Tako smo med drugim pripoznali tožbeni zahtevek, ker se je naknadno ugotovilo, da je bila odpoved zaradi petih dni neupravičene odsotnosti nepravilna, saj so napačno šteli dela proste dneve.

Navajam primer zavrnitve tožbe, s katero je tožnik izpodbijal disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja zaradi hujše kršitve, ki predstavlja dejanje z znaki kaznivega dejanja goljufije po prvem odstavku 217. člena Kazenskega zakonika. V obširnem dokaznem postopku je sodišče ugotovilo, da je tožnik lastniku poškodovanega vozila uredil kasko zavarovanje za nepoškodovano vozilo, priskrbel zapisnik o tehničnem pregledu vozila, čeprav tehničnega pregleda ni bilo in nazadnje zahteval plačilo za dejanja, ki so bila storjena za odobritev izplačane odškodnine.

V dveh zadevah sta tožnika delno uspela, in sicer je tožnik, ki je vložil reintegracijski zahtevek ter zahteval izplačilo razlike v plači, uspel le z drugim delom zahtevka, saj je Agencija Republike Slovenije za plačilni promet prenehala obstajati in tožnika ni bilo mogoče vrniti na delovno mesto. V drugi zadevi pa je tožnik, ki je zahteval ugotovitev obstoja

delovnega razmerja in razporeditev na določeno delovno mesto uspel z zahtevkom glede obstoja delovnega razmerja, ni pa uspel z zahtevkom glede razporeditve.

Sodišče je zavrnilo 15 zahtevkov, v sedmih primerih pa so tožniki tožbo naknadno umaknili.

V 22 zadevah so različni državni organi Državno pravobranilstvo pozvali, da izterja ali vloži tožbe na vrnitev sredstev v skupnem znesku 112.579,61 EUR, ki so jih toženci neupravičeno prejeli iz različnih naslovov (preveč izplačana plača, štipendija, stroški izobraževanja). Nove zadeve so zahtevki za povračilo stroškov izobraževanja za čas opravljanja sodniškega pripravništva, ker se po opravljenem pravniškem državnem izpitu niso zaposlili pri državnem organu.

V štirih zadevah tožbe ni bilo potrebno vložiti, ker so dolžniki v treh zadevah po opominu vrnili sredstva v višini 11.973,86 EUR, v eni zadevi pa je bilo ugotovljeno, da zahtevek za vračilo ni utemeljen.

Pregled sedmih pravnomočno zaključenih zadev je pokazal, da je bila Republika Slovenija uspešna v dveh zadevah v celoti, v eni delno, v dveh pa s poravnavo in je z zahtevki uspela v višini 7.754,44 EUR.

Sedežno pravobranilstvo ne poroča o prejemu predlogov za uvedbo kolektivnih delovnih sporov.

V pravnomočno zaključenih zadevah je bila Republika Slovenija kot tožnica uspešna v 74,12 % zadev, tožniki zoper Republiko Slovenijo pa v 26,12 % zadev.

b. socialni spori

Tudi v socialnih sporih Republika Slovenija nastopa kot tožnik, ko vtožuje vrnitev neupravičeno prejetih nadomestil in dodatkov. Tako smo v delo prejeli kar 328 zadev v skupni vrednosti 136.742,35 EUR, od tega se 280 zadev nanaša na vračilo preveč prejetih zneskov socialne pomoči po Zakonu o socialnem varstvu. Državno pravobranilstvo je pred vložitvijo tožb posamezne dolžnike pozvalo na vrnitev preveč plačanih zneskov. V 39 zadevah so dolžniki že vrnili neupravičeno prejeta sredstva in tožb ni bilo potrebno vložiti. V

zvezi z navedeno pravno problematiko je bil z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve sestanek, na katerem smo obravnavali spremembo oziroma izboljšavo 41. člena Zakona o socialnem varstvu ter predlagali, da se v upravni odločbi, s katero je ugotovljeno neupravičeno prejetje socialne pomoči, ugotovi višina in dolžnost vrnitve, kar bo podlaga za izterjavo v upravni izvršbi in bi prispevalo k zmanjšanju postopkov pred delovnimi in socialnimi sodišči.

Zoper Republiko Slovenijo je bilo vloženi 94 tožb. Tudi v obravnavanem obdobju se je največ zahtevkov nanašalo na kršitev pravic po Zakonu o socialnem varstvu (44 tožb) in pravic po Zakonu o starševskem varstvu (39 tožb).

Po Zakonu o socialnem varstvu tožniki izpodbijajo odločbe centrov za socialno delo, s katerimi so tožnikom zavrnili zahteve za priznanje pravice do enkratne izredne denarne socialne pomoči, zahteve glede uveljavljanja subvencionirane najemnine, oprostitev plačila stroškov institucionalnega varstva, priznanje pravice do družinskega pomočnika, izpodbijajo odločbo centra za socialno delo, s katero je tožniku prenehala pravica do prejemanja socialne pomoči, zahtevajo priznanje pravice do izbire družinskega pomočnika, priznanje pravice do izredne denarne socialne pomoči v višjem znesku, pravice do plačila prispevkov za socialno varnost in zaradi priznanja statusa invalida.

Po Zakonu o starševskem varstvu tožniki uveljavljajo priznanje pravice do dodatka oziroma višjega dodatka za nego otroka, izpodbijajo odločbe centra za socialno delo zaradi vrnitve neupravičeno prejetega zneska otroškega dodatka, zaradi dodatka za nego in pomoč, priznanje pravice do otroškega dodatka, priznanje višjega otroškega dodatka, dodatek za veliko družino in zaradi dela s skrajšanim delovnim časom zaradi starševstva.

Statistično zaključenih zadev je bilo 376. Republika Slovenija je s tožbenimi zahtevki uspela v skoraj vseh zaključenih zadevah. Tako je bilo s sodno odločbo ugodeno 197 tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 99.393,65 EUR, v eni zadevi je bila sklenjena poravnava, v dveh zadevah pa je bila tožba umaknjena, ker je bilo naknadno ugotovljeno, da obveznost ne obstaja.

Tožbe tožnikov so bile zavrnjene v 45 zadevah, pri čemer kar 43 zadev denarno ni bilo ovrednotenih. Tožniki so s tožbami v celoti uspeli v 16 zadevah, ki vsi denarno niso bili

ovrednoteni. V 30 zadevah so bili zahtevki zoper Republiko Slovenijo umaknjeni. Tožniki so v navedenih zadevah s svojimi zahtevki uspeli v 18,20 % zadev.

IV/1.6 LASTNINSKI SPORI

V skupnem letnem poročilu za leto 2005 so bili lastninski spori podrobno predstavljeni zaradi povečanega pripada zadev. Zadevne spore podrobno predstavljam tudi v letošnjem poročilu, čeprav je bilo prejetih nekaj manj novih zadev (indeks 78). Tako Republika Slovenija kot tožnica in kot lastnik uveljavlja lastninsko pravico in vsa iz lastnine izvirajoča upravičenja v 100 zadevah. Uveljavlja izpraznitev stanovanj zaradi tega, ker so uporabniki stanovanj zasedali stanovanja brez pravnega naslova (34 zadev), ker uporabniki stanovanj niso plačevali najemnine in so bili podani razlogi za vložitev zahtevka za odpoved najemne pogodbe in izpraznitev stanovanja (17 zadev), izterjuje neplačilo mesečnih anuitet (12 zadev) ter uveljavlja lastninsko pravico na različnih nepremičninah (21 zadev). V sedmih zadevah je Republika Slovenija vložila tožbe na vpis lastninske pravice na dolžnika, da bi pridobila listino, ki je potrebna za vložitev izvršilnega predloga na rubež nepremičnine (168. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju).

Republika Slovenija nastopa kot tožena stranka v 58 zadevah. Največ zadev se nanaša na lastninske tožbe, v katerih tožniki zatrjujejo priposestvanje nepremičnin, katere uporablja Republika Slovenija oziroma so v zemljiški knjigi vpisane na Republiko Slovenijo (43 zadev), med njimi tudi nepremičnine, ki so bile nacionalizirane na podlagi Zakona o nacionalizaciji. Nadalje zatrjujejo napake pri vpisu lastninske pravice ob obnovi zemljiške knjige, v petih zadevah pa uveljavljajo kot razlog motenje posesti s strani različnih državnih organov.

V dobi poročanja je bilo statistično zaključenih 148 zadev, o katerih so odločala sodišča.

Republika Slovenija je uspela v 73 zahtevkih na izpraznitev stanovanj oziroma na odpoved najemnih pogodb in izpraznitve stanovanja ter na plačilo uporabnine za stanovanje, v katerem stanujejo brez najemne pogodbe. V treh zadevah so bile tožbe umaknjene, ker so toženci izpraznili stanovanja oziroma poplačali neplačane zapadle obroke najemnin, v deset zadevah pa je bila tožba umaknjena, ker je bilo ugotovljeno, da zahtevki niso bili utemeljeni. Poleg navedenih zadev pa je potrebno omeniti še nadaljnjih 21, v katerih tožb ni bilo potrebno

vložiti, saj je bilo ugotovljeno, da Republika Slovenija s tožbami ne bi uspela. V dveh primerih je Republika Slovenija uspela s tožbo na vpis lastninske pravice na dolžnika. Republika Slovenija je bila s tožbami uspešna v 69,48 % primerov.

Tožniki so s tožbami uspeli v 15 zadevah. Uspeli so dokazati, da izpolnjujejo pogoje odkupa stanovanj po Stanovanjskem zakonu (ena zadeva), da mora Republika Slovenija tožniku izročiti v last stanovanje (ena zadeva), dokazali so dobro vero in potrebno priposestvovalno dobo za pridobitev lastninske pravice s priposestvanjem oziroma napake ob vpisovanju lastninske pravice na Republiko Slovenijo (10 zadev), da je parcela, ki je bila predmet spora, pomotoma izpadla iz menjalne pogodbe. Iz enakih razlogov je bila s tožniki sklenjena sodna poravnava v dveh zadevah. Sodišče je obdržalo v veljavi nalog za izpraznitev poslovnih prostorov zaradi neplačila najemnine več kot dva meseca (ena zadeva), pripoznali pa smo zahtevek na odpoved najemne pogodbe in izpraznitve poslovnih prostorov (ena zadeva).

Tožniki so zoper Republiko Slovenijo s tožbenimi zahtevki uspeli v 33,60 % primerov.

IV/1.7 OSTALA PRAVNA PODROČJA

V letu 2006 smo prejeli v delo 419 zadev, ki se nanašajo na pravna področja, ki jih nismo mogli zajeti v predhodnih točkah.

Že v poročilu za leto 2005 sem omenil večje število tožb različnih medicinskih centrov iz bivše jugoslovanske republike Bosne in Hercegovine. Tudi v obdobju poročanja smo prejeli 57 novih zadev, ki jih je v letih 1992 in 1993 reševalo takratno Republiško javno pravobranilstvo v okviru izvršilnih postopkov, Republika Slovenija pa je sklepom o dovolitvi izvršbe ugovarjala. V navedenih primerih so sodišča šele v letu 2006 odločila, da se zadeve obravnavajo v pravnih postopkih ter sočasno, da se tožbe zavržejo.

Med pomembnejšimi zadevami v katerih je bila Republika Slovenija tožena stranka omenjam tožbo D.P.R. Družba pooblaščenka Ravne zaradi izročitve poslovnih deležev. Tožeča stranka v tožbi navaja, da je v skladu z določili Zakona o privatizaciji slovenskih železarn (v nadaljevanju: ZPSZ) kot stvarni vložek pridobila delnice SIJ, ki so jih notranji upravičenci - delavci vložili v osnovni kapital družbe pooblaščenke. Notranji upravičenci so se s

pridobitvijo delnic odpovedali svojim terjatvam iz naslova premalo izplačanih plač na podlagi kolektivne pogodbe in so v skladu z določilom 5. člena ZPSZ na podlagi zamenjave lastniških certifikatov in potrdil pridobili pravico do pridobitve do 20 % osnovnega kapitala Slovenskih železarn (v nadaljevanju SŽ) od posameznih odvisnih družb v okviru poslovnega sistema SŽ. Tožeča stranka zastopa interese bivših zaposlenih in upokojenih delavcev in s tožbo primarno uveljavlja pridobitev 20 % poslovnih deležev v družbah Noži in Metal in sodišču predlaga, da odloči, da je prvotožena stranka Slovenska industrija jekla d.d. Ljubljana dolžna skleniti s tožečo stranko pogodbo v obliki notarskega zapisa in z vsebino, navedeno v zahtevku. Zahtevke zoper Republiko Slovenijo je postavljen podrejeno, in sicer najprej zaradi plačila škode, ki naj bi tožeči stranki nastala z višanjem osnovnega kapitala družb Noži in Metal in bi zaradi tega tožeča stranka sedaj morala zagotoviti nadaljnje, dodatne delnice SIJ, če bi želela pridobiti 20 % deleže v družbah Noži in Metal. Menjalno razmerje je določeno fiksno, kar pomeni, da bi za zamenjavo bilo potrebno upoštevati stanje osnovnega kapitala na dan 20. 12. 2001. Vsako kasnejše povečanje osnovnega kapitala pomeni oškodovanje upravičencev, še posebej ker se je povišanje osnovnega kapitala izvedlo iz nerazporejenega dobička družb, v katerih je potekala dokapitalizacija. Odškodninski zahtevke je ovrednoten v znesku 3.006.756,02 EUR in je postavljen solidarno zoper obe toženi stranki. Dodatno podrejeno pa tožeča stranka solidarno zoper obe toženi stranki postavlja še zahtevke v znesku 112.056.950,93 EUR, ki predstavljata vrednost certifikatov na dan 1. 1. 1993 z zakonitimi zamudnimi obrestmi od 1. 1. 1993 do 31. 8. 2006. Po zatrjevanju tožeče stranke, ob sklenitvi pravnega posla, to je konverziji terjatev tožeče stranke v delnice SŽ, ni bilo podano soglasje volj, saj stranki nista bili soglasni glede bistvenega elementa posla, to je določitev menjalnega razmerja za poslovne deleže v odvisnih družbah, zaradi česar ta posel po mnenju tožeče stranke ni bil sklenjen in je tožeča stranka pripravljena vrniti toženi stranki vseh preostalih 11.468 delnic SIJ v zameno za prej naveden znesek.

Med zadevami v katerih nastopa Republika Slovenija kot tožeča stranka omenjam tri zadeve, v katerih je Ministrstvo za pravosodje Državnemu pravobranilstvu naročilo, da vloži odškodninske tožbe oziroma premoženjskopravne zahteveke zoper osebe, ki so telefonsko sporočile, da je na sodiščih postavljena bomba, kar je imelo za posledico prisilne evakuacije uslužbencev sodišč, strank in drugih oseb, ki so se nahajale na sodiščih. Sodiščem pa naj bi nastala materialna škoda, ker so morali obravnave prekiniti oziroma preklicati ter za določen čas prenehati z vsemi aktivnostmi. Zoper vse tri storilce kaznivih dejanj so vloženi obtožni predlogi zaradi kaznivih dejanj zlorabe znamenj za pomoč in nevarnost po 312. členu

Kazenskega zakonika. Dva obtožna predloga se nanašata na telefonsko sporočilo o postavljenih bombah v sodni stavbi sodišča v Ljubljani, Tavčarjeva 9, in sicer 30. 3. 2006 in 12. 7. 2006. Tretji obtožni predlog pa se nanaša na lažno sporočilo o postavljeni bombi na Okrajnem sodišču v Trbovljah dne 7. 4. 2006. Državno pravobranilstvo je pri vseh treh zadevah opravilo poizvedbe o višini nastale škode. Ministrstvo za notranje zadeve je posredovala stroškovnike, iz katerih izhaja specificirana višina tožbenega zahtevka za delo policije in pirotehnikov. Državno pravobranilstvo še ugotavlja višino škode, ki je nastala posameznim sodiščem, vendar potrebnih podatkov ni prejelo. Glede na navedeno tožbe oziroma premoženjsko pravni zahtevki še niso vloženi.

V zvezi s t.i. lažnimi preplahi na sodiščih je potrebno opozoriti, da lahko Državno pravobranilstvo odškodninske tožbe oziroma premoženjskopravne zahtevke v kazenskem postopku uveljavlja šele, ko so mu posredovani podatki o storilcih in o ocenjeni škodi. Podatke o storilcih in škodnih dogodkih Državnemu pravobranilstvu pošilja Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije. Prejeti podatki so osnova zaprosila sodišču, na katerem se je zgodil škodni dogodek in šele po prejemu ocene škode za posamezno sodišče in morebitno oceno o stroških policije lahko Državno pravobranilstvo pristopi k uveljavljanju premoženjskopravnega zahtevka oziroma vložitvi odškodninske tožbe.

Omenjam tudi dve tožbi, ki ju je Državno pravobranilstvo vložilo zaradi povračila stroškov helikopterskega reševanja alpinistov iz gora v Republiki Sloveniji. Čeprav ne gre za visoko vrednost vtoževanih zneskov (zahtevana vrednost v posamezni zadevi znaša 651,73 EUR) pa primera kažeta na nepotrebno povzročanje škode državnim organom, saj so alpinisti zaradi nepoznavanja gorske stene in neizkušenosti zašli v steni, zato je bilo potrebno njihovo reševanje s pomočjo helikopterja.

Na opozorilo Ministrstva za kulturo je Državno pravobranilstvo za Republiko Slovenijo kot udeleženko postopkov vpisa v sodni register tudi v letu 2006 vložilo pritožbe zoper sklepe registrskega sodišča, ker sodišča pri vpisu subjekta v sodni register niso pravilno uporabila določb četrtega odstavka 20. člena Zakona o gospodarskih družbah glede uporabe besed v tujem jeziku oziroma fantazijskih poimenovanj v firmi in 17. člena Zakona o javni rabi slovenščine. Pritožbe smo vložili v 19 zadevah.

V delo smo prejeli tudi 30 zadev zaradi izbrisa gospodarskih subjektov iz sodnega registra. Gre za zadeve, v katerih davčni uradi zahtevajo vložitev predloga za izbris iz sodnega registra na podlagi določil 25. člena Zakona o finančnem poslovanju podjetij, saj družbe ne poslujejo več in so vse veliki davčni dolžniki, osem predlogov je bilo vloženi zaradi tega, ker pravne osebe niso odprle žiro računa. Sodišča so v vseh zadevah predlogom ugodila.

Prav tako smo v delo prejeli tudi 58 zadev, ki se nanašajo na neupravičeno pridobitev sredstev po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve nas je obvestilo, da je potrebno izterjati preveč izplačane zneske v skupni vrednosti 18.033,13 EUR. Zneski, katerih vrnitev zahtevamo, so bili upravičencem izplačani na podlagi odločb, ki so jih izdale upravne enote po določbah Zakona o žrtvah vojnega nasilja, sredstva pa je zagotavljalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Ob smrti upravičencev, ki so doživljenjske rente prejeli na svoje račune, banka ni blokirala njihovih računov, upravne enote pa so zaradi zamika pri pridobitvi informacije o smrti upravičencev mesečne rente nakazovale še naprej. Po smrti upravičencev so denarna sredstva pooblaščenca, ki so imeli pooblastilo za dvig denarja, dvigovali iz računa, saj banka za smrt ni vedela, ali pa so denar dvignili na podlagi sklepa o dedovanju dediči upravičenca. Dediči so tako za sredstva, nakazana po smrti, neupravičeno obogatili in so jih dolžni vrniti na račun Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

V letu 2006 je bilo po temelju rešenih 54 takšnih zadev, in sicer v eni zadevi s sodbo, ki je ugodila tožbenemu zahtevku, v eni zadevi je bila tožba umaknjena, ker je toženec med postopkom poravnal obveznost, v 52 zadevah pa tožba ni bila vložena, ker so tožene stranke na podlagi opomina Državnega pravobranilstva ali opomina upravne enote neupravičeno prejete zneske vrnil.

Iz pregleda statistično zaključnih zadev izhaja, da je bilo vseh zaključenih zadev 331.

Republika Slovenija je bila kot tožeča stranka uspešna v 49,67 % zadev.

Tožniki so bili zoper Republiko Slovenijo uspešni v 3,50 % zadev.

Med zaključenimi zadevami posebej izpostavljam:

V petih zaključenih zadevah so bile tožbe, ki jih je vložil Družbeni pravobranilec, Državno pravobranilstvo pa je pridobilo lastnost stranke na podlagi Zakona o prenehanju veljavnosti zakona o družbenem pravobranilcu Republike Slovenije (Uradni list RS, št 53/05), neuspešne. Družbeni pravobranilec je izpodbijal pravna dejanja, ki naj bi po ugotovitvah revizijskih poročil povzročila oškodovanje družbenega premoženja. V eni zadevi je državna pravobranilka po pregledu spisa ugotovila, da na podlagi izvedenskega mnenja v kazenskem postopku ni podlage za tožbo, ker ni bilo zatrjevanega oškodovanja. V ostalih štirih zadevah pa je sodišče tožbe zavrnilo, ker v enem primeru Družbeni pravobranilec že ob vložitvi tožbe ni bil aktivno legitimiran za vložitev tožbe, v ostalih primerih pa ni več pravnega upravičenja za zahtevek, in sicer zaradi prenehanja Družbenega pravobranilca.

Republika Slovenija je sklenila sodno poravnavo s tožečo stranko za plačilo zneska 1.026.539,81 EUR. Tožeča stranka Soške elektrarne Nova Gorica je vložila tožbo zoper Republiko Slovenijo in zatrjevala, da je tožeči stranki na njenih napravah in objektih, zlasti hidroelektrarnah Log in Možnica ter na akumulacijskih bazenih na reki Soči, nastala velika škoda zaradi zemeljskega plazu v Logu pod Mangartom. Da bi bili obe hidroelektrarni čimprej usposobljeni za nadaljevanje obratovanja, sta pravdni stranki sklenili pogodbo o financiranju in izvajanju sanacijskih del, s katero se je tožena stranka zavezala tožeči stranki za odpravo posledic plazu iz Mangarta plačati 190 milijonov SIT, in sicer 90 milijonov SIT za sanacijo HE Možnica in 100 milijonov SIT za sanacijo brežin in odstranjevanje plavin vzdolž akumulacijskih bazenov na reki Soči. Na podlagi pogodbe je tožeča stranka pristopila k izvedbi potrebnih del, poiskala in angažirala ustrezne izvajalske organizacije in bila ves čas v dobri veri, da bo Republika Slovenija takoj po izpolnitvi pogojev zagotovila sredstva v višini, kot se je zavezala. Tožeča stranka bi namreč v primeru, če pogodba ne bi bila podpisana in ne bi mogla računati na prispevek države v višini 190 milijonov SIT, posledice plazu opravljala počasneje in z nižjo intenziteto ter z dinamiko, ki bi jo dopuščala lastna sredstva. Na podlagi dolgotrajnih pogajanj med pristojnim ministrstvom Republike Slovenije in tožečo stranko sta pravdni stranki sklenili sodno poravnavo, na podlagi katere se je Republika Slovenija zavezala plačati 246 milijonov SIT.

IV/1.8 ZAGOTAVLJANJE PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA

Sodba Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu (v nadaljevanju: Evropsko sodišče) v zadevi Lukenda zoper Republiko Slovenijo, ki je postala dokončna dne 6. 1. 2006, je imela kot vodilna sodba za Republiko Slovenijo posledico, da je bila Republika Slovenija v letu 2006 obsojena na plačilo pravičnega zadoščenja že v 176 zadevah. Na drugi strani pa je Državno pravobranilstvo v istem obdobju prejelo v delo 1.859 novih odškodninskih zahtevkov, od tega 106 tožb in 1.753 zahtevkov v predhodnem postopku. Tožbe so bile v 101 primeru vložene pred sodišči, ki jih pokriva sedežno Državno pravobranilstvo, zahtevki v predhodnem postopku pa so se obravnavali na vseh oddelkih Državnega pravobranilstva. V vseh zadevah, za katere je državni pravobranilec ocenil, da so postopki pred sodiščem trajali nerazumno dolgo, je bil poslan predlog Strokovni komisiji Vlade Republike Slovenije za presojo utemeljenosti sklepanja poravnjav. Strokovna komisija je tako obravnavala 461 zadev in Vladi Republike Slovenije predlagala v potrditev 376 izvensodnih oziroma prijateljskih poravnjav.

V zvezi z obravnavanjem odškodninskih zahtevkov velja opozoriti, da se je Državno pravobranilstvo srečevalo z nepotrebni težavami pri pridobivanju podatkov o poteku sodnega postopka, saj nekatera sodišča daljše obdobje Državnemu pravobranilstvu niso želela posredovati podatkov v pisni obliki. Državni pravobranilec je moral opraviti osebni pregled spisa in sam iskati podatke, ki so bili pomembni za oceno trajanja sodnega postopka. V takih primerih Državnemu pravobranilstvu tudi niso bili znani razlogi o daljšem trajanju postopka med posameznimi procesnimi dejanji in zato trajanja postopka brez dodatnih poizvedb ni bilo mogoče ocenjevati.

Glede na to, da so se odškodninski zahtevki v predhodnem postopku obravnavali na podlagi 14. člena ZDPra, ta pa določa, da mora Državno pravobranilstvo stranki odgovoriti v 30 dneh po prejemu zahtevka, je zaradi izrednega števila novih tovrstnih zadev, kakor tudi zahtevkov za vračanje vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje, ob nespremenjeni kadrovske zasedbi državnih pravobranilcev morale priti do primerov, ko odškodninskih zahtevkov ni bilo mogoče obravnavati ne samo v 30 dneh, ampak tudi ne v daljšem obdobju.

Ker je Odbor namestnikov ministrov pri Svetu Evrope obravnaval Republiko Slovenijo glede izvrševanja sodbe v zadevi Lukenda in kako se bo lotila reševanja sodnih zaostankov, je

morala Republika Slovenija čim hitreje sprejeti ustrezne zakonske ukrepe. Kot je bilo že navedeno, je Republika Slovenija sprejela nov Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, ki naj bi predstavljal učinkovito pravno sredstvo za pospešitev sodnih postopkov. Zakon je namreč uvedel kot sredstvi za pospešitev sodnih postopkov nadzorstveno pritožbo in rokovni predlog. Ni bilo mogoče predvideti, kako bo Evropsko sodišče ocenjevalo novi zakon, posebno še, ker je zakon omejil višino pravičnega zadoščenja za nematerialno škodo in ker lahko zahtevek za pravično zadoščenje oškodovanci uveljavljajo šele po pravnomočnosti sodnega postopka, v katerem so uveljavljali pospešitvena sredstva.

Odgovor na to vprašanje je dalo Evropsko sodišče v sodbi z dne 3. 5. 2007 v zadevi Grzinčič proti Sloveniji (pritožbena zadeva št. 26867/02) v kateri opozarja, da je trenutno v obravnavi pred njihovim sodiščem približno 1.700 zadev, ki se nanašajo na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku. Sodišče je ocenilo, da so pospeševalna sredstva, ki jih uvaja nov zakon učinkovita, zato jih morajo oškodovanci v nedokončanih sodnih postopkih uporabiti. Tako je Evropsko sodišče v predmetni zadevi, ko je ugotavljalo trajanje kazenskega in civilnega postopka, zavrglo zahtevek glede zatrjevane kršitve pravice zaradi trajanja kazenskega postopka, saj kazenski postopek še ni zaključen. Glede trajanja civilnega postopka pa je ocenilo, da zakon nima določb o tem, kako ravnati v primeru, ko je Vlada Republike Slovenije pred 1. 1. 2007 že posredovala odgovor Evropskemu sodišču, sodni postopek pa je pred slovenskim sodiščem že pravnomočno zaključen. Sodišče je ocenilo, da mora o kršitvi odločiti samo in je ugotovilo, da je Republika Slovenija kršila 6. člen Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: Konvencija). Za trajanje postopka v obdobju osem let in enega meseca na dveh stopnjah je bila Republika Slovenija obsojena na plačilo 3.000,00 EUR. V letu 2006 je bila Republika Slovenija za kršitev na dveh stopnjah, ki traja osem let oziroma osem let in dva meseca (postopek še ni bil končan), obsojena na 5.600,00 EUR oziroma za trajanje osem let in štiri mesece (postopek je že zaključen-dolgotrajen postopek na prvi stopnji) pa na 5.000,00 EUR. Dosojena odškodnina je bila torej nižja in je znašala v primerjavi s prvim primerom le 60 % dosedanjih odškodnin, v primerjavi z drugim primerom pa le 53,5 %.

Še bolj odločno pa je svoje stališče glede uporabe učinkovitih pravnih sredstev pred slovenskimi sodišči Evropsko sodišče pojasnilo v pritožbeni zadevi Korenjak proti Sloveniji (pritožbena zadeva št. 463/03), v kateri je odločilo o nedopustnosti pritožbe oškodovanca, saj sodni postopek pred sodiščem v Republiki Sloveniji še ni zaključen in mora oškodovanec na

podlagi določil novega zakona v Republiki Sloveniji uporabiti z zakonom določena pospešitvena sredstva.

IV/2. POSTOPKI PRED EVROPSKIM SODIŠČEM ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

V zadevah iz pristojnosti Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu (v nadaljevanju: Evropsko sodišče) Državno pravobranilstvo pripravlja odgovore Vlade Republike Slovenije o sprejemljivosti in utemeljenosti vsake pritožbe na Evropsko sodišče, odgovore na stališča pritožnikov, opredelitve do odločitev o sprejemljivosti, vlaga zahteve za obravnavo pred velikim senatom ter zaprosila za pridobitev svetovalnega mnenja sodišča in se udeležuje morebitnih ustnih obravnjav.

Iz leta 2005 je bilo v leto 2006 preneseno 233 zadev, katerih skupna vrednost je znašala približno 23 milijonov EUR. Pri tem je potrebno upoštevati, da nekateri pritožniki v pritožbah niso opredelili višine pravičnega zadoščenja, ki bi ga zaradi zatrjevanih kršitev pravice do sojenja v razumnih rokih želeli dobiti od tožene države.

V letu 2006 je Državno pravobranilstvo prejelo v odgovor 46 pritožb, katerih skupna vrednost je znašala 1.428.673,80 EUR, pri čemer je prav tako potrebno upoštevati, da nekateri pritožniki niso opredelili višine pravičnega zadoščenja, ki bi ga zaradi zatrjevanih kršitev konvencijskih pravic želeli dobiti od tožene države. Nekateri so npr. na splošno navedli, da zahtevajo kot pravično zadoščenje odškodnino za premoženjsko in nepremoženjsko škodo, niso pa škode opredelili in tudi ne predložili nikakršnih dokazov o njenem morebitnem nastanku. Nekateri pritožniki pa so le navedli, da kot šibkejša stranka v postopku pričakujejo pravično in nepristransko sojenje, oziroma da naj Evropsko sodišče vsebinsko odloči o zadevi iz domačega sodnega postopka.

Pritožbe so se nanašale na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku in z njo povezano kršitvijo pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz prvega odstavka 6. člena in 13. člena Konvencije, dve zadevi sta se nanašali na kršitev pravice do poštenega sojenja iz prvega odstavka 6. člena Konvencije ter ena na prepoved mučenja iz 3. člena Konvencije in diskriminacijo glede na spol. V dveh zadevah pa je bila Republika Slovenija v zvezi s

pritožbami pritožnikov iz postopkov pred tujimi (Republika Hrvaška) sodišči pozvana na prigrasitev intervencije, vendar možnosti intervencije ni uporabila.

Iz pregleda obravnavanih zadev v letu 2006 je razvidno, da se je pretežna večina zadev nanašala na kršitev pravice do sojenja v razumem roku iz prvega odstavka 6. člena Konvencije in s tem povezane kršitve pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije. V odgovorih na pritožbe je Državno pravobranilstvo navajalo domače pravne možnosti za varovanje pravice do sojenja v razumnem roku (katerih pritožniki večinoma niso izčrpali) in obvestilo Evropsko sodišče, da je Republika Slovenija v mesecu aprilu 2006 sprejela nov Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (Uradni list RS, št. 49/06, v nadaljevanju: ZVPSBNO), ki po 1. 1. 2007 zagotavlja učinkovito pravno sredstvo v Republiki Sloveniji.

Pri pripravi odgovorov v zvezi z očitano dolgotrajnostjo postopkov je Državno pravobranilstvo ugotovilo, da so glavni razlogi za dolgotrajnost postopkov podobni razlogom, ki so bili predstavljeni v poročilu za leto 2005.

Na dolgotrajnost postopkov pred vrhovnim oziroma upravnim sodiščem je predvsem vplivala v letu 1998 izvedena reorganizacija upravnega sodstva, ki je prenesla pristojnost odločanja v upravnem sporu z vrhovnega na upravno sodišče.

Razlogi za dolgotrajnost postopkov pred ostalimi sodišči pa izhajajo iz sprememb družbeno politične ureditve Slovenije, ki je generirala veliko novih postopkov ter s tem povezano reorganizacijo sodstva v letih 1994 in 1995, kar je imelo za posledico velike organizacijske in kadrovske probleme, ki so povzročili nastanek sodnih zaostankov.

Z vpogledom v trajanje postopkov je mogoče ugotoviti, da se pritožbe nanašajo tako na starejše zadeve (postopki, ki so se začeli v letih od 1989 do 1995), v katerih je očitana dolgotrajnost postopka predvsem posledica večkratne obravnave zadeve v pritožbenem postopku oziroma razveljavitve prvostopenjskih sodb zaradi nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, kakor tudi na novejše, ko pred sodišči prve stopnje sploh še ni bila razpisana obravnava ali pa so v postopkih na prvi stopnji nastali daljši zastoji (postopki, ki so se začeli v letih od 1999 do 2002).

Zahtevki za pravično zadoščenje so se v večini primerov gibali med 5.000,00 in 20.000,00 EUR, veliko pa je bilo tudi zahtevkov z višjimi zneski, ker pritožniki zahtevajo zneske, katerih niso uspeli iztožiti v osnovnih postopkih pred domačimi sodišči.

Nekatere zadeve, ki jih je v odgovor predložilo Evropsko sodišče, je zaradi obstoja verjetnosti obsodbe o ugotovljeni kršitvi obravnavala Strokovna komisija Vlade Republike Slovenije za presojo utemeljenosti sklepanja poravnav (v nadaljevanju: Komisija) in pritožnikom predlagala sklenitev prijateljskih poravnav, ki so jih v večini primerov zavrnili. V letu 2006 je bilo sklenjenih 17 prijateljskih poravnav.

V letu 2006 je bilo 12 primerov zavrnitve pritožbe zoper Republiko Slovenijo, od tega se jih je 11 nanašalo na zatrjevano kršitev pravice do sojenja v razumnih rokih. Ena pa se je nanašala na kršitev pravice do nepristranskega sojenja, prepoved diskriminacije po narodnosti ter varstva premoženja.

Izpostavljam pomembnejše sodbe:

- Zadeva ***Bunjevac proti Sloveniji***, se je nanašala na ugotovitev kršitve pravic iz 6. člena (nepristransko sojenje) v povezavi s 14. členom Konvencije (diskriminacija glede na narodnost) zaradi zatrjevanih nepravilnosti v postopkih glede dodelitve stanovanja pritožnici pred slovenskimi oblastmi, ki predstavljajo spor o pravicah civilne narave po prvem odstavku 6. člena Konvencije.

Pritožnica se je predvsem pritoževala nad interpretacijo slovenske zakonodaje s strani sodišč in Ustavnega sodišča. Po mnenju Evropskega sodišča je Ustavno sodišče Republike Slovenije večkrat presojalo predmetno zakonodajo in ustvarilo enotno sodno prakso ter odločilo v skladu z Ustavo Republike Slovenije. Ocenilo je, da določb 50., 53. in 78. člena Ustave ni mogoče razlagati tako, da dajejo pravico do točno določenega stanovanja (pritožnico je na vseh stopnjah postopka zastopal odvetnik, na prvi stopnji je bilo sojenje javno, imela pa je možnost predstaviti svoje argumente pred sodiščem ustno in pisno ter predložiti dokaze in izpodbijati dokaze nasprotne stranke).

Glede zatrjevane kršitve pravice do nepristranskega sojenja, je Evropsko sodišče opozorilo, da se le-ta ocenjuje na dva načina: na subjektiven način (ocena prepričanja in osebnega obnašanja predmetnega sodnika) in objektivni način (ocena, ali je sodišče zagotovilo zadostne garancije, tako da v tem oziru ni prisoten noben dvom). Ker

pritožnica ni navedla razlogov, ki bi porajali dvom glede subjektivne in objektivne nepristranosti sodnikov, jim ni bilo mogoče očitati nepristranosti.

Glede zatrjevane kršitve pravice do varstva lastnine glede pravice živeti v namenskem stanovanju, ne da bi bil njegov lastnik, je Evropsko sodišče ocenilo, da ne predstavlja dobrine v smislu člena 1 Protokola št. 1.

- Zadeva **Božović proti Sloveniji** se nanaša na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena Konvencije. Do kršitev naj bi prišlo v več postopkih, in sicer pred Sodiščem združenega dela, na podlagi predloga za razveljavitev odločbe o prenehanju delovnega razmerja.

Evropsko sodišče je na podlagi tretjega in četrtega odstavka 35. člena Konvencije s sklepom pritožbo zaradi očitne neutemeljenosti razglasilo za nesprejemljivo. Eden izmed postopkov je bil namreč v celoti izven *ratione temporis* pristojnosti Evropskega sodišča, glede dveh postopkov, ki sta bila zaključena pred uveljavitvijo Konvencije v Republiki Sloveniji, je bila vložena pritožba prepozna, edini postopek, ki je bil v okviru *ratione temporis* pa je trajal približno štiri leta na petih stopnjah, kar po oceni Evropskega sodišča očitno ni v nasprotju s pravico do sojenja v razumnem roku.

- Zadeva **Karan proti Sloveniji** se nanaša na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena in smiselno tudi kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije, do katerih naj bi prišlo v pravnem postopku pred slovenskimi sodišči. To zadevo omenjam v poročilu kljub temu, da je bila statistično zaključena v letu 2007, ker je sodišče pritožbo razglasilo za nesprejemljivo, kljub začetnemu daljšemu zastoju pred sodiščem.

Evropsko sodišče je na podlagi četrtega in petega odstavka 35. člena Konvencije s sklepom pritožbo zaradi očitne neutemeljenosti razglasilo za nesprejemljivo. Po oceni Evropskega sodišča je postopek, ki je skupno trajal pet let in štiri mesece na treh stopnjah, kljub začetnemu zastoju v trajanju dveh let in dveh mesecev od vložitve tožbe do prvega naroka za glavno obravnavo, izpeljan skladno z zahtevo po sojenju v razumnem roku. Ker pa je bila pritožba zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku očitno neutemeljena (*manifestly ill-founded*), pritožnik tudi ni imel verjetnega zahtevka (*arguable claim*), da mu je bila kršena pravica do učinkovitega pravnega sredstva. Zaradi navedenega je bila pritožba tudi glede kršitve 13. člena Konvencije nesprejemljiva skladno s tretjim in četrtem odstavkom 35. člena Konvencije.

V zadevah, ki jih je zaradi obstoja verjetnosti obsodbe o ugotovljeni kršitvi pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena Konvencije in s tem povezane kršitve pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije obravnavala Komisija, je bilo v letu 2006 sklenjenih 17 prijateljskih poravnjav. Pritožniki so od Republike Slovenije zahtevali pravično zadoščenje v znesku 802.974,88 EUR, vendar je na podlagi pogajanj s pritožniki, po sklenjenih prijateljskih poravnjavah, Republika Slovenija plačala pravično zadoščenje v znesku 53.943,05 EUR, kar predstavlja le 6,7 % zahtevanih zneskov.

Republika Slovenija je bila v letu 2006 obsojena v 177 statistično zaključenih zadevah, od tega v 176 primerih zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku. Za ugotovljene kršitve je bilo pritožnikom od zahtevanih 18.689.887,00 EUR dosojeno pravično zadoščenje v skupnem znesku 605.600,00 EUR, kar predstavlja 3,24 % zahtevanih zneskov. Pritožnikom so bili priznani tudi priglašeni stroški v višini 153.449,70 EUR.

Vse sodbe, razen ene (zadeva Matko), so se torej nanašale na kršitev prvega odstavka 6. člena in 13. člena Konvencije, ker pritožniki niso imeli na razpolago učinkovitih domačih pravnih sredstev za zagotavljanje sojenja v razumnem roku. Evropsko sodišče je tudi ugotovilo, da so ugotovljene kršitve posledica neučinkovitega pravnega varstva v domači zakonodaji in praksi, in da mora tožena pogodbenica v skladu z ustreznimi pravnimi ukrepi in upravno prakso zagotoviti varstvo pravice do sojenja v razumnem roku v domači zakonodaji. Od zahtevanih 18.626.287,00 EUR je bilo pritožnikom dosojeno pravično zadoščenje v višini 595.600,00 EUR, kar predstavlja 3,19 % zahtevanih zneskov.

Evropsko sodišče je v štirih primerih Republiko Slovenijo obsodilo na plačilo pravičnega zadoščenja oziroma povračilo stroškov postopka pred sodiščem, čeprav le-ti niso vrednostno opredelili zahtevkov. V enem primeru je Republiko Slovenijo naložilo celo več od zahtevanega zneska (1.400,00 EUR več).

Veliko število sodb zoper Republiko Slovenijo je posledica pilotske sodbe v zadevi Lukenda proti Sloveniji, v kateri je sodišče ugotovilo odsotnost učinkovitega pravnega sredstva do sojenja v razumnem roku v Republiko Sloveniji. V preostalih zadevah je Evropsko sodišče ugotavljajo samo dejansko trajanje posameznih sodnih postopkov in razloge za njihovo dolgotrajnost. Iz obrazložitve sodb sodišča je razvidno, da je sodišče prisojalo višje zneske v primerih, ko so postopki predolgo časa trajali na eni oziroma dveh stopnjah. Tako je v

pritožbeni zadevi Witmajer proti Sloveniji sodišče prisodilo 12.800,00 EUR za nepremoženjsko škodo zaradi 11 let in sedem mesecev trajajočega postopka na prvi stopnji, ki še vedno ni končan. Višine prisojenega pravičnega zadoščenja se sicer večinoma gibljejo med 2.000,00 in 12.000,00 EUR. Bilo je tudi nekaj primerov, ko je sodišče pritožnikom prisodilo pravično zadoščenje v enaki višini kot je to predlagala Republika Slovenija, pa poravnalne ponudbe pritožnik ni hotel sprejeti.

Posebej pa izpostavljam sodbo v zadevi *Jazbec proti Sloveniji*, ki se nanaša na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena in smiselno tudi kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije. Do kršitev naj bi prišlo v postopku pred delovnim in socialnim sodiščem. V predmetnem postopku je pritožnica vložila tožbo zoper družbo v stečaju, in sicer zaradi prenehanja delovnega razmerja v disciplinskem postopku.

Evropsko sodišče je upoštevajoč veljavnost Konvencije *ratione temporis* pri odmeri pravičnega zadoščenja (2.400,00 EUR) upoštevalo izredno pomembnost zadeve za pritožnico (spor v zvezi z zaposlitvijo), priznalo nadpovprečno zapletenost pravnega postopka ter upoštevalo stališče Republike Slovenije, da je imelo ravnanje pritožnice negativne učinke na trajanje postopka (soprispevek). Kljub siceršnji ugotovitvi kršitve Konvencije je Evropsko sodišče opozorilo, da mora pritožnica, ki sicer lahko v postopku izkoristi vse svoje procesne pravice, nositi posledice, ko takšno izvrševanje vodi do zamud v postopku. Evropsko sodišče tudi ni priznalo statusa žrtve kršitve sinovom pritožnice, saj nista bila stranki spornega pravnega postopka kot tudi ne pritožbenega postopka pred Evropskim sodiščem. Enako pa je Evropsko sodišče tudi potrdilo, da pritožnica v postopku pred Evropskim sodiščem ne more zahtevati povračila stroškov pravnega postopka pred nacionalnim sodiščem, ki sicer ni bil namenjen pravnemu varstvu zaradi očitane kršitve Konvencije. Pritožnici Evropsko sodišče tudi ni priznalo zahtevanih stroškov, saj ji je Republika Slovenija dala brezplačno pravno pomoč za postopek pred Evropskim sodiščem. Skladno s sodbo v zadevi *Lukenda* pa je Evropsko sodišče v zvezi s pritožničnim zahtevkom za plačilo premoženjske škode ugotovilo, da bi pritožnica lahko vložila odškodninsko tožbo pred nacionalnimi sodišči, saj je odškodninska tožba v načelu učinkovito pravno sredstvo.

V zadevi Matko proti Sloveniji v letu 2006 je bila Republika Slovenija obsojena zaradi kršitve 3. člena Konvencije glede grdega ravnanja policije pri aretaciji pritožnika. Evropsko sodišče

je *inter alia* razsodilo, da je bil kršen 3. člen Konvencije v zvezi s pritožnikovimi navedbami, da je policija z njim grdo ravnala in zato, ker državni organi niso opravili učinkovite preiskave glede pritožnikovih navedb, da je policija z njim grdo ravnala. Zaradi navedenega je Republiki Sloveniji naložilo, da mora plačati pritožniku v skladu z drugim odstavkom 44. člena Konvencije 10.000,00 EUR za nepremoženjsko škodo in 1.000,00 EUR za stroške in izdatke.

V letu 2006 ni bilo primera umika pritožbe.

Poleg navedenih statistično zaključenih zadev je Evropsko sodišče v letu 2006 zoper Republiko Slovenijo izdalo še sedem sodb zaradi kršitve prvega odstavka 6. člena in 13. člena Konvencije in Republiko Slovenijo v petih zadevah obsodilo na plačilo 11.000,00 EUR, v dveh zadevah pa pravičnega zadoščenja ni prisodilo. Sodišče je o pritožbah odločilo v mesecu decembru 2006, Državnemu pravobranilstvu pa so bile posredovane v januarju 2007.

Ob izteku obdobja poročanja je bilo nerešenih 73 zadev, katerih skupna vrednost znaša 3.292.340,79 EUR. V leto 2007 so prenesene zadeve, v katerih pritožniki niso sprejeli ponujenih zneskov za sklenitev prijateljske poravnave, kakor tudi zadeve, ki se nanašajo na postopke iz prejšnjih let, pa o njih Evropsko sodišče še ni dokončno odločilo.

Med pomembnejšimi nezaključenimi zadevami navajam:

- Zadeva ***Kovačić in drugi proti Sloveniji*** se nanaša na kršitev člena 1 Protokola št. 1 h Konvenciji (varstvo lastnine) glede obveznosti za dolgove nekdanje države zaradi nezmožnosti dviga prihrankov nekdanjih varčevalcev Ljubljanske Banke d.d., Glavne podružnice Zagreb.

Evropsko sodišče je v zadevi že razsodilo, vendar zadeva še ni dokončna, ker so pritožniki zahtevali njeno predložitev za dokončno odločitev Velikemu senatu. Soglasno je bilo odločeno, da imajo dediči po pritožnikih g. Kovačiču in ge. Golubović pravni interes za nadaljevanje zadevnega postopka namesto njiju in odločilo, da izbriše zahteve za obravnavo s seznama zadev.

Evropsko sodišče je upoštevalo, da lahko "v kateri koli fazi postopka" bodisi zavrne zahtevo za obravnavo, ki jo šteje za nesprejemljivo, ali jo črta s seznama zadev. Zaradi novih dejanskih podatkov je ponovno preučilo odločitev, da razglasi zahtevo za obravnavo za sprejemljivo, in jo v skladu s četrtem odstavkom 35. člena Konvencije naknadno

razglasilo za nesprejemljivo (glej na primer *Medeanu* proti *Romuniji* (odl.), št. 29958/96, 8. april 2003, *Ilhan* proti *Turčiji* [VS], št. 22277/93, odstavek 52, ESČP 2000-VII, in *Azinas* proti *Cipru* [VS], št. 56679/00, odstavek 37-43, ESČP 2005-III). Upoštevalo je tudi, da lahko v poznejši fazi postopka preuči, ali obstajajo razmere, ki vodijo k uporabi 37. člena. Sodišče je menilo, da mu ni treba odločati o tem vprašanju, saj sta g. Kovačić in g. Mrkonjić prejela celotno izplačilo njunih deviznih vlog, tako da je bila zadeva rešena na podlagi člena 37.1b Konvencije. Glede pritožnice ge. Golubović je sodišče menilo, da se v zadevah, v katerih države naslednice izpodbijajo obveznost za dolgove nekdanje države, lahko od upravičenca razumno pričakuje, da bo poiskal popravo v forumih, kjer so bili uspešni drugi upravičenci. Ga. Golubović ni sprožila nobenega postopka na Hrvaškem, čeprav bi bila po vsej verjetnosti uspešna. Poleg tega pritožniki niso podrobno opredelili svojih zahtevkov v dovoljenem času, zaradi česar je Evropsko sodišče ugotovilo, da nihče ni pravočasno vložil svojega zahtevka za pravično zadoščenje.

- Zadeva **Anita Švarc in Ivan Kavnik proti Sloveniji** se nanaša na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena Konvencije, kršitev pravice do poštenega sojenja po nepristranem sodišču, saj naj bi zadevo pred ustavnim sodiščem obravnaval senat, katerega član je bil tudi sodnik, ki je sodeloval v postopku pred sodiščem prve stopnje kot izvedenec (podal je pravno mnenje glede sodne pristojnosti), ter kršitev učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije. Do kršitev naj bi prišlo v civilnem postopku, ki se je začel pred Temeljnim sodiščem v Celju ter se nadaljeval do Vrhovnega sodišča Republike Slovenije in nazadnje pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije. Sodni postopek je trajal pet let in 10 mesecev na štirih sodnih stopnjah.

Pritožnika sta v pritožbenem postopku pred Evropskim sodiščem uveljavljala povračilo nepremoženjske škode zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku, in sicer ga. Švarc Anita v višini 43.500,00 EUR ter g. Kavnik Ivan v višini 16.000,00 EUR, torej v skupni višini 59.500,00 EUR. Pritožnika nista postavila zahtevka v zvezi s kršitvijo pravice do poštenega sojenja zaradi pristranosti sodišča, zahtevala pa sta še povračilo stroškov pritožbenega postopka v višini 2.200,00 EUR.

Sodišče je s sodbo z dne 8. 2. 2007 ugotovilo kršitev prvega odstavka 6. člena Konvencije, in sicer tako glede pravice do sojenja v razumnem roku kot tudi glede pravice do poštenega sojenja (*po stališču Evropskega sodišča je za ugotovitev kršitve »nepristranosti sodišča« dovolj ugotovitev objektivne bojazni, da sodišče ne bi odločalo nepristransko, tudi če prejudic dejansko pri sodniku ni bil prisoten*) ter 13. člena Konvencije. Sodišče je vsakemu izmed pritožnikov dosodilo po 1.000,00 EUR pravičnega zadoščenja zaradi

nepremoženjske škode ter obema skupaj še 1.000,00 EUR stroškov postopka pred sodiščem.

- Zadeva ***Blaž proti Sloveniji*** se nanaša na kršitev pravice do poštenega sojenja iz prvega odstavka 6. člena Konvencije, do katere naj bi prišlo v civilnem postopku pred slovenskimi sodišči, in sicer pred sodiščem prve in druge stopnje ter pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije, s posebnim poudarkom zlasti na domnevni kršitvi načela kontradiktornosti postopka pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije. V pravico pritožnice do poštenega sojenja naj bi bilo v danem primeru poseženo iz več vidikov, in sicer prvič, naj sodišči prve in druge stopnje ne bi odločali pravično; drugič, v škodo pritožnice naj bi bilo pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije kršeno načelo enakosti orožja (nemožnost izjaviti se o vloženi ustavni pritožbah nasprotne stranke); tretjič, o civilni pravici pritožnice v postopku pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije naj ne bi odločalo po zakonu pristojno sodišče (prekoračitev pristojnosti po 60. členu Zakona o Ustavnem sodišču Republike Slovenije); ter četrtič, odločitev Ustavnega sodišča Republike Slovenije naj bi bila v delu, v katerem je odločalo o sporni pravici, brez obrazložitve, zaradi česar naj bi bila odločba sodišča arbitrarna in samovoljna, postopek pa nepošten in nepravilen.

Postopek, na katerega se nanaša vložena pritožba, se je začel dne 3. 5. 1993 zaradi razveljavitve pogodbe, ugotovitve skupnega premoženja in izstavitve zemljiškoknjižne listine. Ustavno sodišče Republike Slovenije je dne 12. 12. 2002 sklep in sodbo Vrhovnega sodišča Republike Slovenije razveljavilo, revizijo zoper sodbo in sklep višjega sodišča v zvezi s sodbo okrožnega sodišča pa zavrnilo in potrdilo sodbo in sklep višjega sodišča. Pritožnica pravičnega zadoščenja zaradi kršitve prvega odstavka 6. člena Konvencije v pritožbi ne zahteva, niti ne povračila stroškov in izdatkov.

- Zadeva ***Stojnšek proti Sloveniji*** se nanaša na kršitev 3., 5. in 6. člena Konvencije. Do kršitev naj bi prišlo v postopku policistov postaje mejne policije zaradi suma kaznivega dejanja kršitev človeškega dostojanstva z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic po 270. členu Kazenskega zakonika, ki bi ga naj storila policista v tem postopku. Okrožno državno tožilstvo je po opravljenih preiskovalnih dejanjih ovadbo zavrglo zato, ker ni bilo dokazano, da bi policista storila očitano jima kaznivo dejanje. Evropsko sodišče je Vlado Republike Slovenije pozvalo, naj odgovori na pritožbene navedbe, ki se nanašajo na kršitev pravic po 3. členu Konvencije, in sicer ali je bil pritožnik med aretacijo podvržen nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju, ali je bila preiskava domačih oblasti v tem primeru opravljena nasprotno temu členu ter ali je pritožnik izčrpal učinkovita domača

pravna sredstva glede svoje pritožbe po 3. členu. V odgovoru na pritožbo je Republika Slovenija ocenila, da ni podlage za ugotovitev kršitve zatrjevanih in v Konvenciji zajamčenih pravic, ker pritožnik v Republiki Sloveniji ni izčrpal domačih pravnih sredstev.

- Zadeva ***Korelc proti Sloveniji*** se nanaša na kršitev 6. člena Konvencije glede jamstev do poštenega sojenja in sojenja v razumnem roku, 8. člena Konvencije in 14. člena Konvencije, z vidika zagotavljanja uživanja pravic in svoboščin vsem ljudem, ne glede na spol. Do kršitev naj bi prišlo v postopku pred okrajnim sodiščem ter v postopku pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije. Sodišče je Vlado Republike Slovenije pozvalo, naj odgovori na pritožbene navedbe, ki se nanašajo na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku in učinkovitega pravnega sredstva ter diskriminacije na podlagi spola. V odgovoru na pritožbo je Republika Slovenija ocenila, da ni bilo kršitve pravice sojenja v razumnem roku po prvem odstavku 6. člena oziroma pravice do učinkovitega pravnega sredstva po 13. členu Konvencije ter tudi ne pravic po 14. členu v zvezi z 8. členom Konvencije.

Že v poglavju o kršitvi pravice do sojenja v razumnem roku sem opozoril, da je Evropsko sodišče v letošnjem letu v pritožbeni zadevi Grzinčič proti Sloveniji odločilo, da predstavlja novi Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja učinkovito pravno sredstvo glede nedokončanih sodnih postopkov, saj uvaja učinkovita sredstva za pospešitev sodnih postopkov.

Državnemu pravobranilstvu pa je februarja 2007 Evropsko sodišče na podlagi 25. člena ZVPSBNO poslalo v obravnavo 44 pritožbenih zadev, v katerih med Republiko Slovenijo in sodiščem komunikacija še ni obstajala. V navedenih zadevah so bili postopki pred slovenskimi sodišči že pravnomočno zaključeni, zato je moralo na podlagi 25. člena citiranega zakona Državno pravobranilstvo zadeve preučiti in v roku štirih mesecev pritožnikom poslati poravnalno ponudbo. Državno pravobranilstvo je zadeve obravnavalo po določbah navedenega zakona in oškodovancem posredovalo predloge za sklenitev poravnave. V primeru, da ne bo prišlo do sporazuma med Republiko Slovenijo in posameznim pritožnikom, bo pritožnik lahko vložil pred slovenskim sodiščem odškodninsko tožbo, zadeva pred Evropskim sodiščem pa se bo zaključila.

Po mnenju Državnega pravobranilstva se rešitve, ki jih je uveljavil ZVPSBNO, nakazujejo kot uspešne, saj pritožnikom prinašajo hitrejše in učinkovitejše možnosti za doseg pravičnega zadoščenja.

IV/2.1 POSTOPKI PRED SODIŠČEM EVROPSKIH SKUPNOSTI, SODIŠČEM PRVE STOPNJE IN SODIŠČEM EFTA

V postopkih, ki jih obravnavajo Sodišče Evropskih skupnosti (v nadaljevanju: SES), Sodišče prve stopnje (v nadaljevanju: SPS) in sodišče EFTA, Državno pravobranilstvo pripravlja tožbe, odgovore na tožbe, replike, duplike, stališča Republike Slovenije v postopkih za sprejem predhodne odločbe iz 234. člena Pogodbe Evropskih skupnosti pred Sodiščem Evropskih skupnosti, stališča Republike Slovenije v postopkih za sprejem svetovalnega mnenja po členu 34 Sporazuma med EFTA državami o ustanovitvi nadzornega organa in sodišča ter se udeležuje morebitnih ustnih obravnav.

V letu 2006 je Državno pravobranilstvo obravnavalo zadeve, ki so se nanašale na možnost vključitve Republike Slovenije v različne faze postopkov. Večina se jih je nanašala na postopke za sprejem predhodne odločbe iz 234. člena Pogodbe Evropskih skupnosti pred SES, ena pa na postopek za sprejem svetovalnega mnenja pred Sodiščem EFTA.

Na podlagi 11. člena Zakona o državnem pravobranilstvu ter prvega odstavka 12. člena Pravilnika o sodelovanju državnih organov z Državnim pravobranilstvom Republike Slovenije glede postopkov pred Sodiščem Evropskih skupnosti, Sodiščem prve stopnje in Evropsko komisijo (Uradni list RS, št. 126/04), je Državno pravobranilstvo posredovalo vse prejete predloge za sprejem predhodne odločbe in pisna stališča zainteresiranih strank v postopku pristojnim ministrstvom ali drugi pristojni vladni službi z zaprosilom, da se opredelijo do morebitne udeležbe v postopku. Posredovane zadeve so Državno pravobranilstvo in posamezni resorji sproti obravnavali, pri čemer se je Republika Slovenija v devetih zadevah odločila za priglasitev udeležbe v postopkih pred sodišči.

Državno pravobranilstvo je iz leta 2005 v leto 2006 preneslo 453 zadev, ki so se nanašale na postopke Sodišča Evropskih skupnosti in Sodišča prve stopnje.

V letu 2006 je Državno pravobranilstvo iz SES in SPS prejelo 395 zadev. Iz SES je prejelo 211 zadev in se, razen v eni zadevi, vse nanašajo na postopke za sprejem predhodne odločbe. Iz SPS je prejelo 182 sodb, zoper katere ima Republika Slovenija možnost vložitve pritožbe na SES v roku dveh mesecev. Iz Sodišča EFTA je prispela ena zadeva.

Republika Slovenija se je vključila v postopke v naslednjih primerih:

a) Postopki po 234. členu PES

- Zadeva **Tadesco** (C-175/06) se nanaša na predlog za predhodno odločanje, ki ga je posredovalo Sodišču italijansko sodišče glede kršitve intelektualne lastnine (patenta) na podlagi člena 4 Uredbe Sveta (ES) št. 1206/2001 z dne 28. 5. 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah. V osnovnem postopku je italijansko sodišče zaprosilo sodišče Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske za posredovanje dokazov glede kršitev intelektualne lastnine. Udeležbo v postopku predhodnega odločanja je predlagalo Ministrstvo za pravosodje, tako da je Državno pravobranilstvo v imenu Republike Slovenije Sodišču predlagalo, da v navedenem postopku odgovori na vprašanja italijanskega sodišča pritrdilno, tako da zaprosilo za opis predmetov ponarejanja v skladu s členoma 128 in 130 italijanskega zakonika o industrijski lastnini v smislu Uredbe Sveta 1206/2001 spada med dejanja pridobivanja dokazov, za katere lahko pristojno sodišče druge države članice zaprosi, naj pridobi dokaze (Republika Slovenija se je tudi udeležila obravnave).
- Zadeva **Cartesio** (C-210/06) se nanaša na predlog za predhodno odločanje, ki ga je posredovalo Sodišču madžarsko sodišče glede razlage določb PES, ki se nanašajo na prenos sedeža družbe iz ene države članice v drugo ter glede pristojnosti nacionalnih sodišč za posredovanje predlogov za sprejem predhodne odločbe skladno s členom 234 Pogodbe ES. Štiri vprašanja, ki jih je postavilo madžarsko sodišče, so zelo pomembna tudi z vidika določb slovenskih predpisov. Udeležbo v postopku predhodnega odločanja je predlagalo Ministrstvo za pravosodje.
- Zadeva **Winner Wetten GmbH** (C-409/06) se nanaša na predlog za predhodno odločanje, ki ga je posredovalo Sodišču nemško sodišče glede razlage členov 43 in 49 Pogodbe ES, ki jih je po mnenju Republike Slovenije potrebno razlagati tako, da se nacionalna pravila, ki urejajo državni monopol na področju športnih stav, ki vsebujejo nedovoljene omejitve pravice do ustanavljanja in pravice do svobodnega pretoka storitev v skladu s sodno

prakso Sodišča (odločba z dne 6. 11. 2003 - zadeva C-243/01), lahko še vedno izjemoma uporabljajo v prehodnem obdobju, ne glede na primarnost prava Skupnosti, ki ga je mogoče neposredno uporabiti, pri čemer se od primarnosti prava Skupnosti lahko odstopi pod pogoji, katerih cilj je v javnem interesu ter so primereni in sorazmerni za dosego cilja ter se uporabljajo brez diskriminacije in v skladu z nacionalnimi predpisi. Udeležbo v postopku predhodnega odločanja je predlagalo Ministrstvo za finance.

- Zadeva **Promusicae** (C-275/06) se nanaša na predlog za predhodno odločanje, ki ga je posredovalo Sodišču špansko sodišče glede razlage Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/48/ES z dne 29. 4. 2005 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine, ki po mnenju Republike Slovenije državam članicam ne omogoča, da v okviru kazenske preiskave ali zaradi zahtev po ohranjanju javne varnosti in nacionalne obrambe, in torej ob izključitvi civilnih postopkov, omejijo obveznost operaterjev elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev, ponudnikov dostopa do telekomunikacijskega omrežja in ponudnikov storitev za hrambo podatkov, da shranijo in dajo na razpolago podatke o povezavi in prometu, ki so nastali s komunikacijami, vzpostavljenimi med opravljanjem storitve informacijske družbe. Udeležbo v postopku predhodnega odločanja je predlagalo Ministrstvo za pravosodje.
- Zadeva **Tele 2 UTA** (C-426/05) se nanaša na dve vprašanji avstrijskega sodišča v zvezi z razlago pojma »prizadeta stranka«, kot je uporabljen v 4. in 16. členu Direktive Evropskega parlamenta in sveta št. 2002/21/ES (Okvirna direktiva). Bistvo prvega vprašanja je, ali se lahko zoper odločbo, ki jo nacionalni regulativni organ izda v postopku tržne analize in s katero operaterju s prevladujočo tržno močjo naloži, spremeni, ohrani ali ukine specifične obveznosti, pritoži tudi konkurent tega operaterja, na katerega se odločba nacionalnega regulativnega organa ne glasi. V primeru pritrdilnega odgovora na prvo vprašanje, avstrijsko sodišče sprašuje še o skladnosti avstrijske nacionalne določbe s pravom Skupnosti. Gre za določbo, po kateri so stranke postopkov tržnih analiz, ki jih vodi nacionalni regulativni organ, izrecno le podjetja, katerim se naložijo, spremenijo ali ohranijo specifične obveznosti, torej tista, na katera se odločba glasi. Udeležbo v postopku predhodnega odločanja je predlagalo Ministrstvo za gospodarstvo (Republika Slovenija se je tudi udeležila obravnave).
- Zadeva **Il Singer** (C-180/06) se nanaša na vprašanje pravne narave pravice, ki jo daje potrošniku avstrijska nacionalna zakonodaja v razmerju do Uredbe št. 44/2001 o priznavanju in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah. Gre za pravico potrošnika, da za po pošti prejeto obljubo denarne nagrade, ki jo je prejel od

podjetja, ki se ukvarja s prodajo po pošti, lahko to nagrado zahteva v sodnem postopku. Od razlage, ki jo bo sprejelo Sodišče Evropske skupnosti, je odvisno, ali je za takšen spor pristojno sodišče, na območju katerega ima stalno prebivališče potrošnik ali pa sodišče, na območju katerega ima stalno prebivališče oziroma sedež toženec. Udeležbo v postopku predhodnega odločanja je predlagalo Ministrstvo za pravosodje.

- Zadeva **Soysal** (C-228/06) se nanaša na vprašanje razlage določbe člena 41(1) Dodatnega protokola k Pridružitvenemu sporazumu med EGS in Turčijo. Bistvo vprašanja je, ali ta določba daje turškemu državljanu, ki živi v Turčiji in dela kot voznik tovornjaka v mednarodnem prevozu blaga, pravico do vstopa v Nemčijo in s tem na območje Skupnosti, brez vstopnega vizuma. Udeležbo v postopku predhodnega odločanja je predlagalo Ministrstvo za pravosodje.
- Zadeva **Gintec** (C-374/05) se nanaša na tri vprašanja, ki jih je SES posredoval nemški Bundesgerichtshof skladno s členom 234 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, in sicer glede razlage sekundarne zakonodaje Skupnosti, natančneje Direktive št. 2001/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. 11. 2001 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini, kot je bila spremenjena z Direktivo št. 2004/27/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 ter njene predhodnice, Direktiva št. 92/28/EGS Sveta z dne 31. 3. 1992 o oglaševanju zdravil za uporabo v humani medicini. Vprašanja, ki jih je Sodišču posredoval Bundesgerichtshof, zadevajo razlago določb obeh citiranih Direktiv, ki se nanašajo na oglaševanje zdravil širši javnosti. Prvo vprašanje se je nanašalo na razlago pojma "možnost okrevanja" v smislu člena 90(j) Direktive 2001/83/ES ter na to, ali gre v konkretni zadevi za zavajajoče in zlorabno sklicevanje na možnost okrevanja. Z drugimi besedami, Bundesgerichtshof je zanimalo ali v prej navedenem okviru Direktiva 2001/83, ki predstavlja zakonik Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini, državam članicam dopušča, da pri urejanju navedenega vprašanja sprejmejo notranjo zakonodajo, ki je strožja od tiste, ki jo določa Direktiva 2001/83, in s tem nudijo večje varstvo ali pa direktiva v zvezi z oglaševanjem zdravil popolnoma, torej izčrpno, harmonizira področje, ki ga ureja, tako da države članice uveljavljenih standardov direktive ne smejo presegati. Drugo vprašanje se je nanašalo na obstoj morebitne prepovedi spletnega oglaševanja z mesečnim žrebanjem nagrade male vrednosti, ko je to darilo zavojček zdravila. Tretje vprašanje pa je bilo postavljeno glede istih določb v Direktivi št. 92/28/EGS. Republika Slovenija je svoje stališče predstavila v pisni vlogi, obravnava pred Sodiščem je bila 7. 12. 2006, Sodišče pa o zadevi še ni odločilo.

b) Postopki po tožbah po 230. členu PES

- Zadeva (C-440/05) se nanaša na **tožbo Komisije Evropskih skupnosti proti Svetu Evropske unije**, v kateri Komisija zahteva ugotovitev, da je Okvirni sklep Sveta 2006/667/PNZ z dne 12. julija 2006 o okrepitvi kazenskopravnega okvira za izvrševanje zakonodaj proti onesnaževanju morja z ladje nezakonit in razglasitev ničnosti tega sklepa. Tožba se v bistvu nanaša na vprašanje pristojnosti glede harmoniziranja materialnega in procesnega kazenskega prava v prvem stebru. Pogodba o Evropski uniji (PEU) v členu 42 sicer ureja možnost prenosa te pristojnosti iz tretjega v prvi steber, vendar države članice, med njimi tudi Slovenija, tej možnosti trenutno niso naklonjene. Slovenija je priglasila intervencijo na strani Sveta Evropske unije. Intervencijo Republike Slovenije je predlagalo Ministrstvo za pravosodje.

c) Postopki za sprejem svetovalnega mnenja po členu 34 "Sporazuma med EFTA državami o ustanovitvi nadzornega organa in sodišča" (Agreement between the EFTA States on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice – ni slovenskega prevoda)

- Zadeva **Landbrokes** (E-3/2003) se nanaša na vprašanje zakonitosti zahteve norveške zakonodaje, po kateri je možno opravljati storitve ponujanja iger na srečo in loterije le na podlagi posebne licence, podeljene v skladu s pozitivno zakonodajo, v razmerju do svoboščin, in sicer svobode ustanavljanja in svobode opravljanja storitev po členih 31 in 36 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (EGP Sporazum). Norveško sodišče še sprašuje, ali je po EGP pravu legitimno, da nacionalna zakonodaja določa, da gre dobiček od iger na srečo v humanitarne in socialne namene (vključno šport in kultura) ter da ta dobiček ni vir zasebnega dobička, ter ali člen 36 EGP Sporazuma ne dopušča, da bi nacionalni predpisi prepovedovali opravljanje in trženje iger na srečo, katere na Norveškem niso dovoljene, so pa odobrene z nacionalnimi predpisi drugih držav EGP. Udeležbo v postopku predhodnega odločanja je predlagalo Ministrstvo za finance.

V letu 2006 sta bili zaključeni dve zadevi, v katerih je Republika Slovenija priglasila udeležbo v postopku za sprejem predhodne odločbe iz 234. člena Pogodbe Evropskih skupnosti pred SES. Zaključili pa smo zadeve, v katerih so bodisi SES, bodisi SPS izdali sodbo in zoper slednjo Republika Slovenija ni predlagala vložitve pritožbe. Zaradi

neudeležbe je tako bilo po stanju 31. 12. 2006 zaključenih 449 zadev, in sicer iz SES 244 in SPS 205 zadev.

- Zaključena zadeva *Amalija Valesko v. Zollamt Klagenfurt* (C-140/2006) se je nanašala na vprašanja, ki jih je avstrijsko sodišče »Unabhängiger Finanzsenat«, skladno s členom 234 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Sodišču Evropskih skupnosti postavilo SES, glede razlage določb, vsebovanih v Aktu o pristopu Republike Slovenije k Evropski uniji, PRILOGA XIII – Seznam iz člena 24 Akta o pristopu: Slovenija, točka 6 - obdavčitev, odstavek 2 ter glede členov 23, 24 in 26 PES. Vprašanje se je nanašalo na količinske omejitve pri uvozu cigaret iz Republike Slovenije v Avstrijo. Avstrijsko sodišče sprašuje, ali je mogoče citirane določbe Akta o pristopu razumeti tako, da stare države članice (v konkretnem primeru Avstrija) v prehodnem obdobju lahko ohranijo omejitve glede uvoza cigaret, ki so veljale za nove države članice (v konkretnem primeru Slovenijo) pred njenim pristopom k Evropski uniji. Po avstrijskem zakonu iz leta 1995 namreč velja omejitev uvoza 25 cigaret iz Slovenije, medtem ko pravo Skupnosti za uvoz iz tretjih držav določa omejitev uvoza 200 cigaret. V zadevi je bila opravljena obravnava, katere se je udeležila tudi Republika Slovenija. Sodišče v sodbi ni sledilo razlagi, kot jo je zagovarjala Republika Slovenija. Sodišče je odločilo, da je Avstrijska zakonodaja, ki v obliki prehodnega ukrepa omejuje oprostitev za cigarete iz Republike Slovenije, združljiva s pravom skupnosti. Različno obravnavanje, ki izhaja iz te zakonodaje, ne pomeni diskriminacije glede na uvoz iz tretjih držav in novih držav članic, ki mejijo na Republiko Avstrijo, v katerih je obdavčitev teh proizvodov nižja od tiste, ki jo nalaga zakonodaja Skupnosti.
- Zadeva *Rijksdienst Voor Sociale Zekerheid v. Herbosch Kiere* (C-2/05), ki se nanaša na vprašanja, ki jih je belgijsko sodišče »het Arbeidshof te Brussel«, skladno s členom 234 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti postavilo Sodišču Evropskih skupnosti, glede razlage točke a) prvega odstavka 14. člena Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Evropski skupnosti. Belgijsko sodišče je želelo razlago SES v zvezi z vprašanjem, katero pravo se uporabi v zadevah socialne varnosti za delavce, napotene na delo v drugo državo članico ter kakšni so učinki pravne domneve, ki jo postavlja v zvezi s tem sekundarna zakonodaja Evropske skupnosti (Uredba št. 574/72 v zvezi z Uredbo št. 1408/71). Republika Slovenija se je v svojem pisnem stališču zavzela za potrditev obstoječe sodne prakse SES. Nobena izmed držav članic ali drugih udeležencev postopka ni zahtevala ustne obravnave, zaradi česar je Sodišče odločitev sprejelo na seji senata.

Sodišče je s sodbo, ki jo je razglasilo 26. 1. 2006 odločilo tako, kot je v svoji vlogi za priglasitev intervencije predlagala Republika Slovenija.

Iz leta 2006 je bilo v leto 2007 prenesenih 395 zadev, ki so se nanašale na postopke Sodišča Evropskih skupnosti, Sodišča prve stopnje in Sodišča EFTA. Od tega se jih na SES nanaša 384, na SPS deset in na Sodišče EFTA ena. V leto 2007 so bile prenesene, poleg zadev, v katerih je bila priglašena udeležba in sodišče o njih še ni odločilo, tudi zadeve, v katerih še ni bila izdana sodba (SES) oziroma še ni potekel rok za pritožbo (SPS).

Na podlagi dosedanjih izkušenj ponovno ugotavljam, da so obravnavane zadeve velikega pomena za Republiko Slovenijo, kar se kaže predvsem v deležu sodb, ki jih SES izda v postopkih začelih na podlagi predloga za sprejem predhodne odločbe (teh je približno polovica vseh zadev o katerih odloča SES). Zaradi svoje dvojne narave, t.j. sredstva razlage prava Skupnosti in posredne sodne kontrole nacionalnih aktov in sekundarne zakonodaje Skupnosti, neskladne s hierarhično nadrejenim pravom Skupnosti, države članice v teh postopkih ne branijo zgolj svojih nacionalnih interesov ali ekonomskih interesov domačih dejavnikov, temveč tudi skušajo vplivati na interpretacijo oziroma veljavnost prava Skupnosti, če svojih interesov niso mogle (zadostno) uveljaviti v okviru zakonodajnega postopka Skupnosti. Republika Slovenija se je v navedenih primerih vključila v postopke pred zadevnimi sodišči, ker so ministrstva ocenila, da bo odločitve v posamezni zadevi odvisno tudi razlagovanje pri uporabi posameznih domačih predpisov.

Poleg zgoraj navedenih zadev je Državno pravobranilstvo obravnavalo tudi zadevo Zavodnik, pripombe na Pravilnik o sodelovanju državnih organov z Državnim pravobranilstvom Republike Slovenije glede postopkov pred Sodiščem Evropske skupnosti, Sodiščem prve stopnje in Evropsko komisijo in Poslovnik Sodišča ES ter pripravilo del odgovora Republike Slovenije na pismo Komisije Evropskih skupnosti.

Zadevo Zavodnik je Državnemu pravobranilstvu posredoval v reševanje konec leta 2005 Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije, in sicer kljub temu, da Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu pritožbe Republik Sloveniji še ni poslalo v obravnavo. Pritožba se nanaša na odpravo imisij, ki jih povzroča Metal Ravne d.o.o. iz Raven na Koroškem. Zaradi posebne narave zadeve je Državno pravobranilstvo poizkušalo predhodno urediti sporno razmerje, vendar kljub vsem naporom zadeva še ni urejena. Dialog med

prizadetimi se nadaljuje in pričakovati je, da bi lahko do ureditve spornega razmerja prišlo še v letu 2007.

Ob vložitvi predloga za dovolitev intervencije Republike Slovenije v zadevi C-440/05 pred Sodiščem Evropskih skupnosti, se je sedanje besedilo 14. in 15. člena Pravilnika o sodelovanju državnih organov z Državnim pravobranilstvom Republike Slovenije glede postopkov pred Sodiščem Evropske skupnosti, Sodiščem prve stopnje in Evropsko komisijo izkazalo kot neustrezno kar zadeva opredelitev vloge, katere besedilo pred predložitvijo Sodišču potrdi Vlada Republike Slovenije. Zato je Državno pravobranilstvo predlagalo spremembo 14. in 15. člena ter dodatek novega 15.a člena.

Sodišče Evropskih skupnosti je v dokumentu št. 13272/06 objavilo predlog za uvedbo posebnega nujnega postopka predhodnega odločanja v zvezi s področjem svobode, varnosti in pravice. Hitri postopek, ki ga je uvedel člen 104a Poslovnika Sodišča ES, naj bi bil nezadosten v tistih zadevah, ki terjajo hitro odločitev nacionalnih sodišč. Sodišče je delovni skupini Sveta za Sodišče ES posredovalo dva predloga glede ureditve nujnega postopka. O njih se je opredelilo tudi Državno pravobranilstvo. Postopek dogovarjanja med državami članicami in Sodiščem še poteka tudi v letu 2007.

Oddelek za evropske zadeve je pripravil del odgovora Republike Slovenije na pisma Komisije Evropskih skupnosti v odprtih postopkih na podlagi člena 88 Pogodbe Evropskih skupnosti. Ministrstvo za finance je namreč pri sestavi odgovora na pismi Komisije Evropskih skupnosti glede domnevnih državnih pomoči slovenskim gospodarskim družbam zaprosilo Državno pravobranilstvo za sodelovanje pri sestavi odgovora na pismi navedene Komisije, zlasti glede njenih pooblastil (vračilo prejete pomoči) v primerih, ko državna pomoč ni bila priglašena Komisiji skladno z določbami Pogodbe ES, Priloge IV.3 Akta o pristopu ter Uredbe Sveta št. 659/1999 z dne 22. marca 1999, kjer je bilo odločilno vprašanje, kdaj je bila državna pomoč izvedena.

IV/3. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU

V izvršilnih zadevah, v katerih Republika Slovenija nastopa kot upnik, smo v obravnavanem obdobju prejeli v delo 2.087 zadev zaradi vložitve izvršilnih predlogov, kar je za 1,3 % več

kot v predhodnem letu (skupna vrednost prejetih zadev je znašala 35,7 milijona EUR). Državno pravobranilstvo se poslužuje vseh izvršilnih sredstev (predlogi za zavarovanje terjatev z vknjižbo zastavne pravice, izvršbe z rubežem in prodajo nepremičnin, izvršbe z rubežem plače, drugih prejemkov, kapitalskih deležev, premičnih stvari), zaradi smotrnosti pa predhodno preveri dolžnikovo premoženjsko stanje in se glede na uspeh poizvedb odloči za najprimernejše izvršilno sredstvo.

Skupna vrednost vseh izvršilnih predlogov v delu je dosegla 192,5 milijona EUR.

Izvršbe se nanašajo predvsem na izterjavo preveč izplačanih plač, neplačanih najemnin, zakupnin, obrokov kupnin, posojil, šolnin, terjatev iz pogodbenih razmerij, računov za geodetske storitve, obveznosti po sodnih odločbah, neplačanih davkov, prispevkov in ostalih dajatev, ki so prihodek proračuna, ter na izterjavo nedenarnih terjatev (predvsem na izselitve iz nezakonito dodeljenih vojaških stanovanj in stanovanj, za katera je bil pravni naslov zaradi neplačevanja zapadlih najemnin oziroma obrokov kupnine odpravljen s pravnomočno sodno odločbo).

Med takšnimi zadevami vodimo tudi nekaj zadev zaradi izterjave preživnine po Konvenciji o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini. Dolžnikov dolžnik namreč zneske, ki jih je zarubilo dolžniku, nakaže Državnemu pravobranilstvu, le to pa jih prenakazuje na račun zakonitega zastopnika osebe, ki je upravičen do preživnine.

Število nerešenih zadev na koncu poročevalskega obdobja je ostalo približno enako kot pred letom dni (2006 – 5.918, 2005 – 5.911). Kot pozitivno ponovno izpostavljam ugotovitev, da je postopek za pridobivanje podatkov o računih dolžnikov, zaposlitvah, prebivališčih dolžnikov, o davčnih številkah, EMŠO, rojstnih podatkih, itd. zelo hiter in poenostavljen. Podatke o dolžnikih nam posredujejo pristojni davčni uradi na podlagi tretjega odstavka 80. člena Zakona o davčnem postopku (v nadaljevanju: ZDavP).

Na dolžino postopkov lahko vplivajo tako počasno delo sodišča kot tudi okoliščine na strani upnika. Na področju izvršb so še vedno veliki zaostanki, vendar pa posamezni oddelki Državnega pravobranilstva v letošnjih poročilih posebej ne opozarjajo, da naj sodišča ne bi vročala ugovorov zoper sklepe o izvršbi oziroma pošiljala v izvršitev pravnomočnih sklepov o izvršbi.

Tudi Republika Slovenija kot upnik lahko vpliva na dolžino postopkov, in sicer v primerih, ko Državnega pravobranilstva sproti ne obvešča o morebitnih celotnih ali delnih plačilih dolga oziroma odpisih prispevkov, temveč to stori šele po tem, ko dolžnik ugovarja višini terjatve. To ponovno ugotavljam pri izterjavah najemnin za uporabo stanovanj, ki so v lasti Ministrstva za obrambo, saj ne vodi natančnih evidenc o terjativah do dolžnikov. Očitno je, da dosedanji upravitelj evidenc ni predal ministrstvu ustrezne dokumentacije. Tako se še dogajajo primeri, da Državno pravobranilstvo in ministrstvo šele sodišče ali izvršitelj na novo seznanita z zadevo, v kateri je bil izvršilni predlog zaradi izterjave najemnine ali uporabnine vložen že npr. v letu 1995, kar je storil subjekt, ki je bil takrat pooblaščen zastopati ministrstvo (npr. ko je potrebno plačati stroške). Ob prenehanju pravnih razmerij očitno ni bila opravljena primopredaja zadev.

Razen tega, da ministrstvo ne vodi natančnih evidenc o terjativah, tudi ne upošteva, da se v primeru izvršilnih postopkov z delnimi poplačili najprej pokrijejo izvršilni stroški, nato obresti, šele nato glavnica. V primeru večjega števila izvršb zoper istega dolžnika tudi ne upošteva, da se poplačujejo (zapirajo) tiste terjatve, ki so poplačane v konkretnih izvršilnih postopkih. Direktno zapirajo samo glavnice, zato je nemogoče izračunati višino preostanka terjatev. Državno pravobranilstvo obveščajo o nakazilih samo na izrecno zaprosilo. Kaže se tudi notranja neuskkljenost med organizacijskimi enotami ministrstva (npr. računovodstvo zahteva ponovno listine, ki so bile že posredovane oddelku za nepremičnine). Iz navedenega izhaja, da je ministrstvo slab skrbnik stanovanj oziroma terjatev, za Državno pravobranilstvo pa izvršbe pomenijo veliko obremenitev, predvsem veliko operativnega dela.

Opozarjam, da prihaja tudi do problemov v zvezi s plačilom predujmov za stroške sodnega izvršitelja, če je rok krajši od 30 dni. V tem primeru moramo sodišču predlagati podaljšanje plačilnega roka, kar povzroča težave, saj sodišča menijo, da je 30-dnevni rok ustrezen. Menim, da bi bilo smotrno postopke za plačilo stroškov sodnih izvršiteljev, kakor tudi način plačila predujmov za izvedence v stečajnih postopkih, poenostaviti.

IV/3.1. ZAVAROVANJE TERJATEV Z VKNJIŽBO ZASTAVNE PRAVICE

Predlogi za zavarovanje terjatev z vknjižbo zastavne pravice v zemljiški knjigi so instrument, ki se ga država poslužuje predvsem pri izterjavi neplačanih davkov in prispevkov, ki so

prihodek republiškega proračuna. V letu 2006 je bilo vloženih 405 predlogov (indeks 77 v primerjavi s predhodnim letom) v skupni vrednosti prek 19,4 milijona EUR. Ta znesek vrednostno predstavlja 54 % vseh vloženih izvršilnih predlogov.

Podlaga za zavarovanje obveznih dajatev z vknjižbo zastavne pravice v zemljiški knjigi na nepremičninah dolžnika ni več dolgovni seznam, kot je bilo to v preteklih letih, pač pa pravnomočna odločba pristojnega davčnega oziroma carinskega organa. Sodišča predlogom praviloma ugodijo. Vendar pa opozarjam na posamezne primere, ko so deli terjatev zaradi dolgotrajnosti predhodnih postopkov in neažurnosti davčnih uradov relativno ali celo absolutno zastarani. Pristojni davčni uradi bi morali imeti tekoč pregled nad stanjem terjatev, kakor tudi nad roki izterljivosti posameznih terjatev. Tako sodišča kot tudi davčni uradi namreč zastopajo stališče, da je na zastaranje davčnih terjatev potrebno paziti po uradni dolžnosti.

V preteklem letu smo v 76 primerih predlagali tudi izbris zastavne pravice, saj so dolžniki po vložitvi predloga poravnali dolgove (prek 1,8 milijona EUR).

Vknjižena zastavna pravica (hipoteka) je učinkovito sredstvo, ki dolžnike prisili, da terjatev Republiki Sloveniji poravnajo prostovoljno, ne da bi bilo potrebno vložiti predlog za izvršbo.

Manjše število primerov vlaganj predlogov za vknjižbo zastavne pravice je predvsem posledica uveljavitve nekaterih novosti v zvezi z zavarovanjem dolga z vknjižbo zastavnih pravic. Že v lanskoletnem poročilu sem zapisal, da sme davčni organ po določbah ZDavP iz leta 2004, na podlagi 46. člena predlagati zavarovanje terjatve do dolžnika, ki je lastnik nepremičnin šele, ko v postopku davčne izvršbe oceni, da ni verjetno, da bo davek poplačan iz denarnih prejemkov, denarnih sredstev pri bankah in hranilnicah, denarnih terjatev dolžnika ali iz njegovega premoženja.

IV/3.2. IZVRŠBE Z RUBEŽEM IN PRODAJO NEPREMIČNIN

Tudi za to vrsto izvršbe velja, da so postopki dolgotrajni, saj od ceditve nepremičnine, do nadaljevanja izvršilnega postopka, praviloma mine veliko časa.

Prednost izvršbe z vknjižbo zastavne pravice ter z rubežem in prodajo nepremičnin je v tem, da dolžniki po vknjižbi zastavne pravice ali pred samo izvedbo prodaje nepremičnin obveznost pogosto sami poravnajo. Tako se namen poplačila dolga doseže, ne da bi bile dolžnikove nepremičnine prodane.

V primerih, ko se upniku v nepremičninski izvršbi ni uspelo poplačati zaradi neuspele prodaje, upnik obdrži svojo zastavno pravico, pri tem pa je varovan tudi njegov vrstni red poplačila.

Vprašanje učinkovitosti vlaganja izvršilnih predlogov na rubež in prodajo nepremičnin se pojavlja predvsem v naslednjih primerih:

- Kadar so dolžniki lastniki nepremičnin in zemljišč na deležih, ki so manjši od ene polovice. Po predlogu davčnega organa Državno pravobranilstvo še vedno vlaga izvršbe tudi na idealne deleže do 1/12, 1/24 itd. Končnega učinka pa ni, saj takšne nepremičnine na dražbi ni mogoče prodati.
- Na rubež in prodajo nepremičnin, ko so dolžniki lastniki zasedenih stanovanjskih ali poslovnih prostorov, zaradi česar je nepremičnina za nakup manj privlačna. Pri teh zadevah je uspeh, kar zadeva poplačilo terjatve, relativno majhen. Nepremičnina se mnogokrat ne proda niti na tretjem naroku ali pa kupnina ne zadostuje za zadostno poplačilo terjatve, saj se nikoli ne proda za vrednost, ki jo je ocenil sodni cenilec, pač pa praviloma največ za polovico vrednosti.
- Kadar so na nepremičninah že vknjižene hipoteke drugih večjih upnikov, predvsem bank, ki pri zavarovanju in izterjavi dolgov nedvomno izkazujejo večjo poslovno aktivnost in prizadevnost kot država. Zato v primeru, ko pride do postopka prodaje nepremičnine, Republika Slovenija ponavadi izpade iz poplačila.
- Kadar nepremičnina nima posebne vrednosti (npr. odročni in nekvalitetni travniki, gozdovi, itd.). Država je sicer edini vknjiženi upnik, vendar se takšne nepremičnine v morebitnih postopkih prodaje, ki bi sledili postopku zavarovanja, slabo prodajajo ali pa sploh ne.
- Kadar Republika Slovenija pristopi k že začeti izvršbi (ni prvi upnik) in zaradi visokih terjatev po predhodnih izvršilnih postopkih, nizkega vrstnega reda in nezadostne vrednosti nepremičnine ne pride do poplačila terjatve. Poplačajo se le prednostne terjatve Republike Slovenije.

Ta vprašanja so pomembna za 577 izvršilnih predlogov v novih zadevah, katerih vrednost neplačanih terjatev je znašala prek 11 milijonov EUR. Posamezni oddelki ponovno opozarjajo na nepravilnosti v zvezi s plačilom za delo in stroški izvršiteljev, zlasti ker gre za zelo visoke stroške, ki se od izvršitelja do izvršitelja zelo razlikujejo. Glede na navedeno smo v teh primerih na podlagi 38.c člena ZIZ vlagali zahteve, da o obračunu odloči sodišče.

IV/3.3. IZVRŠBE NA RUBEŽ PLAČE, DRUGIH PREJEMKOV, SREDSTEV NA BANČNIH RAČUNIH, VREDNOSTNIH PAPIRJEV, KAPITALSKIH VLOŽKOV IN PREMIČNIH PREDMETOV

Pri izterjavi denarne terjatve se v primeru, kadar je dolžnik zaposlen ali prejema pokojnino oziroma ima sredstva na bančnem računu, predlaga izvršba z rubežem denarnih sredstev, prav tako pa tudi z rubežem in prodajo vrednostnih papirjev in kapitalskega deleža družbenika. Izvršba z rubežem denarnih sredstev je najbolj učinkovito sredstvo, razen če dolžnikova plača ni obremenjena prek zakonsko dovoljene višine.

V obravnavanem obdobju je Državno pravobranilstvo v 917 primerih uveljavljalo izvršbo na zadevna sredstva zaradi izterjave terjatev v skupnem znesku 4.374.662,66 EUR.

Značilnost teh izvršilnih postopkov je, da mora Državno pravobranilstvo opraviti veliko pisnih poizvedb o naslovih dolžnikov, njihovem premoženju, zaposlitvi in prejemkih. Ugotavljam, da pristojni upravljavci posameznih zbirk podatkov le-te posredujejo ažurno.

Če izvršba na denarna sredstva ni možna ali ni uspešna, predlagamo izvršbo z rubežem in prodajo premičnin dolžnika.

»Premičninska izvršba« je za upnika največkrat neuspešna in hkrati najdražja oblika izvršbe, saj mora upnik predhodno založiti predujem za stroške izvršitelja, ki praviloma niso majhni in velikokrat presežejo celo znesek terjatve. V obdobju poročanja smo vložili 33 predlogov na rubež in prodajo premičnin dolžnika (skupna zahtevana vrednost je znašala 23.163,25 EUR). V posameznih primerih, ko dolžniki drugega premoženja nimajo, so se v nekaterih ministrstvih odločili, da ne bodo vztrajali na premičninski izvršbi, v več primerih pa so se ministrstva celo odločila za odpis dolga.

Neuspešnost premoženjske izvršbe je posledica majhne vrednosti rubljivih predmetov ali sploh neobstoja rubljivih predmetov, kakor tudi pogostega izmikanja dolžnikov samemu rubežu. Državno pravobranilstvo pogosto opravlja poizvedbe o morebitnem spremenjenem premoženjskem stanju dolžnikov, tako da lahko takoj vloži nov izvršilni predlog za dodatno in prednostno izvršilno sredstvo.

Tudi v zvezi z izvršbami z rubežem, cenitvijo in prodajo premoženjskih stvari oddelki Državnega pravobranilstva poročajo, da se pojavljajo nepravilnosti pri obračunavanju plačila za delo in plačila stroškov sodnih izvršiteljev ali pa so ti nerazumno visoki ter v nasprotju s Pravilnikom o tarifi za plačilo dela izvršiteljev in o povračilu stroškov v zvezi z njihovim delom in zato v takih primerih Državno pravobranilstvo vlaga v skladu z 38.c členom ZIZ zahteve, da o obračunu plačila dela in stroškov izvršiteljev odloči sodišče.

V primerih, da delodajalec dolžnika ne izvrši sklep sodišča o zasegu dela plače, Državno pravobranilstvo vlaga na podlagi 134. člena ZIZ izvršilne predloge zoper delodajalca. Takšne izvršbe so učinkovite.

Ob pregledu izvršilnih spisov, v katerih je Republika Slovenija dolžnik, sem ugotovil, da so bili zoper Republiko Slovenijo vloženi 103 izvršilni predlogi v skupni vrednosti nekaj več kot 4,6 milijona EUR. Število prejetih zadev je v primerjavi z letom 2005 večje za 17 zadev. Analiza pregledanih zadev kaže, da se zadeve nanašajo na izterjavo neplačanih računov za plačila situacij za gradbena dela, za vzdrževanje državnih cest, za telefonske storitve, obresti od prepoznano plačanih računov, terjatve iz naslova kaducitete in neizpolnjenih obveznosti na podlagi pravnomočnih sodnih odločb.

Ugotavljam, da je bila večina sklepov o dovolitvi izvršbe utemeljenih, in da je država premalo vestno (v celoti ali delno - zaradi zamika med vložitvijo predloga in izdajo sklepa, so nekatere terjatve v vmesnem času že lahko poravnane) izpolnjevala obveznosti, ki so ji naložene s pravnomočnimi sodnimi odločbami oziroma z raznimi poslovnimi oziroma naročniškimi razmerji. V teh primerih zamudne obresti na glavnico bremenijo proračun; enako tudi nepotrebni izvršilni stroški z zakonitimi zamudnimi obrestmi od dneva izdaje izvršilnega sklepa do plačila.

Med prejetimi izvršilnimi predlogi je bilo tudi 27 zadev, ki so se nanašale na primere, ko je sodišče izdalo sklep o dovolitvi izvršbe, ker država ni v roku izpolnila obveznosti po sodnih odločbah. V enem primeru je upnik vložil predlog za izvršbo za plačilo sodnih penalov, ker Republika Slovenija v roku osmih dni po pravnomočnosti sodbe ni poslala sporočila delodajalcu, da je bila upniku neutemeljeno odvzeta prostost in da je bil zoper upnika pravnomočno ustavljen postopek zaradi prekrška. Pristojno okrajno sodišče je takoj po prejemu predloga za izvršbo izpolnilo obveznost, zato je upnik predlog umaknil, sodišče pa je izvršilni postopek ustavilo. Skupna vrednost vloženih zadevnih izvršilnih predlogov je znašala 2.520.993,43 EUR z zakonitimi zamudnimi obrestmi, izvršilni stroški pa so se glasili na skupni znesek 10.939,08 EUR. V šestih primerih je Republika Slovenija ugovarjala izvršilnemu predlogu, ker je bila obveznost poravnana, sicer po preteku roka za plačilo, vendar pa pred izdajo sklepa o dovolitvi izvršbe oziroma na dan izdaje sklepa. V takšnih primerih je sodišče ustavilo izvršilni postopek za plačilo glavnice, izvršbo pa je nadaljevalo do celotnega poplačila terjatve. V dveh primerih je bil ugovor vložen zoper obrestni del zahtevka, ki je presegal glavnico.

Že v lanskoletnem poročilu sem opozoril, da nekatera sodišča ne izvršujejo pravnomočnih sodnih odločb. V letu 2006 sicer zoper Republiko Slovenijo še niso bili vloženi izvršilni predlogi zaradi neplačila obveznosti po pravnomočnih sodnih odločbah, ki bi se nanašala na nepravilno delo sodišč, vendar razpolagamo z informacijo, da do realizacije tovrstnih pravnomočnih sodnih odločb še ni prišlo. Tako nas je Okrajno sodišče v Ljubljani glede izvršitve dveh sodb, ki se nanašata na nepravilno delo sodišča v zemljiškopravnem postopku obvestilo, da nimajo sredstev za realizacijo sodb. Ministrstvo za finance pa sodb ne izvrši z obrazložitvijo, da se pravnomočne sodne odločbe izvršujejo v breme sredstev neposrednega proračunskega uporabnika, v čigar pristojnost sodi zadeva, ki je predmet odločbe. V dveh drugih primerih, ki se nanašata na sodbi Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani zaradi nepravilnega izplačevanja sejin bivšega Sveta sodnikov za prekrške pa smo prejeli obvestilo upnikov, da bodo vložili izvršilni predlog, če bo Republika Slovenija še naprej zavlačevala z izpolnitvijo obveznosti. Sodni svet je Državnemu pravobranilstvu sporočil, da obveznost ni nastala zaradi nepravilnega poslovanja Sodnega sveta Republike Slovenije pač pa Sveta sodnikov za prekrške Republike Slovenije. Sodni svet ob prevzemu funkcij bivšega Sveta sodnikov za prekrške, v okviru finančnega prevzema ni prejel nobenih sredstev iz naslova sejin, Ministrstvo za finance pa tudi v teh dveh primerih zavrača plačilo iz enakih razlogov, kot so navedeni v prejšnjih dveh primerih.

Znano mi je, da so potekali razgovori med predstavniki Vrhovnega sodišča Republike Slovenije in Ministrstva za finance glede rešitve nepravočasne izvršitve sodne odločbe, vendar zadnja obvestila upnikov nakazujejo, da do konkretnega dogovora očitno ni prišlo.

Navedeni primeri ponovno dokazujejo, da bodo morala sodišča v primerih, ko je bila določena odškodnina zaradi nepravilnega dela sodišča, pravočasno poskrbeti za sredstva v svojem proračunu. Istočasno pa je potrebno opozoriti, da so si druga sodišča v primeru obsodbe ali sklenitve sodne poravnave pravočasno zagotovila sredstva za plačilo in pri realizaciji sodne odločbe ni bilo težav.

Tudi za obravnavano leto velja ugotovitev, da ni bilo primerov, ko bi državni organi z vložitvijo ugovora zoper upravičen sklep o izvršbi poskušali odložiti plačilo nespornih obveznosti. Sodelovanje s strankami v zvezi z vložitvami ugovorov zoper sklepe o izvršbi je bilo dobro, saj dokumentacijo kljub kratkemu roku prejmemo pravočasno.

IV/4. STEČAJNI POSTOPKI IN POSTOPKI PRISILNE PORAVNAVE

V letu 2006 je Državno pravobranilstvo prejelo 678 zadev (leta 2005 – 745, leta 2006 – 678 zadev). V stečajnih postopkih in postopkih prisilne poravnave je Republika Slovenija v letu poročanja uveljavljala nove terjatve v 551 zadevah v skupni višini 930.475.358,94 EUR, in sicer kot prijave terjatev v stečajnem postopku ter kot izločitvene in ločitvene pravice v teh postopkih. Tudi tokrat velja ugotovitev, da je največ terjatev iz naslova neplačanih davkov in prispevkov ter vračanja nenamensko porabljenih sredstev, manj je carinskih terjatev (članstvo Republike Slovenije v Evropski uniji), najmanj pa terjatev iz naslova neplačanih sodnih taks. V istem obdobju je Republika Slovenija v 127 zadevah predlagala tudi uvedbo stečajnega postopka zoper gospodarske družbe in samostojne podjetnike. Vrednost zadevnega dolga je znašala 6.239.370,08 EUR. V primerjavi s predhodnim letom smo vložili 105 prijav manj, predlogov za uvedbo stečajnega postopka pa je bilo vloženi 38 več.

Ob izteku leta 2006 je ostala nerešena 1.701 zadeva.

Sedežno pravobranilstvo opozarja na spremembo sodne prakse glede seznama izvršljivih naslovov. Višje sodišče v Ljubljani je namreč odločilo, da seznam izvršilnih naslovov glede

na določilo 131. člena Zakona o davčnem postopku ni izvršilni naslov. Posledično so sodišča začela izdajati sklepe o zavrnitvi predlogov tudi v izvršilnih postopkih ter postopkih zavarovanja. Nekateri senati istega sodišča pa so pod določenimi pogoji šteli za izvršilni naslov tudi seznam izvršilnih naslovov.

Državno pravobranilstvo se je pri prijavljanju terjatev srečevalo s težavami, na katere sem opozarjal že v preteklih letih. Še vedno so nekateri organi podatke pošiljali ob izteku roka za vložitev prijave in na ta način kršili določbo drugega odstavka 4. člena Uredbe o postopku uveljavljanja in spremljanja terjatev Republike Slovenije v insolventnih postopkih, kjer je določeno, da je nosilec terjatve dolžan poslati obvestilo Državnemu pravobranilstvu tako, da ga ta prejme vsaj pet dni pred iztekom roka. Državno pravobranilstvo je praviloma prejelo obvestila kasneje, nekajkrat celo zadnji dan pred iztekom roka. Zaradi časovne stiske bi lahko prišlo do napak oziroma pomanjkljivosti v sami prijavi, kar povzroča težave kasneje, ko se terjatev v postopku preizkusa. Ob že siceršnji časovni stiski Državno pravobranilstvo pogosto tudi ne dobi zadostnega števila izvodov praviloma zelo obsežne dokumentacije za prijavo v stečaj. S tem predlagatelj prenašajo svoje obveznost na Državno pravobranilstvo.

Opozarjam tudi na opustitev davčnega organa, ki je predlagal vložitev predloga stečajnega postopka zoper dolžnika, ki je bil po vložitvi predloga izbrisan iz poslovnega registra. Ker predlagatelj Državnega pravobranilstva o izbrisu ni obvestil, je sodišče predlog za uvedbo stečajnega postopka zavrglo.

V nadaljevanju navajam stečajne postopke in postopke prisilne poravnave, v katerih je Republika Slovenija prijavila terjatve v zneskih, ki presegajo 105.000,00 EUR in so bili zaključeni v letu 2006.

a. stečajni postopki

- Dolžnik ČSP d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo znaša 255.354,96 EUR. Terjatev je bila priznana v celoti, vendar zaradi premajhne stečajne mase ni prišlo do poplačila.

- Dolžnik IMP SKIP d.d., Mengeš: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo znaša 197.294,14 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, po sklepu o razdelitvi stečajne mase je bila terjatev poplačana v višini 14 %.
- Dolžnik Timpleks d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 151.578,63 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, vendar je bil izdan sklep o zaključku stečajnega postopka, saj dolžnik ni imel premoženja, ki bi se lahko oblikovalo v stečajno maso in bi bili upniki iz nje poplačani.
- Dolžnik GIR d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 446.875,56 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, vendar je bil izdan sklep o zaključku stečajnega postopka, saj dolžnik ni imel premoženja, ki bi se lahko oblikovalo v stečajno maso in bi bili iz nje upniki poplačani.
- Dolžnik Conexio storitve in trgovina d.o.o., Mezgovci ob Pesnici: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj znaša 114.370,01 EUR. Terjatev je bila delno priznana v višini 33.117,49 EUR in prerekana v višini 81.252,52 EUR (stečajni upravitelj je zatrjeval zastaranje dela glavnice in pripadajoče obresti). Stečaj je bil zaključen po drugem odstavku 99. člena ZPPSL.
- Dolžnik GTP Šega & Co. družba za storitve d.n.o., Podlehnik: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj znaša 127.188,15 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Sodišče je stečajni postopek zaključilo po drugem odstavku 99. člena ZPPSL.
- Dolžnik Toper d.o.o., Celje: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve znaša 218.319,71 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa je bila v višini 10,50 % v roku 15 dni po pravnomočnosti sklepa.
- Dolžnik Železarna Štore, Vzdrževanje, Štore: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčna uprave Republike Slovenije znaša 645.130,81 EUR. Terjatev je bila delno priznana, in sicer v višini 435.446,66 EUR. Prerekana je bila v višini 209.684,15 EUR (zastaranje) in poplačana v višini 2,16 % v roku 15 dni po pravnomočnosti sklepa.

- Dolžnik Konus, Kemijska in usnjarska predelovalna industrija d.o.o., Slovenske Konjice: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo znaša 219.423,44 EUR. Terjatev je bila v celoti prerekana. Vložena je bila tožba na ugotovitev obstoja terjatve, vendar tožbenemu zahtevku ni bilo ugodeno. Terjatev izvira iz pogodbe o dolgoročnem posojilu, kjer naj bi bil stečajni dolžnik solidarni porok, kar pa Republika Slovenija ni uspela dokazati.
- Dolžnik Veriga Lesce, Lesce: Terjatvi Republike Slovenije znašata skupaj 873.821,84 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve v znesku 117.048,58 EUR in terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Kranj v znesku 117.048,58 EUR). Terjatvi sta bili v celoti priznani, poplačani pa v višini 66,62 %, to je 503.936,59 EUR.
- Dolžnik Inženiring projekt Kranj, Kranj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Kranj znaša 115.241,65 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, vendar so bili poplačani le privilegirani upniki, kar Republika Slovenija ni bila.
- Dolžnik Anatina, storitve in trgovina d.o.o., Škofja Loka: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Kranj znaša 736.695,62 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, postopek pa je bil zaključen po drugem odstavku 99. člena ZPPSL, ker dolžnik ni imel sredstev za oblikovanje stečajne mase.
- Dolžnik Atac sport d.o.o., Begunje na Gorenjskem: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Kranj znaša 112.980,97 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa v višini 6 %, to je 6.778,86 EUR.
- Dolžnik Lesna-tovarna pohištva Prevalje d.d., Prevalje: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance znaša 182.130,12 EUR. Terjatev je bila priznana v višini 177.821,11 EUR, prerekana pa v višini 4.309,01 EUR. Do poplačila Republike Slovenije v stečajnem postopku ni prišlo, ker so bila razpoložljiva denarna sredstva porabljena za prednostne upnike in stroške stečajnega postopka.

- Dolžnik MB-LES, Družba za proizvodnjo in storitve d.o.o., Pekre-Limbuš: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo znaša 169.197,52 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa v višini 26,58 %, to je 44.981,85 EUR.
- Dolžnik M.P.P. Gonila, Podjetje za proizvodnjo, trgovino in storitve d.o.o., Maribor: Terjatev Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 285.263,28 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa v višini 20,39 %, to je 41.460,56 EUR.
- Dolžnik INPOD invalidsko podjetje d.o.o., Šentjanž pri Dravogradu: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance znaša skupaj z ločitveno pravico 948.021,73 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa v višini 60,39 %, to je 572.593,00 EUR.
- Dolžnik Gumarna, Podjetje za proizvodnjo gumijastih izdelkov, trgovino in storitve d.o.o., Maribor: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance znaša 161.756,13 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa v višini 31,45 %, to je 9.220,10 EUR.
- Dolžnik Bedić Vojko s.p., Splošno ključavničarstvo, Murska Sobota: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota znaša skupaj z ločitveno pravico 152.985,49 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Stečajni postopek je bil zaključen po 169. členu ZPPSL. Poravnani so bili stroški stečajnega postopka, z delom oblikovane posebne (ločene) stečajne mase je bila poplačana Republika Slovenija kot ločitveni upnik, neprodano premoženje (gozdne parcele manjših površin) pa je bilo izročeno Mestni občini Murska Sobota.
- Dolžnik Interier Krško, Krško: Terjatvi Republike Slovenije znašata 172.108,03 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, APP v znesku 159.363,26 EUR in terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Brežice v znesku 12.744,71 EUR). Prva terjatev je bila priznana v celoti, druga pa v znesku 58,27 EUR. Poplačani pa sta bili v višini 5,9 %, to je 30.930,24 EUR.

b. postopki prisilne poravnave

- Dolžnik Sopotnik Recom d.o.o., Trzin: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 120.290,11 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 % glavnice (za obresti je terjatev po poravnavi odpisana).
- Dolžnik Avtomarket d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 218.137,83 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.
- Dolžnik Steklarna Nova d.o.o., Rogaška Slatina: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 154.743,41 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.
- Dolžnik Hotelirstvo Rogaška d.o.o., Rogaška Slatina: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 157.499,16 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.
- Dolžnik Steklarna Rogaška d.d., Rogaška Slatina: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za okolje in prostor znaša 154.743,41 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.
- Dolžnik Hudournik d.o.o., Štore: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 294.257,09 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.
- Dolžnik Pivovarna Tara d.o.o., Maribor: Terjatvi Republike Slovenije znašata skupaj 1.714.283,34 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave

Republike Slovenije v znesku 372.495,03 EUR in terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Carinske uprave Republike Slovenije znaša 1.341.788,51 EUR). Terjatvi sta bili v celoti priznani in bosta poplačani v višini 1/3 v šestih letih, 1/3 v sedmih letih in 1/3 v osmih letih od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave.

- Dolžnik Gimás d.o.o., Lenart v Slovenskih Goricah: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 137.007,59 EUR. Terjatev je bila priznana v višini 132.017,62 EUR, poplačana pa bo v višini 20 % z 1 % letno obrestno mero v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave.
- Dolžnik Bodočnost Maribor d.o.o., Maribor: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo znaša 176.909,94 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in v priznanem znesku konvertirana v lastniški delež.
- Dolžnik Arctis d.o.o., Slovenj Gradec: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 132.277,09 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20%.
- Dolžnik Varcommerce proizvodnja, storitve in trgovina d.o.o., Maribor: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 260.538,89 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.
- Dolžnik Lestro – Ledinek d.d., Hoče: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo znaša 208.646,30 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in v priznanem znesku konvertirana v navadne delnice.
- Dolžnik Ladjedelnica Izola, Izola: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Koper znaša 277.996,76 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.

- Dolžnik B.P.C. d.o.o., Koper: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Koper znaša 1.571.851,70 EUR. Terjatev je bila priznana v višini 1.298.675,53 EUR in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.
- Dolžnik Sistemi TAB d.o.o., Tržič: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Kranj znaša 143.078,42 EUR. Terjatev je bila priznana v višini 9.721,99 EUR in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.
- Dolžnik Iskraemeco d.d., Kranj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Posebnega davčnega urada znaša 262.903,52 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in bo v celoti poplačana.
- Dolžnik Nizke gradnje gradbeno, storitveno trgovska družba d.d., Ptuj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj znaša 108.446,85 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Terjatev Republike Slovenije spada v razred A in bo poplačana v višini 20 % njene vrednosti z obrestno mero 2 % v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa.
- Dolžnik Strojna družba za proizvodnjo, inženiring, svetovanje d.o.o., Središče ob Dravi: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj znaša 1.222.414,73 EUR. Terjatev je bila delno priznana v višini 808.729,71 EUR in prerekana v višini 413.685,02 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Terjatev Republike Slovenije spada v razred A in bo poplačana v višini 100 % njene vrednosti z obrestno mero 1,5 % letno, najpozneje v roku pet let od pravnomočnosti tega sklepa. Navedene obresti tečejo od dneva začetka postopka prisilne poravnave do roka za poplačilo terjatve.

Država nastopa tudi kot predlagateljica uvedbe stečajnega postopka. Večino predlogov za uvedbo stečajnega postopka predlagajo davčni organi proti samostojnim podjetnikom. Gre za podjetnike, ki ne poslujejo oziroma so prezadolženi, ne uredijo pa izbriša iz registra podjetnikov. Edini način za izbris podjetnika je stečaj, ki pa predlagatelju – Republiku Sloveniji - povzroča stroške, sodišča pa po nepotrebnem obremenjuje. V letu poročanja pa se

predlogi nanašajo tudi na društva, saj sprememba zakonodaje o društvih uvedbo stečajnih postopkov izrecno dopušča.

V teh postopkih sicer največkrat ni mogoče pričakovati kakršnegakoli poplačila dolga, vendar pa obstaja upnikov interes, da se po pravnomočnosti sklepa o začetku in zaključku stečajnega postopka takšna gospodarska družba ali podjetnik izbriše iz registra in se jim tako onemogoči nadaljnje poslovanje ter kopičenje davčnih dolgov.

Ti postopki so pogosto dolgotrajni zaradi težav, ki jih imajo sodišča pri vročanju predlogov. Vročanje namreč ni mogoče, ker dolžnikov na znanih naslovih ni več.

Predlogom za uvedbo stečajnega postopka je bilo ugodeno v 98 primerih. Postopek je bil v 38 primerih takoj začet in zaključen, ker je sodišče ugotovilo, da dolžnik nima premoženja, iz katerega bi bilo mogoče poravnati njegove obveznosti do upnikov, niti ni bilo premoženja za kritje stroškov stečajnega postopka. Procesna predpostavka za vodenje stečajnega postopka tako ni bila podana in je sodišče na podlagi prvega odstavka 99. člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji izdalo sklep, s katerim se stečajni postopek takoj začne in zaključi.

V enem primeru je sodišče predlog za začetek stečajnega postopka na podlagi 36. člena Zakona o finančnem poslovanju podjetij (v nadaljevanju: ZFPPod) zavrnilo. Sodišče je ugotovilo, da je premoženje družbe po njenem izbrisu postalo last družbenikov. Družba je tako ostala brez premoženja nad katerim bi sodišče lahko vodilo stečajni postopek. Odločitev temelji na odločbi Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. U-I-135/00, z dne 9. 10. 2002, ki je razveljavilo 36. člen ZFPPod, zaradi česar so družbeniki po postopku izbrisa družbe, na katere je zakon prenesel vse obveznosti družbe, univerzalni nasledniki družbe tudi na aktivni strani, tako da prevzamejo njeno morebitno premoženje.

Predlogi za uvedbo stečajnih postopkov so bili zavrženi v 13 primerih, in sicer zato, ker:

- sta bila stečajna dolžnika izbrisana iz sodnega registra na podlagi pravnomočnega sklepa o izbrisu po Zakonu o finančnem poslovanju podjetij;
- je bil že v teku postopek za izbris dolžnika iz sodnega registra oziroma sta bili vloženi pobudi za izbris iz sodnega registra;

- je sodišče izdalo sklep o začetku stečajnega postopka na predlog dolžnika, čeprav je Republika Slovenija predlog za uvedbo postopka vložila leto pred njim, in
- ker davčni organ oziroma Ministrstvo za finance nista založila predujma za kritje stroškov stečajnega postopka.

V devetih primerih je bil predlog za uvedbo stečajnega postopka umaknjen, in sicer, ker

- je dolžnik poravnal neplačane obveznosti;
- je davčni dolg postal neizterljiv zaradi zastaranja pravice do davčne izvršbe oziroma zaradi smrti dolžnika;
- ker sta se dolžnik in upnik dogovorila za drugačen način poravnave davčnega dolga in
- ker je bil predlagan izbris po 76. členu Zakona o gospodarskih družbah.

IV/5. POSTOPKI PO ZAKONU O DENACIONALIZACIJI

Državno pravobranilstvo je v letu 2006 obravnavalo 1.544 denacionalizacijskih zadev v skupni vrednosti prek 30,7 milijona EUR. V delo je prejelo 183 novih zadev, kar pomeni približno enako število (indeks 97) kot v predhodnem letu. V večini primerov zahtevki niso denarno ovrednoteni, saj se zahteva vrnitev v naravi. Iz poročil posameznih oddelkov izhaja, da se večji del novo pripadlih zadev nanaša na postopke pred sodišči, kamor so bili šele v letu 2006 odstopljeni denacionalizacijski zahtevki iz upravnih enot, in sicer zaradi njihove stvarne nepristojnosti. Predvidevamo, da organi, ki obravnavajo te zadeve, Državnega pravobranilstva še vedno niso seznanili z vsemi zahtevki, saj smo do zaključka poročila prejeli še 45 novih zadev. Državno pravobranilstvo v teh postopkih zastopa Republiko Slovenijo kot zavezanca ter Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (v nadaljevanju: Sklad) kot zavezanca za vrnitev državnega premoženja.

V letu 2006 je bilo statistično zaključenih 459 zadev. Na število rešenih zadev je vplivalo tudi dejstvo, da so upravni organi hitreje reševali in zaključevali denacionalizacijske postopke, o čemer več v nadaljevanju.

Ob izteku leta 2006 je ostalo nerešenih še 1.085 denacionalizacijskih zadev, od tega pred sodišči 100 zadev, ki se obravnavajo po 5. členu Zakona o denacionalizaciji (v nadaljevanju: ZDen).

Ker so v postopkih denacionalizacije ostali še vedno odprti nekateri problemi, jih ponovno izpostavljam.

- a) Ugotavljanje obstoja ovir na podlagi 19. člena ZDen in drugega odstavka 17. člena ZDen. Gre za uveljavljanje ovir po 1. točki prvega odstavka 19. člena ZDen, ko upravičenci zahtevajo vrnitev v naravi takega objekta, v katerem se opravljajo dejavnosti, ki so natančno navedene v citiranem zakonitem določilu. Tudi v letu 2006 je Državno pravobranilstvo zaprosilo Vlado Republike Slovenije ali posamična resorna ministrstva, da so preverili, ali obstaja dovolj dokazov in razlogov za utemeljeno uveljavljanje ovir. S tem je ravnalo v skladu z dopisom Ministrstva za pravosodje, št. 462-09-148/2005 z dne 4. 7. 2005, kjer ministrstvo opozarja upravljavce državnega premoženja, da lahko Republika Slovenija nasprotuje vračilu v naravi v izjavi volje le ob resnično utemeljenih in argumentiranih razlogih. Dokazno breme za dokazovanje obstoja ovire je v celoti in izključno na strani zavezanca. Po temeljnem načelu ZDen se namreč nepremičnine vračajo predvsem v naravi. Izjeme, ki se nanašajo na dejansko stanje, so določene v 19. členu istega zakona, ki pa jih je potrebno interpretirati restriktivno. Argumenti za obstoj ovire morajo biti izpolnjeni kumulativno. To praktično narekuje v vseh primerih ocenitev tako imenovanih nesorazmernih stroškov, ki bi nastali zavezancu v primeru vrnitve nepremičnine v naravi. Tako je v letu 2006 prišlo v več primerih denacionalizacijskih postopkov do spremembe izjave volje in se ni več nasprotovalo vračanju v naravi, pač pa je celo prišlo v nekaterih primerih do sklenitve poravnave med udeleženci postopka, ki je bila nato povzeta v odločbah upravnih organov. To je tudi prispevalo k hitrejšemu zaključku denacionalizacijskih postopkov, saj v teh primerih ni bilo potrebno še posebej angažirati izvedencev zaradi izračunavanja nesorazmernosti stroškov, ki jih je potrebno dokazati v primeru zatrjevanja ovir za vrnitev, to pa je eno od najzahtevnejših izvedenskih opravil.

Izpostavljam primer sporazumne rešitve, ko je Republika Slovenija spremenila izjavo volje glede nasprotovanja vračanju v naravi:

- Upravičenec Nadškofijski ordinariat Ljubljana je zahteval vrnitev v naravi objekta Stiški dvorec, v katerem opravlja izobraževalno dejavnost Akademija za glasbo. Kljub temu, da zavezanka Republika Slovenija ni našla ustreznega prostora za preselitev izobraževalne

dejavnosti Akademije za glasbo, je zaradi dolgoročnega načrtovanja izgradnje novega objekta, skupaj z Akademijo za likovno umetnost ter AGRFT ocenila, da je možno predmetni objekt vrniti v naravi. S tem je odpadlo zahtevno delo, ki bi ga bilo potrebno naložiti ustreznemu izvedencu za izračun nesorazmernosti stroškov. Državno pravobranilstvo je pripravilo osnutek ter vsebino poravnave, s katero so soglašale vse stranke postopka. Dogovorjeno je bilo, da lahko v objektu Stiški dvorec Akademija za glasbo kot neposredna uporabnica do nadaljnjega opravlja svojo dejavnost vse do izgraditve in pridobitve uporabnega dovoljenja na novem objektu. Ugoden je bil tudi dogovor glede višine najemnine (4 EUR/m²), ki se prične obračunavati šele od 1. 1. 2007 dalje, ravno tako pa se je upravičenka v poravnavi odpovedala zahtevku po 72. členu ZDen.

Izpostavljam tudi zadevo, ko sta upravičenki zahtevali vrnitev v naravi več Groharjevih slik, ki se nahajajo kot deli stalne zbirke Narodne galerije in Moderne galerije v Ljubljani. Šlo je za zahtevek za vrnitev najbolj znanih slik slikarja Ivana Groharja, kot so Sejalec, Pogled z okna, Kamnitnik, Škofja Loka v snegu in še druge. Zadevo je obravnavalo sodišče v nepravdnem postopku, saj so bile slike podržavljene na podlagi prodajne pogodbe. Ugotavljati je bilo potrebno, ali je bil pravni posel prodaje sklenjen v pogojih, kot jih določa 5. člen ZDen. Sodišče je zaslišalo več prič, vpogledalo je v dokumente stalnih arhivov obeh galerij, angažirani so bili tudi trije izvedenci likovne stroke, ki so ugotovili današnjo tržno vrednost teh slik. Sodišče je v postopku uporabilo načelo odprtega sojenja in nakazalo, da slik ne bo možno vrniti v naravi, saj obstaja ovira po drugem odstavku 17. člena ZDen, ker slike predstavljajo pomemben ali najpomembnejši del stalnih zbirk Narodne galerije in Moderne galerije kot najvišjih umetniških institucij v Republiki Sloveniji. Republika Slovenija je v tem postopku sodelovala kot stranka po prvem odstavku 60. člena ZDen, saj je ustanoviteljica obeh galerij. Glede na tak potek postopka sta predlagateljici podrejeno postavili zahtevek za izplačilo odškodnine v obliki obveznic Slovenske odškodninske družbe (v nadaljevanju: SOD) in SOD je soglašal z izplačilom obveznic po trenutni tržni vrednosti teh slik, kar predstavlja vsoto prek 600.000,00 EUR. Tako je bil ta sicer zapleten, nedvomno pa za slovenski kulturni prostor pomemben postopek uspešno zaključen z izplačilom odškodnine predlagateljicama v obliki obveznic SOD.

Na Državnem pravobranilstvu je v postopku še nekaj izjemno pomembnih denacionalizacijskih postopkov, kjer bo potrebno odločiti o zahtevkih za vrnitev objektov, ki

predstavljajo kulturne spomenike. Tako sedežno pravobranilstvo poroča o zahtevkih za vrnitev objektov Križanke, Park Arboretum in kompleks Kostanjevica. Zaključka v teh primerih ni mogoče predvideti, saj so postopki v fazah cenitev višine vlaganj po 25. členu ZDen. V primeru Križank in Arboretuma so mnenja cenilcev, ki so bili določeni v upravnem postopku pri Ministrstvu za kulturo, sicer že izdelana, vendar upravičenci tem cenitvam nasprotujejo in so cenilce angažirali tudi sami, dodatne cenoitve pa od uradno pridobljenih precej odstopajo.

- b) Od uveljavitve obvezne razlage 27. člena ZDen, po kateri je Sklad izključni zavezanec za sklepanje sporazumov za dodelitev nadomestnih zemljišč, ki jih predvideva tretji odstavek 42. člena ZDen, so se denacionalizacijski postopki tako pri upravnih enotah kot na sodiščih, kadar gre za obravnavanje zahtevkov po 5. členu Zden, bistveno skrajšali. Sklad namreč upošteva predloge upravičencev za sklenitev sporazuma za nadomestna zemljišča in jim le-ta tudi ponudi ter sklene sporazum, če se upravičenci strinjajo s ponujenimi zemljišči. Zahtevki za nadomestna zemljišča, kadar vrnitev podržavljenih zemljišč v naravi ni možna, praktično ne predstavljajo več večjih zastojev in ovir v izvajanju denacionalizacijskega postopka. Tudi v primerih 5. člena ZDen Sklad ne zahteva več odločitve sodišča po temelju, kar se je dogajalo do sedaj, temveč, kot izhaja iz zapisnikov o narokih pri sodišču ter predlogov upravičencev, pristopi k pripravi sporazuma za nadomestna zemljišča.
- c) Opažam, da se postopki ne zavlačujejo več zaradi izredno počasnega dela izvedencev in da državni organi ne dopuščajo več strankam, da vztrajajo pri nepopolnih zahtevkih brez ustreznih listin. Sodišče in upravni organi so postali doslednejši pri pozivih, da stranke čimprej dopolnijo svoje zahtevke z ustreznimi listinami, izvedenci pa svoja dela tudi hitreje opravijo, morda celo v določenih rokih. Vse to prispeva k hitrejšemu reševanju tovrstnih zahtevkov.
- d) V zvezi s pritožbenimi postopki izrecno izpostavljam, da Državno pravobranilstvo vlaga pritožbe ali ostala pravna sredstva v denacionalizacijskih zadevah le primerih, ko dobi izrecno naročilo stranke oziroma zavezanca, ki ga zastopa v tem postopku. Kadar samo ugotovi evidentno kršitev procesnega zakona ali materialne zakonodaje, o tem seznaniti zavezano stranko. V večini primerov na podlagi obrazloženih razlogov, ki kažejo na napačno odločitev pristojnega organa, tudi zavezanci predlagajo oziroma

zahtevajo vložitev pravnega sredstva. Državno pravobranilstvo tako nikakor ne zavlačuje ali ovira postopke, saj pri vlaganju pravnih sredstev ravna izključno po zakonskem naročilu strank, ki jih zastopa oziroma v soglasju z njo.

Ni mogoče prezreti dejstva, da se nerešeni primeri nanašajo na najtežje in najbolj zapletene denacionalizacijske zadeve.

Način, kako so bile v letu 2006 rešene posamezne zadeve, povzemam v nadaljevanju.

- Zahtevkom za vrnitev v naravi je bilo ugodeno v 352 primerih, v vrednosti 1.394.692,53 EUR; delno ugodeno je bilo 18 zahtevkom, zavrženih je bilo 27 zahtevkov, pet zahtevkov je bilo umaknjenih, na drug način pa je bilo rešeno 43 zahtevkov.
- Zahtevkom za izdajo priznanic je bilo ugodeno v 12 primerih v vrednosti 42.963,08 EUR. Noben zahtevek ni bil niti zavržen niti rešen na drug način.
- Zahtevkom za nadomestna zemljišča je bilo ugodeno v 92 primerih. Upravičenci so prejeli v last in posest nadomestna zemljišča v skupni površini 1.605.613,35 m². Štirje zahtevki so bili zavrženi, v sedmih zadevah je prišlo do umika zahtevka, 12 pa je bilo rešenih na drug način.

Zahtevki so bili rešeni na drug način takrat, ko je bilo ugotovljeno, da Republika Slovenija ali Sklad nista bila zavezanca v postopku, da ni bilo pogojev za vrnitev v naravi, ali za izročitev nadomestnih zemljišč, ali so bili zahtevki spremenjeni v obveznice Slovenske odškodninske družbe, ali pa je bila pristojnost odločanja prenesena na drugo upravno enoto, zaradi česar je bila zadeva odstopljena pristojnemu oddelku Državnega pravobranilstva.

Glede na vedno večjo število odškodninskih zahtevkov za nemožnost uporabe nepremičnin v času od uveljavitve ZDen do vrnitve upravičencem, ki jih po pravnomočno zaključenih denacionalizacijskih postopkih vlagajo upravičenci pri pristojnih sodiščih ali Državnem pravobranilstvu opozarjam na naslednje dejavnike:

Splošno stališče vseh organov in strank v denacionalizacijskih postopkih je, da je za zavezance (predvsem Republiko Slovenijo) najcenejše vračanje premoženja v naravi. Toda glede na določbo drugega odstavka 72. člena ZDen se postavlja vprašanje, ali je takšno stališče primerno in ali ni morda za zavezance ugodnejša oblika odškodnine v obveznicah SOD ali Republike Slovenije, seveda ob predpostavki obstoja ovir za vrnitev v naravi.

Sedanja praksa kaže, da zavezanci skoraj praviloma po pravnomočnem zaključku postopka, v katerem so dobili vrnjeno premoženje v naravi, v pravnem postopku uveljavljajo še odškodnino za nezmožnost njene uporabe od uveljavitve ZDen oziroma pravnomočnosti oprostilne ali zavrnilne sodbe, kadar gre za zahtevke po ZIKS. Ti zahtevki poleg vrnitve nepremičnine, ki je praviloma služila kateremu od namenov, določenih v 19. členu ZDen, dosegajo enormno visoke vsote. Glede na izjemno zahtevnost in zapletenost denacionalizacijskih postopkov je razumljivo, da le-ti niso mogli biti rešeni takoj po uveljavitvi ZDen. Zato je popolnoma normalno, da bo prišlo do utemeljenosti zahtevka po drugem odstavku 72. člena skoraj v vsakem, še posebej pa v zadevah, v katerih so bili postopki dolgotrajni. Primarno načelo o vračanju v naravi že samo predpostavlja veliko bolj zapletene in daljše postopke, saj je praviloma potrebno angažirati izvedence še za izračun vlaganj po 25. členu ZDen oziroma tudi izračun morebitnih nesorazmernih stroškov. Upravičenci se v večini primerov tudi ne strinjajo z uradno določenim cenilcem ali izvedencem in zahtevajo nove ceno, ali sami angažirajo svoje izvedence. Vse to lahko izjemno podaljša sam postopek, na koncu pa za ves čas pripada upravičencem še odškodnina po drugem odstavku 72. člena ZDen. Ni nam znano stališče sodišča, ki bi pri odločitvi o višini te odškodnine upoštevalo tudi prispevek upravičencev za dolžino postopka. V vseh teh primerih odškodnine predstavljajo gotovino, ki bremeni neposredno državni proračun, poleg tega je potrebno vrnjeno nepremičnino, ki jo je država uporabljala za svoje potrebe nadomestiti z drugo, praviloma z novogradnjo, do nadomestitve pa še plačevati najemnino za vrnjene nepremičnine.

V primeru odločitev o odškodnini v obliki obveznic pa morebitno prikrajšanje upravičencev po 72. členu ZDen predstavljajo že obresti, določene v 44. členu ZDen ali po ZIKS, ki se prištevajo k višini obveznic, kar vse pa se izplačuje iz sklada SOD, ki je bil za ta namen tudi ustanovljen. Postavlja se vprašanje, ali vendarle te obresti ne dosegajo tako visokih zneskov kot odškodnina po drugem odstavku 72. člena ZDen, pri čemer tudi ne obremenjujejo neposredno gotovinsko proračuna. Zaradi tega menimo, da je potrebno pred umikom ugovora o nemožnosti vrnitve nepremičnine v naravi presojeti tudi finančne posledice takšne odločitve v celoti.

IV/6. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠEVANJU KAZENSKIH SANKCIJ

Državno pravobranilstvo zastopa Republiko Slovenijo v postopkih vračanja zaplenjenega premoženja, ki se vodijo pred okrajnimi sodišči po pravilih Zakona o nepravdnem postopku. Že v letnem poročilu za leto 2005 sem opozarjal, da je bila pravica do vrnitve zaplenjenega premoženja že prej poznana v primeru razveljavitve kazni zaplembe premoženja, vendar pa je na vračanje zaplenjenega premoženja pomembno vplivala novela Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 10/98 - (v nadaljevanju: ZIKS-G), ki po 266. členu novega Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 22/00) še vedno velja. Novela je vračanje zaplenjenega premoženja skoraj popolnoma izenačila z vračanjem podržavljenega premoženja, ki se vrača po določbah ZDen. Določila je namreč, da se v primerih, ko je bila kazen zaplembe premoženja izrečena pred 31. 12. 1958 ter razveljavljena na podlagi izrednih pravnih sredstev, glede oblik in obsega vračanja, glede omejitev v zvezi z vračanjem in glede vrednotenja premoženja, smiselno uporabljajo določbe III. poglavja ZDen. Poleg navedenega pa je v 3. členu določila, da se nepravdni in pravnici postopki v zvezi z vrnitvijo zaplenjenega premoženja, ki so se začeli pred njegovo uveljavitvijo, pa do dneva njegove uveljavitve še niso pravnomočno končani, končajo po določbah noveliranega zakona. Glede na to, da so bili predlogi za vračilo zaplenjenega premoženja vloženi že več let pred uveljavitvijo novele in večina zadev do njene uveljavitve sploh še ni bilo rešenih, ali pa vsaj ne v celoti, je bilo potrebno v vseh teh primerih predloge ponovno uskladiti, kar se je pretežno zgodilo v letu 2005. Uskladitve so bile nujne še posebej zato, ker sta se spremenili višina in oblika možne odškodnine, spremenile pa so se tudi zavezane stranke, kar je veljalo pri odškodnini ter vračanju kmetijskih zemljišč in gozdov. Predlagatelji so se z novim načinom vračanja, ki ga je prinesla novela ZIKS-G, težko sprijaznili in nekateri še vedno vztrajajo pri prvotnem zahtevku. Nekateri tudi še vedno uveljavljajo zahtevke tako pred upravno enoto kot tudi pred sodiščem. Tudi nekateri cenilci pri oceni niso uporabili za denacionalizacijo predpisano vrednotenje, kar vse povzroča upočasnitev reševanja zadev.

V letu 2006 je imelo Državno pravobranilstvo v delu 146 zadev, od teh je bilo novo pripadlih 14. Vrednost obravnavanih zadev presega 48,7 milijona EUR, vrednost novo prejetih zahtevkov pa znaša 95.977,30 EUR. Ponovno poudarjam, da večina denarnih zahtevkov ni ovrednotena.

Republika Slovenija je v večini primerov v postopkih vračanja zaplenjenega premoženja zavezanka za vračilo odškodnine v obliki obveznic in nastopa skupaj z Mestno občino Ljubljana (glede zadev, ki jih obravnava sedežno pravobranilstvo) ter Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (v nadaljevanju: Sklad). V zadevah, ki so še vedno odprte in se rešujejo počasi, gre pretežno za vračanje obsežnega raznovrstnega premoženja, za katerega so zavezane različne stranke, Republika Slovenija pa je tista, ki ostane zadnja v postopku, saj je med drugim tudi zavezanka za odškodnino za premoženje, ki ga druge v postopku sodelujoče stranke ne morejo vrniti v naravi. V teh primerih gre tudi za bivše lastnike podjetij in za premoženje, ki se trenutno nahaja v lasti Mestne občine Ljubljana ali pa Sklada. Vendar pa to ne pomeni, da so omenjene zadeve v celoti nerešene. V pretežnem številu primeru je bilo namreč tudi v odprtih zadevah na podlagi delnih sklepov odločeno, da se del premoženja vrne v naravi ali izplača odškodnina za nesporne dele zaplenjenega premoženja.

Pregled v letu 2006 pravnomočno rešenih zahtevkov pokaže, da je bilo:

- delno ugodeno dvema zahtevkoma za vrnitev v naravi (vrnjeno 4.965 m² kmetijskih zemljišč), trije zahtevki so bili zavrnjeni, dva zahtevka sta bila umaknjena, en pa je bil rešen na drug način;
- v celoti ugodeno 11 zahtevkom za izdajo obveznic v skupni vrednosti 1.273.726,91 EUR, 1.149.256,53 DEM, 180.139,52 USD in 1.205.367,00 SIT. Noben zahtevek ni bil zavrnjen.

Opredeletev »rešeno na drug način« pomeni, da Republika Slovenija v postopku ni bila zavezanec za vrnitev.

Na koncu poročevalskega obdobja je nerešenih 121 zadev.

IV/7. NEPRAVDNI POSTOPKI

Državno pravobranilstvo je v obdobju poročanja Republiko Slovenijo zastopalo v 51.887 nepravdnih postopkih, od katerih je bilo novih 35.736 (2005 – 7.631, 2006 – 35.736).

Večino prejetih zadev predstavljajo zahtevki iz naslova povrnitve vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje, zato smo tudi v letu 2006 med tekočimi zadevami največ pozornosti posvetili tem zahtevkom. V delu smo imeli nerešene zadeve po zakonu iz leta 2004 in zadeve, ki so bile vložene oziroma ponovno odprte na podlagi sprememb in dopolnitev zakona.

Na podlagi Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (v nadaljevanju: ZVVJTO, Uradni list RS, št. 58/02, čistopis Uradni list RS, št. 86/04) so fizične osebe, lokalne skupnosti in njihovi pravni nasledniki, ki so z namenom pridobitve telefonskega priključka za sebe ali za druge sklepale pogodbe s pravnimi predniki Telekoma Slovenije d.d. in Samoupravnimi interesnimi skupnostmi za poštni, telegrafski in telefonski promet (v nadaljevanju: SIS) pridobile pravico do vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje Telekoma Slovenije d.d.. Predpisano je bilo, da upravičenci zahtevkov za vračilo lahko vložijo na Državno pravobranilstvo, državni pravobranilec pa na podlagi predloženih dokazov in za izvajanje zakona sprejetih podzakonskih aktov, sestavi predlog za sklenitev poravnave o vračilu; v primeru nesoglasja stranka začne postopek pred sodiščem. Na podlagi 7. člena citiranega zakona je komisija za opravljanje strokovnih in tehničnih nalog (Uradni list RS, št. 10-11/04 z dne 6. 2. 2004) objavila javni poziv za vlaganje zahtevkov za vračilo vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje, v katerem je bil določen štirimesečni rok za vložitev, ki je začel teči dne 7. 2. 2004 in je iztekel dne 7. 6. 2004, naknadno je bil podaljšan do 7. 12. 2004. Minister za informacijsko družbo je na podlagi zakona izdelal Pravilnik o podatkih za ugotavljanje višine vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (Uradni list RS, št. 1/2004, št. 61/04 in št. 95/04 – popr.).

Državno pravobranilstvo je do konca januarja 2006, ko je bilo obveščeno, da se pripravlja sprememba zakona, zaključilo več kot 23.000 zadev, od tega je bilo sklenjenih 560 poravnav, ostali zahtevki so bili zavrnjeni, ker niso bili utemeljeni, poleg tega je bilo upravičencem poslano še 332 ponudb za sklenitev poravnave.

Dne 10. 6. 2006 je stopil v veljavo Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (Uradni list RS, št. 60/06), komisija ustanovljena za opravljanje strokovnih in tehničnih nalog na podlagi ZVVJTO pa je v Uradnem listu RS, št. 73-74/2006 objavila javni poziv in obvestilo za vlaganje zahtevkov za vračilo vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Rok 90 dni za vložitev zahtevka je potekel 12. 10. 2006.

Uradno prečiščeno besedilo Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje je bilo objavljeno v Uradnem listu RS, št. 110/2006 (ZVVJTO-UPB3), Pravilnik o podatkih za ugotavljanje višine vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje pa je bil spremenjen in dopolnjen s tabelo povprečnih tipičnih del in materialov (Uradni list RS, št. 92/06).

Zakon o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje je bil spremenjen z namenom, da:

- bi se odpravile nekatere nejasnosti, ki so se pokazale pri izvajanju zakona,
- bi se razširil nabor listin na podlagi katerih se dokazuje obstoj pravice do vračila vlaganj in pogodbeno vrednost,
- bi kot upravičence priznal tudi tiste, ki so plačali visoko ceno priključnine, vendar je bila to takrat uradna cena, ki je presegala 1.388,00 DEM,
- vključi tiste subjekte v krog potencialnih upravičencev, ki nimajo dokazil o pravnem poslu s tem, da jim je dal možnost vložitev zahtevka v obliki notarsko overjene izjave o vrsti in obsegu vlaganj, državni pravobranilec pa mora preveriti s poizvedbami pri Telekomu d.d., ali se navedbe vlagatelja zahtevka o vrsti in obsegu njegovega vlaganja v javno telekomunikacijsko omrežje ujemajo s podatki iz dokumentacije Telekoma Slovenije d.d.;
- bi razširil krog upravičencev tudi na tiste, ki so vlagali kot fizične osebe v okviru stanovanjskih, kmetijskih, obrtnih zadrug s tem, da je kot upravičence določil tudi organizacije fizičnih oseb, ki so z namenom pridobitve telefonskega priključka za sebe ali za druge sklepale pravne posle.

Najpomembnejša sprememba zakona je v tem, da obvezni dajatvi ob vključitvi, ki se ne vračata, nista več priključnina in prispevek SIS, ki ju je bil telefonski naročnik dolžan plačati ob vključitvi in sta bili ugotovljeni za obdobje sklenitve pravnega posla in geografsko območje v tabeli Pravilnika o podatkih za ugotavljanje višine vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje, ampak se ne vrača najmanjši od treh primerjanih zneskov (1. vsota priključnine in prispevka SIS iz pravnega posla, če je vsota različna od 0; 2. vsota vrednosti priključnine in prispevka SIS-u iz tabele, ki sta v obdobju sklenitve pravnega posla veljala na tem geografskem območju, če je ta vsota različna od 0 in 3. poprečna vrednost vseh priključnin in prispevkov SIS-u, ki znaša 1.388,00 DEM).

Glede na to, da je bila spremenjena višina obveznih dajatev, ki se ne vrača in se zato od vlaganj odšteva, je zakonodajalec določil, da je potrebno preračunati tudi višino vračil v že

sklenjenih poravnava ob upoštevanju določb tega zakona; v primerih, ko je preračunana vrednost ugodnejša za vlagatelja pa je potrebno pripraviti predlog aneksa k pisni poravnavi. Vsak vložen zahtevek je zato potrebno pregledati znova in opraviti izračun na predpisan način.

Zakonodajalec je za odločitev o zahtevkih določil izjemno kratke roke – 30. 9. 2006 za zahtevke vložene pred uveljavitvijo zadnje spremembe ZVVJTO in 30. 11. 2006 za zahtevke vložene na podlagi notarsko overjene izjave in za ponudbe aneksov k že sklenjenim poravnavam.

Zaradi večje preglednosti je bil odprt novi Nt vpisnik, v katerega smo vpisali vse zadeve, ki niso bile rešene do 30. 6. 2006, saj jih je bilo potrebno obravnavati po določbah novega zakona, vse na novo odprte že rešene zadeve in prejete nove zadeve po novem zakonu. Vpisnik predstavlja enotni vpisnik, iz katerega so razvidni vsi vloženi zahtevki ne glede na to, na katerem oddelku Državnega pravobranilstva se obravnavajo, morebitni premiki zadeve med posameznimi oddelki pa se prikažejo samo kot prenos zadeve brez vpliva na število prejetih zadev.

Kot nerešene zadeve smo prenesli v nov vpisnik 32.773 zahtevkov, 67 zadev je nastalo zaradi razdružitve, 3.418 zahtevkov je bilo vloženi na novo, rešiti je torej bilo potrebno 36.258 zadev.

Z namenom hitrejšre rešitve čim večjega števila zahtevkov sem sprejel vrsto ukrepov. Vzpostavljene so bile številne evidence o fazi postopka, načinih rešitve, aktivnostih referentov. Zaradi enakomernejše obremenitve funkcionarjev Državnega pravobranilstva iz zunanjih oddelkov sem na sedežno pravobranilstvo predodelil spise in odredil, da jih poleg nepravdnega oddelka, ki je zahtevke reševal do tedaj, rešujejo tudi funkcionarji pravdnega in evropskega oddelka. Z Zunanjega oddelka v Mariboru so bili predodeljeni spisi na Zunanji oddelek na Ptuju, ki po zakonu ni bil krajevno pristojen za te zahtevke. Predodeljeno je bilo 5.439 zadev.

Delovna skupina, ki sem jo imenoval že leta 2004 zaradi koordiniranja delovanja sedežnega pravobranilstva in zunanjih oddelkov pri reševanju zahtevkov za VVJTO z nalogo evidentiranja problemov in oblikovanju enotnih rešitev, je obravnavala vrsto novo nastalih

organizacijskih in vsebinskih vprašanj in predlagala rešitve, ki so bile potem tudi sprejete na razširjenem kolegiju. Pri iskanju rešitev so bile zelo koristne dotedanje izkušnje.

Delovna skupina je obravnavala izdelane obrazce za tipske odgovore vlagateljem zahtevkov, ki so se ločili na tiste, ki smo jim odgovarjali prvič in ostale, ki smo jih obravnavali ponovno. Delovna skupina je izdelala nov osnutek poravnave o vračilu vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Izdelano je bilo navodilo, kako ravnati v primeru neuspešne vročitve, ker naslovnik »ni dvignil« ali je »preseljen«, saj veliko število vlagateljev ni dvignilo pisemske pošiljke Državnega pravobranilstva.

Delovna skupina je obravnavala problematiko odštevanja priključnin in prispevkov SIS pri pogodbah, ki so jih sklepale lokalne skupnosti in si v izogib različnim stališčem pridobila mnenje predlagatelja zakona, Ministrstva za gospodarstvo. Ministrstvo smo zaprosili tudi, da je Notarsko zbornico Slovenije opozorilo na podatke, ki jih mora vsebovati izjava o vlaganjih, ki jo overi notar. Ker je bil po spremenjenem zakonu razširjen nabor listin s katerimi upravičenec dokazuje pravni posel, je bilo na razširjenem kolegiju Državnega pravobranilstva sprejeto stališče, da se višina obveznih dajatev presoja po: 1. po datumu sklenitve pogodbe, 2. po datumu izstavitve računa PTT podjetja, če ni pogodbe in 3. po datumu plačila, če ni pogodbe oziroma računa. O namenskih sredstvih iz državnega proračuna, ki se ne vračajo pa je bilo zavzeto stališče, da je pojem potrebno razlagati ozko, da sredstva bivših občin niso bila sredstva državnega proračuna in, da so lokalne skupnosti pravni nasledniki bivših občin in bivših občinskih skladov in samoupravnih interesnih skupnosti. Za hitrejše izračunavanje vračil so bili izdelani računalniški programi: za preračun zneskov v dinarje, DEM in EUR; za izračun vračila za fizične osebe v enostavnejši in v daljši obliki, za izračun vračila za lokalne skupnosti v enostavnejši in daljši obliki.

Zaradi izjemnega povečanja obsega nalog je zakonodajalec ob sprejetju zakona predvidel, da bo potrebno dodatno delo 10 strokovnih sodelavcev za eno leto. Zadnja sprememba zakona pa zahteva še bistveno več strokovnega dela. Tako je Državno pravobranilstvo dodatno zaposlilo devet administrativnih delavcev, ni pa bilo uspešno pri iskanju strokovnih sodelavcev – pravnikov. Za te naloge namreč nismo uspeli - zaradi neuspešnih razpisov - dodatno zaposliti nikogar.

Zaradi neuspešnih razpisov so bili nujni novi organizacijski ukrepi, predvsem še dodatno povečanje obsega dela pravobranilcev in strokovnih delavcev. Z izjemno obremenitvijo funkcionarjev, ki so poleg povečanja obsega dela v rednem delovnem času velik del obveznosti opravljali izven rednega delovnega časa in v nadurnem delu, Državno pravobranilstvo uspeva preprečiti vlaganje zahtevkov na sodišče.

Do 31. 12. 2006 je bilo končanih 20.630 zadev, za reševanje je ostalo 10.665 zadev.

Način rešitve 20.630 zahtevkov v letu 2006 navajam v povzetku:

- Poravnava je bila sklenjena v 6.620 zadevah v skupni vrednosti 9.150.463,02 EUR.
- V 2.509 zadevah je bil zahtevek zavrjen, ker sta bila plačana priključnina in prispevek za SIS v višini, ki se po zakonu ne vračata.
- V 296 zadevah je bil zahtevek zavrjen, ker je bilo iz dokumentacije razvidno, da je gradnja potekala prek KS (predlagatelj zahteva vrnitev priključnine).
- V 6 zadevah je bil zahtevek zavrjen, ker je bilo iz dokumentacije razvidno, da je gradnja potekala prek KS (predlagatelj zahteva vrnitev prispevka SIS).
- V 79 zadevah je bil zahtevek zavrjen, ker je vlagatelj zahteval vrnitev prispevka, ki je bil plačan izven v zakonu določenega obdobja, za katerega se prispevek vrača.
- V 17 zadevah je bil zahtevek zavrjen, ker je pogodbo sklepala oseba, ki nima pravice do vračila.
- V 55 zadevah je bil zahtevek zavrjen iz drugih razlogov.
- V 333 zadevah je bil zahtevek zavrjen kot nepopoln, ker predlagatelj ni razpolagal z ustrežno pogodbo ali računom.
- V 50 zadevah je bil zamujen rok.
- V dveh zadevah je bil zahtevek umaknjen.
- V 28 zadevah so upravičenci ponudbo zavrnil.
- V šestih primerih smo vlogo po notarsko overjeni izjavi zavrnil.
- V 221 zadevah smo ugotovili, da pri že sklenjeni poravnavi ni pogojev za dodatno vračilo.
- V eni zadevi smo sklenili aneks k že sklenjeni poravnavi.
- V treh zadevah je bil zahtevek odstopljen pristojnemu Zunanjemu oddelku Državnega pravobranilstva.
- V 10.404 zadevah so bili ponovno pregledani zahtevki glede njihove utemeljenosti po novem zakonu in ugotovljeno, da je potrebno zahtevke ponovno zavriniti.

Do 20. 5. 2007 je bilo zaključenih še dodatnih 7.463 zadev. Od tega je bilo 5.490 zahtevkov zavrnjenih, sklenjenih pa je bilo 1.973 poravnav.

Iz pregleda zaključenih zadev izhaja, da so bili zahtevki zavrnjeni večinoma zato, ker so fizične osebe zahtevale vračilo obveznih dajatev (priključnine, prispevki SIS), ki se po ZVVJTO-UPB3 ne vračajo, ali pa so zahtevali vračilo vlaganj po pogodbi, ki so jo sklenili s krajevno skupnostjo, ki tudi zahteva vračilo.

Iz pregleda tudi izhaja, da je Državno pravobranilstvo v 333 zadevah zahtevkov zavrnilo kot nepopoln, ker vlagatelj svojim zahtevkom niso priložili ustrezne dokumentacije - pogodb, sporazumov, računov in dokazov o pravnem nasledstvu, ki bi dokazovali utemeljenost njihovega zahtevka oziroma dejansko upravičenost do vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje.

Zakonodajalec je predpisal (8.a člen), da lahko vlagatelj zahtevka, če mu državni pravobranilec do 30. 9. 2006 oziroma do 30. 11. 2006 ne odgovori oziroma ne pripravi predlog za sklenitev pisne poravnave, vložil predlog za rešitev zahtevka na pristojno okrajno sodišče. Državno pravobranilstvo kljub izjemnim naporom tako obsežnega dela ni moglo opraviti. Zlasti zaostajajo ponudbe poravnav lokalnim skupnostim, ker so še posebej zahtevne. Lokalne skupnosti naslavljajo na Državno pravobranilstvo vprašanja ali so upravičenci ali naj zaradi varovanja roka sprožijo sodni postopek. Obveščamo jih, da bo Državno pravobranilstvo v vsaki zadevi predlagatelje obvestilo, ali da njegov zahtev ni utemeljen, ali predlagatelju ponudilo poravnavo. V primeru zavrnitve zahtevka bo lahko vlagatelj v dveh mesecih po zavrnitvi vložil predlog za rešitev zahtevka na sodišče (prvi odstavek 8.a. člena), v primeru, da se s ponujeno poravnavo ne bo strinjal, bo lahko v dveh mesecih po preteku roka, ki bo določen za sklenitev poravnave (ki ne sme biti daljši od treh mesecev), začel postopek pred sodiščem (osmi odstavek 8. člena), kar pomeni, da se bo vlagatelju zahtevka možnost sodnega postopka znova odprla po prejemu odločitve državnega pravobranilca.

Ugotavljam, da je reševanje zahtevkov po spremenjenem zakonu časovno zamudnejše v primerjavi s prejšnjim, ki je določal, da se ne vračajo obvezne dajatve razvidne iz tabele. Po sedanjem zakonu je potrebno pogodbeno oziroma plačano dajatev primerjati še z dvema zneskoma in po ugotovitvi najnižjega zneska različnega od 0, izračunati razliko. Telefonski

naročnik je upravičen do vrnitve na ta način ugotovljene razlike. Postopek ugotovitve te razlike je časovno zamuden, vendar je pravičnejši, ker priznava pravico do delne vrnitve tudi tistim telefonskim naročnikom, ki so na določenem geografskem območju in v določenem času morali za priključek kot obvezno dajatev plačati več kot 1.388,00 DEM.

Zelo zahtevno je reševanje zahtevkov lokalnih skupnosti zaradi velikega števila predloženih listin, zaradi različnih časovnih obdobj in katerih so se v akcijo gradnje vključevali posamezni naročniki in zaradi različnih pogojev pod katerimi so se vključevali. V velikem številu primerov zahtevamo še dodatna pojasnila.

Zlasti so problem notarsko overjene izjave o vlaganjih v primeru, ko vlagatelj zahtevka nima nobene listine o vlaganjih. Problem nastane že, ker Telekom d.d. ne more za vsakega upravičenca ugotoviti kdaj je bil vključen v omrežje, ker ne pozna številke ob vključitvi. Notarsko overjeni zahtevki so dveh vrst: 1. vlagatelj zatrjuje plačilo denarnega zneska po spominu in 2. vlagatelj zatrjuje poleg plačila denarja še vlaganje v obliki dela in materiala za zgraditev omrežja. Poizvedbe na Telekomu d.d. so doslej le izjemoma pomagale pri razčiščevanju dejanskega stanja, saj praviloma odgovarjajo, da ne razpolagajo z dokumentacijo. Državno pravobranilstvo je ob pomoči Ministrstva za gospodarstvo dne 18. 12. 2006 organiziralo sestanek s predstavniki Telekoma d.d.. Predlagali smo, da bi Telekom d.d. s pomočjo svojih ljudi na terenu preveril navedbe vlagateljev zahtevkov. Pojasnjeno je bilo, da današnje telefonsko omrežje ni enako omrežju iz obdobja, ki ga zajema zakon, da so bili telefonski drogovi praviloma že nadomeščeni z zemeljskimi kabli. Dogovorjeno je bilo, da bo Telekom d.d. v primeru zahtevkov fizičnih oseb obveščal pravobranilstvo ali je bilo na tej lokaciji grajeno omrežje s pomočjo KS zato, da bi zahtevek lahko obravnavali skupaj z zahtevkom tiste lokalne skupnosti. Dogovorili smo se, da bodo v odgovoru sporočili tudi ali so bile naročniku glede na lokacijo zaračunane le obvezne dajatve.

Glede notarsko overjenih izjav telefonskih naročnikov o plačilu zneskov, ki jih navajajo upravičenci po svojem spominu (npr. telefonski naročnik v Ljubljani je overil izjavo, da je plačal znesek, za katerega smo po preračunu ugotovili da znaša 79.000 DEM) smo se odločili, da smatramo za dokazano plačilo obveznega zneska po tabeli ob vključitvi in ponudimo poravnavo za presežek zneska nad 1.388,00 DEM, ostale zahtevke pa zavrnemo.

Resen vpogled v število rešenih zadev v letu 2006 in v obdobju do 20. 5. 2007 nesporno kaže, da je Državno pravobranilstvo ob nespremenjeni kadrovske zasledbi funkcionarjev Državnega pravobranilstva le ob izjemnih naporih, s povečanjem obsega dela med rednim delovnim časom in z delom izven rednega delovnega časa lahko rešilo tolikšno število zadev. Kakršnokoli kritiko zaradi počasnega reševanja določenih zahtevkov zato zavračamo kot neutemeljeno in neprimerno.

Državno pravobranilstvo je na področju nepravdnih postopkov obravnavalo tudi naslednje zadeve:

a. zemljiška knjiga

Vložilo je 3.321 zemljiškooknjižnih predlogov na vpise lastninske pravice v korist Republike Slovenije. Število vloženih predlogov je večje kot pred letom poročanja, ko je bilo vloženo 2.870 predlogov. Največ vpisov se nanaša na kmetijska zemljišča in na zemljišča potrebna za gradnjo avtocest. Na podlagi sklenjenih pogodb so bili predlagani tudi odpisi državnih nepremičnin. Vpisov etažne lastnine ni bilo.

Predloge za vpise v zemljiško knjigo so posredovali različni upravljavci državnega premoženja, zlasti Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, Ministrstvo za promet in zveze, Direkcija Republike Slovenije za ceste, Družba za avtoceste Republike Slovenije, različni davčni uradi Davčne uprave Republike Slovenije, Javna agencija za železniški promet Ministrstvo za kulturo, različne upravne enote, Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za notranje zadeve, ter Ministrstvo za javno upravo.

V dobi poročanja je bilo rešenih 4.281 zemljiškooknjižnih predlogov, od katerih je bilo zavrženih samo 132. Predlogi so bili zavrženi, ker je že pred vložitvijo predloga prišlo do spremembe zemljiškooknjižnega stanja zaradi vpisa odločbe o denacionalizaciji, ker se stanje v zemljiški knjigi ni ujemalo s podatki v predlogu, ker je bilo javno dobro že vknjiženo ali ker nismo razpolagali z listino za pravnega naslednika.

Sedežno pravobranilstvo posebej opozarja na problematičnost vpisovanja lastninske pravice v korist Republike Slovenije na nepremičninah, ki ležijo na območju Republike Hrvaške in so

bile pridobljene v času SFRJ kot sindikalno premoženje ter vknjižene kot družbena lastnina v uporabi raznih organov in institucij bivše države, katerih pravna naslednica je Republika Slovenija. Na dan 1. 1. 2006 je imelo Državno pravobranilstvo v postopku sedem zemljiškoknjižnih zadev v postopkih pred hrvaškimi sodišči. V letu poročanja je prejelo še 25 zadev, vendar nobena od 32 zadev še ni bila zaključena. Zadeve se vodijo pred različnimi občinskimi sodišči na Hrvaškem. Zadeve so v različnih fazah, saj so nekatere v fazi pridobivanja ustrezno prevedene in notarsko overjene dokumentacije, v večjem številu zadev čakamo na sodno odločitev, v nekaterih primerih je bilo že odločeno o predlogu, predlog je bil pa zavrnjen ali zavržen, zato je Republika Slovenija vložila pritožbo. Do sedaj ni bilo ugodeno nobenemu predlogu.

Primeroma navajam dve zadevi v katerih je sodišče že odločilo:

- V zemljiški knjigi je vknjižena bivša Služba družbenega knjigovodstva Republike Slovenije kot imetnica pravice uporabe na družbeni lastnini na počitniških enotah v Dajli in Karpinjanu na podlagi Pogodbe št. 57/70 iz leta 1970 o nakupu nepremičnine, ki jo je zgradil prodajalec SGP Grosuplje. Pri zemljiškoknjižnih vložkih je vknjižena tudi prepoved razpolaganja in obremenjevanja na nepremičninah v listu A1 do dokončanja postopka razdružitve nekdanje SFRJ. Na podlagi 76. člena Zakona o Agenciji Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij in o Agenciji Republike Slovenije za plačilni promet, nadziranje in informiranje (Uradni list RS, št. 48/94) je pravna naslednica premoženja bivše SDK Republika Slovenija, ki je zato aktivno legitimirana za vložitev zemljiškoknjižnega predloga. Zakon o ratifikaciji sporazuma o vprašanjih pravnega nasledstva (MSVN - Uradni list RS, št. 71/02) v prvem odstavku 2. člena priloge G omogoča, da se navedene omejitve izbrišejo. Zakon o ratifikaciji pogodbe med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o ureditvi premoženjsko pravnih razmerij (Uradni list RS, št. 31/99) pa v 4. členu omogoča, da bosta državi pogodbenici omogočili pridobitev lastninske pravice in vpis v zemljiško knjigo na svojem teritoriju fizičnim in pravnim osebam druge pogodbenice, če je veljavni pravni temelj pridobitve nastal do dneva vzpostavitve neodvisnosti tiste pogodbenice, na teritoriju katere nepremičnina leži, ne glede na kraj nastanka pravnega temelja pridobitve. Navedena določba torej omogoča vknjižbo lastninske pravice v korist pravne osebe Republike Slovenije glede na to, da je pravni posel za nakup počitniških enot nedvomno nastal že pred dnevom vzpostavitve neodvisnosti Republike Hrvaške, na katere teritoriju se nepremičnine nahajajo. Zato je bil pri Občinskem sodišču v Bujah vložen predlog glede zemljiškoknjižnega vpisa za izbris

prepovedi razpolaganja in obremenitve na nepremičninah v listu A1 do dokončanja postopka razdružitve nekdanje SFRJ in vknjižbo lastninske pravice v korist Republike Slovenije. Zemljiškoknjižno sodišče je navedeni predlog dne 29. 12. 2006 zavrnilo, ker po mnenju sodišča ni bilo mogoče ugotoviti, da je slovenska pravna oseba nepremičnino pridobila odplačno. Pomembno pa je stališče sodišča, da ima Republika Slovenija kot pravna oseba na ozemlju Republike Hrvaške enako pravno zaščito pred sodišči in drugimi državnimi organi kot jo imajo domače fizične in pravne osebe. Zoper zemljiškoknjižni sklep je vložena pritožba.

- Pri Občinskem sodišču v Poreču smo predlagali vpis Republike Slovenije kot pravnega naslednika na podlagi 65. člena Zakona o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91) in Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Prirodoslovni muzej Slovenije (Uradni list RS, št. 60/2003) pri stanovanju na katerem je vpisana lastninska pravica na Prirodoslovni muzej Ljubljana. Dne 31. 1. 2007 je sodišče zavrglo predlog Republike Slovenije z obrazložitvijo, da se zakon o zavodih nanaša na delovne organizacije in na lastnino v družbeni lasti s katero upravljajo delovne organizacije in ne na nepremičnine, ki bi bile v pravnem prometu na kateri naj bi bila vknjižena lastninska pravica. Ker je po hrvaškem Zakonu o zemljiški knjigi možen vpis na podlagi verodostojnih listin, bi morala Republika Slovenija, kot to izhaja iz obrazložitve sklepa, predložiti posebno zemljiškoknjižno dovolilo Prirodoslovnega muzeja Slovenije, ki je trenutno vpisan na stanovanju. Zoper sklep je vložena pritožba.

b. zapuščinski postopki

- Državno pravobranilstvo je v zapuščinskih postopkih v 1.240 zadevah (2005 – 1.359) prijavilo terjatve države iz naslova neplačanih davkov, prejetih socialnih pomoči in neplačanih stroškov izvršilnega postopka v skupnem znesku 980.797,04 EUR (2005 - nekaj več kot 1 milijardo SIT oziroma 4 milijone EUR).

Državno pravobranilstvo je največ predlogov za vložitev prijave terjatev prejelo iz naslova vračila prejemkov po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja izplačanih po smrti upravičenca, ki so nam jih poslale upravne enote. V manjšem številu so bile vložene prijave terjatev Davčne uprave Republike Slovenije iz naslova neplačanih davkov in prispevkov .

Prijav iz naslova vračila prejemkov po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja je bilo vloženih 1.138, v skupni vrednosti 176.658,28 EUR.

Ker se večina prijav terjatev v zapuščinski postopek nanaša na vračilo preveč izplačanih prejemkov po tako imenovanih »vojnih zakonih«, je Državno pravobranilstvo nadaljevalo svoje aktivnosti, začete že v letu 2005, da bi v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve zadevne postopke čim bolj racionaliziralo. Državno pravobranilstvo je zato v letu 2006, na podlagi preučitve zadev, Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve predlagalo, da v sodelovanju s pristojnimi organi, zlasti z Ministrstvom za finance, opredeli določen znesek, do katerega se preveč izplačane dajatve ne bi izterjevale, saj že stroški medsebojne komunikacije med organi presega zneske, ki se izterjujejo. V primerih, ko so upravičenci živeli v tujini in dediči največkrat niti niso znani, nastajajo z izterjavo nesorazmerni stroški, saj je potrebno za vsako dejanje pred tujimi organi, pooblastiti za zastopanje tujega odvetnika. Državno pravobranilstvo je seznanjeno, da je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve z opisano problematiko in pobudami že seznanilo Ministrstvo za finance, vendar pa nam ni poznano, ali je že prišlo do konkretnega dogovora.

V zapuščinskem postopku dediči dolg v primeru, ko gre za manjše zneske, pogosto priznajo kot nesporen in terjatev prostovoljno poravnajo še v fazi zapuščinskega postopka oziroma po izdaji sklepa o dedovanju. V primeru, ko so prijavljene zelo visoke terjatve in še posebej, kadar je takih visokih prijavljenih terjatev več, pa se dediči dedovanju, posebno v primerih prezadolženih zapuščin, pogosto tudi odpovedo, tako da do poplačila prijavljene terjatve v takšnem primeru ne pride.

Zakon o dedovanju (Uradni list RS, št. 67/01) določa, da postane zapuščina brez dedičev last Republike Slovenije, sodišče pa jo s sklepom izroči organu, ki je pristojen za gospodarjenje s posamezno vrsto premoženja. Gre za tako imenovano kaduciteto, ko do prevzema zapuščine pogosto pride zato, ker se v primeru prezadolžene zapuščine dediči dedovanju odpovedo. V letu poročanja je Državno pravobranilstvo prejelo 114 sklepov (2005 – 113) na podlagi katerih je zapuščina postala last Republike Slovenije. O vrsti premoženja, ki je prešlo v last Republike Slovenije, nimam podatkov.

Vlada Republike Slovenije je s sklepom št. 464-1/01 z dne 17. 5. 2001 določila, da je za prevzem premičnega in nepremičnega premoženja pristojen Direktorat za investicije,

nepremičnine in skupne službe državne uprave, za prevzem kmetijskih zemljišč in gozdov Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, za prevzem finančnega premoženja pa Ministrstvo za finance.

Zunanji oddelek v Kopru opozarja na problem, ki nastopi pri izročitvi nepremičnin na podlagi kaducitete. Sklad vztraja, da sodišče v sklepu izrecno navede, komu se katere nepremičnine izročijo. Kmetijska zemljišča se po zakonu izročajo Skladu, medtem ko se nezazidana stavbna zemljišča izročajo Ministrstvu za javno upravo. Težave nastanejo pri parcelah, ki so delno kmetijsko, delno nezazidano stavbno zemljišče in niso fizično razdeljene. V teh primerih tudi ni možno določiti idealnega deleža. Za sodišče nastanejo težave, ker ne more določno navesti, komu se kaj izroči.

c. razlastitev in omejitev lastninske pravice

- V postopkih za razlastitev nepremičnin, potrebnih za gradnjo infrastrukturnih objektov, je Državno pravobranilstvo imelo v delu 706 zadev, na novo pa je bilo vloženi 413 (2005 – 147) predlogov za razlastitev (izgradnja avtoceste na odsekih: Šmarje-Sap-Višnja gora; Šentvid-Koseze; Lešnica-Kronovo; Vrba-Črnivec; Slivnica-Draženci; izgradnja Poljanske obvoznice v Škofji Loki; ureditev mejnih prehodov Gruškovje, Zavrč, Starod in Dragonja; gradnja hitre ceste Koper-Izola; navezava Luke Koper na avtocestno omrežje).

Razlastitev in omejitev lastninske pravice določa Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1 – Uradni list RS, št. 110/02).

Razlastitveni postopki, ki do uveljavitve ZUreP-1 še niso bili pravnomočno končani, se skladno z drugim odstavkom 177. člena ZUreP-1 končajo po dotlej veljavnih predpisih. V teh primerih se torej razlastitveni postopki nadaljujejo pred okrajnimi sodišči, kjer državno pravobranilstvo v razlastitvenih zadevah zastopa predlagatelja, Republiko Slovenijo kot zakoniti zastopnik, na podlagi Zakona o državnem pravobranilstvu.

Na podlagi pooblastila Vlade Republike Slovenije (sklep, št. 465-89/2003 z dne 3. 4. 2003) Državno pravobranilstvo zastopa Vlado Republike Slovenije v vseh upravnih postopkih zaradi razlastitve ali omejitve lastninske pravice, ki se vodijo pred upravnimi organi, pristojnimi za odločanje o razlastitvah nepremičnin v javno korist, zaradi gradenj državnih

cest, ki jih v imenu in za račun Republike Slovenije vodita Direkcija Republike Slovenije za ceste in Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji.

V obdobju poročanja je bilo v vseh primerih ugodeno zahtevam za razlastitev, vendar so bile v štirih primerih vložene pritožbe razlastitvenih zavezancev na Ministrstvo za okolje in prostor, ki pritožbam ni ugodilo. Pritožniki so izpodbijali odločitev organa, ker so menili, da javna korist, ki je po določbi 93. člena ZUREP-1 pogoj za uvedbo postopka za razlastitev, ni bila izkazana. Pritožbeni upravni organ se ni strinjal s pritožbenimi razlogi, saj je ugotovil, da so izpolnjeni vsi pogoji, ki jih zakon določa za postopek razlastitve.

V eni zadevi je razlastitveni zavezanec vložil tudi tožbo na Upravno sodišče Republike Slovenije, ki je prav tako potrdilo ugotovitev pritožbenega upravnega organa, da je v obravnavanem primeru pravna podlaga za uvedbo razlastitvenega postopka podana v tretjem odstavku 93. člena ZUREP-1, ker sta nepremičnini, ki sta predmet razlastitve, navedeni v državnem lokacijskem načrtu (uredbi), ki je ostala v veljavi na podlagi drugega odstavka 170. člena ZUREP-1, s čemer je ugotovljena javna korist za gradnjo teh nepremičnin. Do enake odločitve je prišlo tudi Vrhovno sodišče Republike Slovenije, ki je v navedeni zadevi pritožbo razlastitvenega zavezanca zavrnilo in s sodbo, opr. št. I UP 6/2006-2 z dne 17. 5. 2006 potrdilo sodbo Upravnega sodišča Republike Slovenije, št. U 931/2005-11 z dne 24. 11. 2005.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je s citirano sodbo dokončno odpravilo dvom o veljavnosti prostorskih aktov, ki so bili sprejeti po prejšnjih predpisih. Ugotovilo je, da za nepremičnini, ki sta predmet razlastitve, ni sporno, da sta navedeni v Uredbi, ki še vedno velja. To veljavnost je dala določba drugega odstavka 170. člena ZUREP-1, ki določa, da po uveljavitvi ZUREP-1 ostanejo v veljavi vsi prostorski izvedbeni načrti, sprejeti na podlagi 41. člena in 45.a do 45.j člena ZUN (Uradni list SRS, št. 18/84, 37/85, 29/89 in 26/90 ter Uradni list RS, št. 3/91-I, 18/93, 71/93, 44/97 in 9/01), ki je veljal do uveljavitve ZUREP-1. Obravnavana Uredba pa je bila sprejeta na podlagi tretjega odstavka 41. in 45.j člena ZUN. Takšni prostorski izvedbeni akti so na podlagi navedene določbe ostali v veljavi in imajo enako pravno veljavo in pravne posledice, kot jih bodo imeli akti, ki bodo sprejeti na podlagi ZUREP-1. To pa zato, ker je že drugi odstavek 22. člena ZSZ (Uradni list RS, št. 44/97), ki je pred ZUREP-1 urejal razlastitev, določal, da je javna korist izkazana, če je razlastitev nepremičnine potrebna zaradi gradnje objektov javne infrastrukture ali objektov za potrebe

obrambe, kadar tako gradnjo določa prostorski izvedbeni načrt. Da je avtocesta oziroma spremljajoči objekti za avtocesto objekt javne infrastrukture pa je izhajalo iz 3. člena ZSZ.

Ker sta v Uredbi, ki je ostala v veljavi na podlagi drugega odstavka 170. člena ZURReP-1 navedeni tudi parceli, ki sta predmet razlastitve, je s to Uredbo zanj ugotovljena javna korist za gradnjo (tretji odstavek 93. člena ZURReP-1), s čemer je podana tudi pravna podlaga za razlastitev, kakršno določa 92. člen v zvezi s tretjim odstavkom 93. člena ZURReP-1 zaključuje svojo odločitev Vrhovno sodišče Republike Slovenije, ki je pomembna z vidika morebitnih novih pritožbenih postopkov.

Glede na to, da se večina razlastitvenih postopkov vodi po določbi 104. člena ZURReP-1 torej kot nujni postopki, upravni organ v okviru razlastitvenega postopka odloči tudi o odškodnini oziroma nadomestilu, če razlastitveni upravičenec in zavezanec tak sporazum skleneta v okviru razlastitvenega postopka (pred upravnim organom na ustni obravnavi ali naknadno na zapisnik) ali pred notarjem v obliki notarsko overjene listine, ki ima moč izvršilnega naslova in ga predložita upravnemu organu.

V letu 2006 so v vseh rešenih zadevah vsi sporazumi o odškodnini sklenjeni med upravnim postopkom na obravnavah na upravnih enotah, saj oddelki ne poročajo o primerih, da bi bili ti sporazumi o odškodnini sklenjeni naknadno po zaključenih obravnavah ali v obliki notarskega zapisa.

Če do sporazuma glede odškodnine v upravnem postopku ne pride, lahko razlastitveni upravičenec ali razlaščenec vložita predlog za odmero odškodnine oziroma določitev nadomestila v nepravdnem postopku na pristojnem sodišču. V takšnih primerih Državno pravobranilstvo kot zakoniti zastopnik zastopa Republiko Slovenijo v postopkih za določitev odškodnine, ki tečejo pred okrajnimi sodišči v nepravdnem postopku. V letu 2006 smo tako vložili 19 predlogov za določitev odškodnine v nepravdnem postopku, ker v razlastitvenem postopku ni prišlo do sporazuma o odškodnini.

Predlogom za določitev odškodnine priložimo cenitev nepremičnin. Če nasprotni udeleženci višini vrednosti, ki jo ugotovi sodno zapriseženi cenilec, ne ugovarjajo, sodišče odloči o odškodnini skladno s cenvitvijo.

V primeru, da nasprotni udeleženci predloženim cenitvam ugovarjajo, sodišče Republiko Slovenijo kot predlagajočo stranko pozove za založitev predujma za cenilca ustrezne stroke, ki opravi ponovno cenitev nepremičnin, ki so predmet postopka.

V nekaterih primerih tudi pride do sodne poravnave, kadar je v nepravdnem postopku doseženo soglasje med predlagajočo stranko in nasprotnim udeležencem glede višine vrednosti nepremičnine, ki je predmet nepravdnega postopka. Takšna rešitev je za Republiko Slovenijo najbolj racionalna, saj ni potrebno zalagati predujma za nove cenitve, glede na določbe Zakona o nepravdnem postopku, da vse stroške v nepravdnih postopkih za določitev odškodnine nosi zavezanec za plačilo odškodnine.

Zunanji oddelek na Ptuju pa v zvezi z razlastitvenimi postopki omenja nesoglasje med službami DARS in Upravne enote Ptuj, ki v postopkih razlastitev pred izdajo sklepa o uvedbi razlastitve razpisuje in opravi ustno obravnavo, na kateri stranke seznanjeni z zahtevo o razlastitvi in predvsem razlastitveni zavezanki da možnost, da nevede svoje stališče. DARS, ki je pripravil dokumentacijo na podlagi katere smo vložili zahteve za razlastitev, vztraja na stališču, da ustna obravnavo pred izdajo sklepa ni potrebna, vendar upravni organ vztraja pri svojem stališču in v vseh primerih opravi ustno obravnavo po Zakonu o upravnem postopku. Kot dokaz za pravilnost svojega stališča je posredoval sodbo Upravnega sodišča Republike Slovenije, s katero je bilo v primeru razlastitve tožbi ugodeno in je bila zadeva vrnjena v ponovni postopek, ker stranki ni bila dana možnost, da se o zahtevi izjasni.

Kljub primeru, ki ga omenja Zunanji oddelek Državnega pravobranilstva ocenjujem, da postopki razlastitve in omejitve lastninske pravice tečejo sedaj ob sodni praksi, ki se je že uveljavila od sprejema nove zakonodaje, brez večjih problemov.

Morda je v prihodnje glede na odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 138/2006) pričakovati več postopkov omejitve lastninske pravice oziroma obremenitve lastninske pravice s služnostjo v javno korist. Že v letnem poročilu za leto 2005 sem izpostavil, da Republika Slovenija nastopa kot predlagatelj, kot razlastitveni upravičenec pa Elektro Ljubljana oziroma Geoplin Ljubljana, saj je zaradi izgradnje avtoceste potrebna preselitev trase elektrovodov oziroma plinovodov. Po dosedanji praksi so bili postopki ustanovitve služnosti v javno korist vodeni le v primerih, ko je prišlo do trajne zasedenosti

zemljišč, to je v primerih, ko so bila zemljišča obremenjena z daljnovodnimi stebri, ne pa tudi za zemljišča, prek katerih poteka trasa daljnovoda.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je namreč v navedeni odločbi glede navedbe pritožnika, da je stališče, da investitor gradnje daljnovoda ni bil dolžan v postopku izkazati pravico razpolaganja na zemljišču pritožnika, ker preko njih potekajo le električni vodi daljnovoda, v neskladju s pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave Republike Slovenije, odločilo, da je že zgolj napeljava električnih vodov (glede na to, da je daljnovod kot objekt celota stebrov in električnih vodov) preko pritožnikovega zemljišča brez njegovega soglasja poseg v njegovo lastnino. Ker mora po 36. členu ZGO investitor zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja predložiti dokazilo o pravici razpolaganja z zemljiščem, to pomeni, da mora investitor gradnje daljnovoda izkazati pravico razpolaganja na vseh zemljiščih oziroma delih zemljišča, preko katerih poteka trasa daljnovoda.

d. postopki za določitev oziroma ureditev meje

- V nepravdnih postopkih za določitev oziroma ureditev meje in določitev nujne poti je Državno pravobranilstvo prejelo v delo 78 zadev. Predlagatelji postopkov so bili Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, Mestna občina Ljubljana, Geodetski zavod Slovenije, Ministrstvo za javno upravo, Geodetska uprava Republike Slovenije, Ministrstvo za okolje in prostor; kot nasprotne stranke pa različne fizične osebe, Mestna občina Ljubljana, Ministrstvo za javno upravo, Družba za avtoceste Republike Slovenije. Državno pravobranilstvo v teh postopkih zastopa Republiko Slovenijo kot predlagatelja ali nasprotni udeleženec.

e. postopki za odprtje depozitnega računa

- V postopkih odprtja depozitnega računa je Državno pravobranilstvo v letu 2006 na pristojna okrajna sodišča vložilo 51 predlogov za sodni depozit v višini 5.680,07 EUR. Te predloge smo vložili na osnovi 168. – 178. člena Zakona o nepravdnem postopku, in sicer v primerih, ko so razlastitveni postopki pravnomočno končani, nasprotnim udeležencem oziroma razlastitvenim zavezancem pa odškodnine za razlaščena zemljišča ni bilo mogoče nakazati zaradi neznanega prebivališča oziroma drugih razlogov.

Ob koncu obdobja poročanja je bilo nerešenih 22.016 zadev, pri čemer se je število nerešenih zadev povečalo za več kot tretjino (2005 – 16.134, 2006 – 22.016).

IV/8. POSTOPKI PO ZAKONU O UPRAVNEM SPORU

V postopkih, ki se vodijo po določbah Zakona o upravnem sporu (v nadaljevanju: ZUS, Uradni list RS, št. 50/97, 65/97 popr. in 70/00), se je pojavljal državni pravobranilec v dveh vlogah, in sicer:

1. a) Upravno sodišče Republike Slovenije in Vrhovno sodišče Republike Slovenije, kadar sta reševali upravne spore na prvi stopnji, sta vročili vse tožbe državnemu pravobranilcu kot zastopniku javnega interesa zaradi možnosti vstopa v spor v javnem interesu.

b) Kot zastopnik javnega interesa je lahko državni pravobranilec vložil tožbo, če je ocenil, da je z upravnim aktom kršen zakon v škodo javne koristi.
2. Državni pravobranilec je v upravnem sporu zastopal državo in njene organe, kadar ti nastopajo v funkciji tožnika.

V zvezi s poročilom o pristojnostih in aktivnostih državnega pravobranilca kot zakonitega zastopnika javnega interesa v upravnih sporih je potrebno poudariti zmanjšano pristojnost državnega pravobranilca od 1. 1. 2007 dalje, ko je začel veljati novi Zakon o upravnem sporu (ZUS-1, Uradni list Republike Slovenije, št. 105/06). Novela zakona je državnemu pravobranilcu odvzela vlogo zakonitega zastopnika javnega interesa v upravnih sporih (kot izjemo je namreč prejšnji zakon Vladi Republike Slovenije omogočal v posameznih primerih postavitve drugega zastopnika javnega interesa, kar je Vlada uporabila v primeru postopkov denacionalizacije), tako da po 1. 1. 2007 Upravno sodišče ni več dolžno Državnemu pravobranilstvu vročiti tožb zaradi prijave javnega interesa oziroma vložitve tožbe.

Po ZUS –1 lahko ugotovi kršitev v škodo javnega interesa le demokratično legitimiran nosilec oblasti, to je Vlada Republike Slovenije. Državni organ ali druga oseba lahko vloži tožbo v primeru kršitve zakona v škodo javnega interesa le na podlagi pooblastila Vlade Republike

Slovenije, ki ju za posamezni primer določi Vlada Republike Slovenije. Vlada Republike Slovenije je na svoji seji dne 5. 4. 2007 s sklepom št. 70000-2/2007/5 odločila, da se Državno pravobranilstvo Republike Slovenije določi za zastopnika javnega interesa v vseh upravnih sporih, kadar ugotovi, da je bil z upravnim aktom kršen zakon v škodo javnega interesa. Državno pravobranilstvo je s tem dobilo pooblastilo za ugotavljanje, ali je bil z upravnim aktom kršen zakon v škodo javnega interesa in v takem primeru vložiti ustrezno tožbo.

V obdobju poročanja je Državno pravobranilstvo na podlagi tretjega odstavka 36. člena Zakona o upravnih sodiščih prejelo v pregled 3.842 tožb. Državno pravobranilstvo je v 1.115 zadevah priglasilo svojo udeležbo kot zastopnik javnega interesa, in sicer pretežno v davčnih in carinskih postopkih večje vrednosti ali postopkih obnove teh postopkov, v postopkih zaradi dodelitve koncesij, zaradi pridobitve azila ter državljanstva, zaradi posega v ustavne pravice, zaradi posega v pravico do informacije javnega značaja, zaradi nedodelitve brezplačne pravne pomoči in zaradi molka organa v upravnem postopku.

Državno pravobranilstvo je kot stranka - zastopnik javnega interesa vložilo 14 tožb:

- Vložena je bila tožba zaradi odprave odločbe Ministrstva za notranje zadeve, ki je zavrnilo pritožbo državnega pravobranilca v postopku obnove ugotovitve stalnega prebivališča in izbrisa iz registra stalnega prebivalstva za dva mladoletna otroka, oba sicer državljan Republike Slovenije in redno se šolajoča otroka. Državni pravobranilec je po obvestilu Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ocenil, da je bilo ravnanje upravnih organov v upravnem postopku z izbrisom mladoletnih oseb iz registra prebivalstva v škodo javne koristi. Varovanje koristi otrok in mladoletnikov je v vsakem postopku dolžnost vseh organov (sodišč, upravnih organov, javnih in zasebnih ustanov za socialno varstvo), ki se ukvarjajo z dejavnostmi v zvezi z otroki. Posledice izbrisa otroka iz registra stalnega prebivalstva se namreč zanj izražajo v izključitvi socialnih pravic (obvezno zdravstveno zavarovanje, otroški dodatek, itd.). Upravno sodišče o tožbi še ni odločilo.
- Vložena je bila tožba zaradi odprave odločbe Informacijske pooblaščenke, s katero je ta na podlagi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja na zahtevo prosilca - zasebne gospodarske družbe - dovolila ponovno uporabo podatkov iz sodnega registra, ki se na podlagi Zakona o sodnem registru vpisujejo v glavno knjigo sodnega registra za vse subjekte iz 3. člena tega zakona. Informacijska pooblaščenka je na podlagi ugotovitve, da je sodni register javna knjiga odločila, da ima prosilec pravico do ponovne uporabe

podatkov o ustanoviteljih (družbenikih), članih uprave in nadzornih svetov družb. Državni pravobranilec se z navedeno odločitvijo ni strinjal, saj bi prosilec z vpogledom v sodni register pridobil praktično neomejen dostop do osebnih podatkov družbenikov, članov uprave in članov nadzornih svetov. Poseg v varovane osebne podatke pa pomeni poseg v ustavno varovano človekovo pravico, ki je dopusten le v skladu z načelom sorazmernosti. To pomeni, da je omejitev dostopa do zadevnih podatkov nujno potrebna za doseg ustavno zasledovanega cilja varstva osebnih podatkov. V te podatke je mogoče poseči le, če to narekuje javna korist ali varstvo pravic drugih, s tem, da so posegi v vsebini in obsegu lahko določeni le z zakonom. Dovoljen dostop z odločbo informacijske pooblaščenke preko zakonsko opredeljenega dostopa pomeni poseg v škodo javni koristi. O tožbi sodišče še ni odločilo.

Zoper odločbe o dodelitvi brezplačne pravne pomoči je bilo vloženih 12 tožb. Sodišče je 11 tožbam ugodilo, ena tožba je bila zavrnjena, ena tožba je bila umaknjena, ker je bila odločba spremenjena.

V letu poročanja so nam sodišča na podlagi določb Zakona o brezplačni pravni pomoči (v nadaljevanju: ZBPP-UPB 1, Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo) posredovala v pregled 7.007 (2005 - 5.796) odločb.

Natančnih podatkov o tem, kolikim zahtevam za dodelitve brezplačne pravne pomoči je bilo ugodeno in koliko zahtev je bilo zavrnjenih, Državno pravobranilstvo nima, sklepam pa, da prosilec le izjemoma ni bila dodeljena brezplačna pravna pomoč. Zunanji oddelek v Kranju izrecno izpostavlja, da se 103 zadeve nanašajo na oprostitev plačila stroškov zastopanja v postopkih za uveljavljanje preživnine. Prav tako nam ni znano, ali in s kakšnim uspehom sodišče, ki je pristojno za izterjavo v smislu 46. člena Zakona o brezplačni pravni pomoči izterjuje stroške, saj s tem podatkom ne razpolagamo.

Državno pravobranilstvo je že v dosedanjih poročilih opozarjalo na izrazit trend povečevanja števila odločb o brezplačni pravni pomoči, pri čemer meni, da bi bilo v določenih vrstah postopkov to pravico smotrno omejiti. Prav tako bi bilo potrebno z ustrezno informacijsko podporo organom, ki o zahtevkih odločajo, omogočiti pristop do vseh za odločitev o pravici do brezplačne pravne pomoči relevantnih podatkov.

Ministrstvo za pravosodje je ustanovilo delovno skupino, katere naloga je preučitev obstoječih težav oziroma odprtih vprašanj na področju brezplačne pravne pomoči, oblikovanje ustreznih enotnih rešitev ter preučitev potrebe po morebitnih spremembah oziroma dopolnitvah Zakona o brezplačni pravni pomoči. V delovni skupini sodeluje tudi predstavnik Državnega pravobranilstva.

Zoper odločbo o ugotavljanju vzajemnosti ni bila vložena nobena tožba. Državnemu pravobranilstvu je bila na podlagi Zakona o ugotavljanju vzajemnosti (Uradni list RS, št. 9/99) predložena odločba Ministrstva za pravosodje, št. 353-12/2006 z dne 6. 12. 2006 glede ugotovitve, da za pridobitev lastninske pravice z nakupom nepremičnine po državljanu Republike Hrvaške obstaja materialna vzajemnost med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. Državno pravobranilstvo se je z razlogi odločbe strinjalo.

Zakon o reviziji postopkov javnega naročanja (Uradni list RS, št. 78/99, čistopis Uradni list RS, št. 42/04) določa, da lahko Državno pravobranilstvo v primeru, če je bil, ali bi lahko bil zaradi ravnanja naročnika ogrožen javni interes, vloži zahtevek za revizijo. Na podlagi navedenega zakona je bilo v letu 2006 sedežnemu Državnemu pravobranilstvu vročenih 539 odločb Državne revizijske komisije. Državno pravobranilstvo ni imelo pomislekov glede odločitev komisije in ni vložilo nobenega pravnega sredstva zoper odločbe komisije. V enem primeru pa je Državno pravobranilstvo prejelo pobudo za vložitev revizije postopka javnega naročanja Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije za vložitev revizije postopka javnega natečaja za izbiro strokovno najprimernejše rešitve več stanovanjskih stavb v soseski Polje II v Ljubljani. Po pregledu listin je Državno pravobranilstvo ocenilo, da z ravnanjem naročnika - Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Ljubljana - ni bil ogrožen javni interes v tem smislu, da bi državno pravobranilstvo uveljavilo aktivno legitimacijo po drugem odstavku 9. člena zakona o reviziji postopkov javnega naročanja. Postopek javnega naročila je namreč strogo formalen postopek glede obličnosti in vsebine razpisne dokumentacije. Formalne pomanjkljivosti ponudbe ni mogoče popraviti z zahtevkom Državnega pravobranilstva, da naj bi bil z ravnanjem naročnika ogrožen javni interes ne glede na to, da gre po vsebini le pri natečajniku ARHE d.o.o. za edino strokovno ustrezno in primerno rešitev navedene soseske. Naročnik je po oceni Državnega pravobranilstva ravnal v skladu z odločitvijo Državne revizijske komisije z dne 23. 3. 2006, ko je 1. nagrado podelil najvišje uvrščeni rešitvi natečajnika podjetja Bevkperovič d.o.o., katerega ponudba je bila popolna in je tudi vsebinsko ustrezala pogojem natečaja. Aktivna legitimacija Državnega pravobranilstva v smislu 9. člena

Zakona o reviziji postopka javnega naročanja bi bila po oceni Državnega pravobranilstva smiselna le v primeru, če ravnanja naročnika ne bi izpodbijal noben ponudnik.

Poleg tega je Državno pravobranilstvo obravnavalo še tri pobude za vložitev zahteve za revizijo javnega naročanja, vendar postopka revizije v nobeni zadevi ni sprožilo, ker se na sporni razpis ni prijavil noben ponudnik oziroma ker v dveh primerih ni ugotovilo kršitve javnega interesa.

Pregled statistično zaključenih zadev, v katerih je državni pravobranilec kot zastopnik javnega interesa vložil tožbo, je pokazal, da je Upravno sodišče Republike Slovenije zavrglo tožbo državnega pravobranilca, ker je bila vložena prepozno. V eni zadevi je Vrhovno sodišče Republike Slovenije ugodilo pritožbi stranke z interesom WWI, družbe za telekomunikacije in odpravilo sodbo Upravnega sodišča, ki je ugodilo tožbi državnega pravobranilca. Vrhovno sodišče namreč meni, da je izdaja delnega gradbenega dovoljenja za gradnjo WWI mrežne mobilne telefonije GSM 1800 za objekt v Vodicaх brez soglasja za gradnjo električnega kabla zakonita. Izdaja delnega gradbenega dovoljenja za takšen infrastrukturni objekt ni pogojevana z okolščino, da je priključitev objekta na električno omrežje bistvena za delovanje objekta. Delovanje objekta namreč ni stvar postopka izdaje gradbenega dovoljenja, ampak predmet postopka izdaje uporabnega dovoljenja; v drugi zadevi pa je Upravno sodišče Republike Slovenije ugodilo tožbi državnega pravobranilca zoper odločbo Ministrstva za okolje in prostor, s katero ni bilo ugodeno predlogu državnega pravobranilca za obnovo pravnomočno končanega lokacijskega in gradbenega dovoljenja za stanovanjsko hišo, s katerim je bila dovoljena gradnja na javni poti. Upravno sodišče je namreč sledilo trditvi državnega pravobranilca, da je v postopku verjetno izkazana okolščina, da je gradnja posegla v javno pot in s tem tudi posledično v javno korist uporabe in upravljanja javne poti v Občini Škofja Loka. Ministrstvo za okolje in prostor je v posledici sodbe samo ponovno odločilo in ugodilo predlogu državnega pravobranilca za obnovo postopka.

Upravno sodišče Republike Slovenije je v preteklem letu odločilo o petih zahtevkih, ki jih je Državno pravobranilstvo vložilo kot zakoniti zastopnik Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije v primerih denacionalizacijskih postopkov. V treh primerih je sodišče tožbam ugodilo in zadeve vrnilo v ponovno odločanje upravnemu organu, v dveh primerih pa je bila tožba zavrnjena.

Državno pravobranilstvo je lani vložilo eno tožbo, temelječo na denacionalizacijskem zahtevku.

Poleg tožbe iz denacionalizacijskega postopka je Državno pravobranilstvo kot zakoniti zastopnik tožečih strank Okrožnega sodišča v Ljubljani, Ministrstva za promet, Uprave Republike Slovenije za pomorstvo, Ministrstva za notranje zadeve in Okrajnega sodišča v Radovljici zoper odločbe Informacijske pooblaščenke vložilo tri tožbe ter odobrilo tožbo Ministrstva za notranje zadeve, in sicer:

- zoper odločbo, ki je naložila Okrožnemu sodišču v Ljubljani, da mora prosilki, novinarki časnika Delo, posredovati sodbo, opr. št. III P 1839/5 z dne 10. 3. 2006 z izbrisanimi osebnimi podatki o tožniku. Državni pravobranilec meni, da posredovanje nepravnomočnih sodb ogroža varstvo interesov postopka, še posebej pa pravico do poštenega sojenja;
- zoper odločbo, ki je naložila tožeči stranki, da omogoči stranki s statusom po 20. členu Zakona o upravnem sporu vpogled v priročnike ali programe za izvedbo in organizacijo tečajev oziroma usposabljanj ter v 15 dneh posredovati te dokumente, pri čemer je dolžna pri vseh izbrisati osebna imena in priimke izvajalcev izobraževanj, izpitnih kandidatov in udeležencev usposabljanj, imetnikov dovoljenj, njihove rojstne datume, kraje, naslove in ostale podatke. Tožbene navedbe in trditve se nanašajo predvsem na zatrjevanje, da gre v tem primeru zaradi ugoditve popolnoma zasebnemu interesu prosilca – stranke po 20. členu ZUS, za kršitev zakona v škodo javnega interesa. Prosilec namreč zahteva enormno število raznih dokumentov. Odločitev informacijske pooblaščenke o tem, na kakšen način mu jih je tožeča stranka dolžna izročiti in omogočiti vpogled pa terja z njene strani ogromno dela in ji povzroča velike stroške, kar posledično krši javni interes. Potrebno je ocenjevati tudi to, da iz vloge prosilca ni razvidno, za kakšen namen in zasebni interes mu bodo služili vsi zahtevani dokumenti in podatki. Dejstvo je, da je prosilcu bilo ugodeno za pridobitev informacij javnega značaja v precejšnji meri. Tožena stranka pa je tudi sama na ogledu »in camera« ugotovila, da tožeča stranka ne razpolaga z dokumenti v taki obliki, kot jih zahteva prosilec. Tožeča stranka namreč nima tehnoloških zmogljivosti, ki bi omogočale pretvorbo zahtevanih dokumentov v elektronsko obliko.

Tožena stranka pa je v izpodbijani odločbi naložila posredovati zahtevane dokumente, katerih po oceni tožeča stranka niti ni dolžna izdelovati po veljavnih predpisih. Tožena stranka namreč zahteva podatek, ali je izpit bil opravljen ali ne in podpis članov izpitne

komisije, kar predstavlja statistični podatek o uspehu kandidatov pri izpitu. Sama realizacija te zahteve bi za tako majhen organ, kot ga predstavlja v okviru tožeče stranke pristojna Uprava Republike Slovenije za pomorstvo, pomenila resno motenost njenega poslovanja v času, ko bi pripravljala dokumente za stranko po 20. člen ZUS. Tožeča stranka bi morala namreč izdelati 18.500 kopij, ki jih zahteva prosilec, za kar bi potrebovala več kot 128 ur. Če bi to opravljala v času rednega delovnega časa, bi bilo moteno njeno poslovanje z občani. Tožeča stranka namreč ne bi mogla opravljati svoje dejavnosti v času uradnih ur, ki so vsak delavnik med 9. in 12. uro in 12.30 do 14. ure, ob sredah pa še do 16. ure. Njeno delo pa se predvsem nanaša na izvajanje izpitov za voditelje čolnov, preizkuse znanja VHF, GMDSS izpita ter ostalih administrativnih zadev pri izdaji izpitov za pomorščake ter vpis ladij v slovenski ladijski register. Državno pravobranilstvo je kot zakoniti zastopnik vložilo tožbo predvsem zaradi zatrdjevanja, da v tem primeru ni sorazmerja med zasebnim interesom za informacijo javnega značaja ter javnim interesom, ko bi takšna obsežna zahteva za posredovanje informacij precej ogrozila in oškodovala javni interes državljanov, saj bi bili precej ovirani ali prikrajšani pri ažurnem urejanju zadev, ki jih zanje opravlja Uprava Republike Slovenije za pomorstvo.

- zoper odločbo, s katero je bilo prosilcu – fizični osebi ugodeno tako, da mora Ministrstvo za notranje zadeve prosilcu posredovati Uradni zaznamek organa z dne 3. 12. 2004, Poročilo Okrožnega državnega tožilstva v Ljubljani s prekritimi osebnimi podatki in dopis določene osebe generalnemu direktorju Policije. Tožeča stranka meni, da bi s posredovanjem navedenih dokumentov razkrili osebne podatke, poleg tega pa bi z razkritjem podrobnih podatkov lahko prišlo do uničenja ali predrugačenja dokazov v postopku v zvezi z domnevnim kaznivim dejanjem.
- zoper odločbo, s katero je bila prosilcu Civilnemu združenju za nadzor nad institucijami dovoljena izročitev zapisnika glavne obravnave. Istočasno s tožbo je bila vložena tudi zahteva za izdajo začasne odredbe, s katero bi se odložila izvršba odločbe Informacijske pooblaščenke. Po mnenju tožeče stranke bi nastala z izročitvijo zapisnika prosilcu težko popravljiva škoda, odložitev izvršbe pa ne bi nasprotovala javni koristi. Upravno sodišče je zahtevo za izdajo začasne odredbe zavrnilo, ker tožnik zaradi vročitve zapisnika o glavni obravnavi ni dokazal verjetnega nastanka hujših škodljivih posledic.

O tožbah še ni odločeno.

Državno pravobranilstvo je kot zakoniti zastopnik Republike Slovenije vložilo tožbo zoper odločbo Županje Mestne občine Ljubljana, s katero je bila Republiki Sloveniji naložena obveznost zagotoviti sanacijo večstanovanjske stavbe Japljeva ulica 4 v Ljubljani, ki je v upravljanju Kliničnega centra v Ljubljani. Republika Slovenija namreč meni, da se po Zakonu o zavodih in Zakonu o Vladi Republike Slovenije takšna obveznost lahko naloži le upravljavcu stavbe Kliničnemu centru kot samostojni pravni osebi in ne lastnici stavbe Republiki Sloveniji. Tudi o tej tožbi še ni odločeno.

Med rešenimi zadevami izpostavljam naslednje odločitve:

- odločitev Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ko je Državno pravobranilstvo po pooblastilu Ministrstva za promet, Direkcije Republike Slovenije za ceste vložilo tožbo pri Upravnem sodišču Republike Slovenije zaradi odprave oziroma razveljavitve odločbe, ki jo je izdala tožena stranka Ministrstvo za okolje, prostor in energijo v postopku zahteve za odpravo odločbe po nadzorstveni pravici. Upravni organ druge stopnje je namreč zahtevo za odpravo odločbe prve stopnje po nadzorstveni pravici na podlagi 3. točke prvega odstavka 274. člena ZUP/99 zavrnil. Upravno sodišče je tožbi za razveljavev drugostopenjske odločbe ugodilo in zavzelo stališče, da je v obravnavanem primeru potrebno tožeči stranki na podlagi 47. člena Zakona o javnih cestah priznati upravičenost predlagati odpravo odločbe prve stopnje po nadzorstveni pravici. Po pritožbi tožene stranke Ministrstva za okolje in prostor pa je Vrhovno sodišče RS le-tej ugodilo in tožbo tožeče stranke zavrnilo. V nasprotju z upravnim sodiščem je ocenilo, da tožeča stranka v postopku zahteve za odpravo odločbe po nadzorstveni pravici nima aktivne legitimacije, saj ni bila stranka v upravnem postopku, v katerem je bila izdana odločba o priglasitvi del, ki je bila predmet zahteve za odpravo po nadzorstveni pravici.
- odločitev Upravnega sodišča Republike Slovenije, potem ko je Državno pravobranilstvo odobrilo tožbo in prevzelo zastopanje v upravnem sporu Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije zoper Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije zaradi odprave odločbe, s katero je bil zavrjen ugovor tožeče stranke zoper zapisnik tožene stranke, Urada za organizacijo in razvoj uprave sektorja za upravni postopek in upravo. Sodišče je tožbo zavrglo z obrazložitvijo, da je po ZUP upravni spor dovoljen zoper odločbo o ugovoru zoper zapisnik, ne pa zoper odločbo o ugovoru zoper prvostopenjsko odločbo in druge konkretne ukrepe. Zlasti je bilo sporno vprašanje pooblastila za izdajanje odločb v upravnem postopku. Taka rešitev vzbuja resne pomisleke o skladnosti ureditve z načelom pravne države. Toda ta določila so bila po vložitvi tožbe

črtana z Zakonom o spremembah in dopolnitvah ZUS in v času odločanja niso več veljala. Sodišče je odločitev oprlo na oceno, da izpodbijani akt ne posega v nobeno na zakon oprto korist tožeče stranke.

- odločitev Upravnega sodišča Republike Slovenije, ki je ugodilo tožbi Državnega pravobranilstva kot zakonitega zastopnika Ministrstva za obrambo zoper toženo stranko Župana Občine Postojna. Tožena stranka je namreč v letu 2002 Ministrstvu za obrambo na podlagi Občinskega odloka o določitvi takse zaradi onesnaževanja okolja z vojaškimi vajami na območju poligona Poček glede na obseg vojaškega vadišča naložila obveznost plačila takse v znesku 500.000,00 SIT na hektar letno, skupno pa 665.704.866,67 SIT. Ker je Ustavno sodišče Republike Slovenije navedeni občinski odlok razveljavilo, ni bilo več pravne podlage za zakonitost odločbe Župana.

Kot zanimivo, vendar še nezaključeno izpostavljam zadevo, v kateri je Državno pravobranilstvo po pooblastilu Ministrstva za finance v upravni zadevi zaradi ugotovitve ničnosti Odločbe Komisije za ugotavljanje vojnega dobička pri OLO Ježica št. 112/480 z dne 10. 4. 1946 in Komisije za ugotavljanje vojnega dobička MLO Okrožnega mesta Ljubljana, št. V.d. 83/46, 13. 6. 1946 ter komisije za reševanje pritožb Ministrstva za finance, Vlade RS, št. 96-1947, z dne 19. 2. 1947 vložilo tožbo zoper upravno odločbo, s katero je upravni organ izrekel za nične vse tri navedene odločbe, ker so bile izdane pod pogoji, ki jih določa 5. točka prvega odstavka 279. člena ZUP /99 za ničnostni razlog. Upravno sodišče je s sodbo opr. št. U 1093/2004 z dne 14. 2. 2004 tožbi ugodilo in odpravilo odločbo Ministrstva za finance št. 493-12/2004 z dne 7. 4. 2004 ter zadevo vrnilo v ponovni postopek. Predlagatelji so po svojem pooblaščenju vložili pritožbo, o kateri pa Vrhovno sodišče Republike Slovenije do sedaj še ni odločilo.

Ponovno opozarjam na prevzete nedokončane postopke ukinjene Agencije Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij in Družbenega pravobranilca Republike Slovenije.

Na podlagi 3. člena Zakona o ukinitvi Agencije Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij (v nadaljevanju: ZUARLPP) je v nedokončane pravne in upravne spore, v katerih je nastopala Agencija Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij (v nadaljevanju: Agencija) kot stranka v postopku, namesto Agencije vstopilo ter jih tudi nadaljevalo Državno pravobranilstvo. V zvezi s to

pristojnostjo Državnega pravobranilstva opozarjam na odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. Up 340/05, v kateri je opozorilo, da pravne podlage za odločanje v postopkih revizije lastninskega preoblikovanja ni več in da tudi organi, ki bi bili pristojni odločati o takšni upravni zadevi ne obstajajo več, zato ponovni upravni postopek v teh zadevah ni več mogoč.

Opozarjam tudi na upravni spor, ki ga je sprožila pravna oseba Velana po tem, ko je njeno pritožbo za revidiranje lastninskega preoblikovanja zavrnila še Agencija Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij. O zadevi sem že poročal v poročilu za leto 2005. Upravno sodišče Republike Slovenije je ugodilo pritožbi Velane d.d. ter odpravilo odločbo Agencije z dne 7. 10. 2002, ni pa odločilo o celotnem tožbenem zahtevku. Zaradi tega je Državno pravobranilstvo vložilo pritožbo na Vrhovno sodišče Republike Slovenije. O pritožbi vse do sedaj ni bilo odločeno. Od odločitve v tej zadevi bo odvisna tudi usoda ostalih zadev, ki so prešle na Državno pravobranilstvo ter mu naložile pristojnosti, ki so našteje v drugem odstavku 3. člena ZUARLPP.

Na podlagi 5. člena Zakona o prenehanju veljavnosti Zakona o Družbenem pravobranilcu Republike Slovenije je Državno pravobranilstvo vstopilo in s 1. 8. 2005 nadaljevalo tudi vse nedokončane postopke in upravne spore v katerih je do tedaj Družbeni pravobranilec Republike Slovenije nastopal kot stranka ali kot udeleženec. Tudi v zvezi s pristojnostjo v teh postopkih opozarjam na odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. Up 153/03, s katero je zavrnilo sprejem ustavne pritožbe Družbenega pravobranilca Republike Slovenije, saj naj bi imel ta v zvezi z varstvom družbene lastnine pooblastila po drugem odstavku 50. člena Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, ta pooblastila pa so mu prenehala z uveljavitvijo Zakona o zaključku lastninjenja in privatizaciji pravnih oseb v lasti Slovenske razvojne družbe (v nadaljnjem besedilu: ZZLPPO). Po sicer uveljavljeni sodni praksi je namreč Družbeni pravobranilec Republike Slovenije ohranil tožbeno upravičenje samo v tistih postopkih, ki so z dnem uveljavitve ZZLPPO, to je dne 1. 5. 1998 že bili v teku in glede podjetij, ki ob uveljavitvi tožbe še niso bila olastninjena. Po olastninjenju dobi družbena lastnina svojega titularja in ni več razloga za posebej priznano pravico Družbenega pravobranilca Republike Slovenije, da varuje pravico tretjih oziroma javno korist.

Ob koncu leta 2006 je ostalo 3.339 nerešenih zadev.

IV/9. PRAVNA MNENJA (M₁ IN M₂ VPISNIK)

Po Zakonu o državnem pravobranilstvu Državno pravobranilstvo subjektom, ki jih zastopa, pravno svetuje pri sklepanju pogodb, s katerimi za te subjekte nastajajo premoženjske pravice in obveznosti, pri sklepanju pogodb s katerimi se ustanavljajo, spreminjajo ali ukinjajo stvarne pravice na nepremičninah ter pri reševanju drugih premoženjsko pravnih vprašanj.

Med zaprošenimi mnenji se v letu poročanja nobeno ni nanašalo na pravno veljavnost pogodbe o pridobitvi nepremičnine.

V letu poročanja je bilo Državno pravobranilstvo zaproseno za pravna mnenja v 70 zadevah, iz preteklega obdobja je bilo odprtih 78 zadev, izdelali smo 98 pravnih mnenj, odprto je še 50 zadev. Za pravna mnenja so zaprosila prav vsa ministrstva ter Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (v nadaljevanju Sklad) in različni zavodi Republike Slovenije glede državnih nepremičnin.

Na nepravdnem oddelku so se najštevilnejša vprašanja nanašala na področja stvarnega prava, in sicer glede nastanka lastninske pravice. S temi so povezana vprašanja utemeljenosti zahtevkov fizičnih oseb, da so nepremičnine vpisane kot lastnina Republike Slovenije postale njihova lastnina na podlagi pogodb, sklenjenih s pravnimi predniki Republike Slovenije ali s priposestvom. Pogosta so vprašanja Sklada o utemeljenosti zahtevkov iz pogodb, ki so bile sklenjene v času družbene lastnine zaradi arondacije. Takšna pravna mnenja zahtevajo natančno ugotavljanje dejanskega stanja, poznavanja predpisov, ki so veljali v času razpolaganja z družbeno lastnino in predpisov, ki so urejali lastninsko preoblikovanje družbene lastnine zaradi ugotavljanja pravnega nasledstva. Odgovarjali smo na vprašanja o načinu ukinitve javnega dobra, o nastanku služnostne pravice poti, o pravnih posledicah izdaje soglasja za obremenitev nepremičnin. Izdelali smo pravno mnenje o možnosti ureditve lastninskopravnih razmer, ko je fizična oseba grozila z zaporo oziroma uničenjem vinsko turistične ceste zaradi neurejenih lastninskopravnih razmerij. Izdelali smo mnenje o dopustnosti vračanja premoženja v naravi v postopkih denacionalizacije tujim državljanom, ki so državljani Evropske unije, po vstopu Republike Slovenije v Evropsko unijo in mnenje o utemeljenosti zahtevka po 72. člen ZDen. Izdelali smo mnenje o tem ali je v postopku denacionalizacije dopustno vračanje v naravi premoženje bivše Socialistične republike Srbije in Črne gore v zvezi z Zakonom o ratifikaciji sporazuma o vprašanjih nasledstva. V zvezi z

utemeljenostjo zahtevka za plačilo računov za vodo v počitniškem domu v Savudriji smo izdelali pravno mnenje o pravnem nasledstvu Sindikalne podružnice RSNZ SRS. Na vprašanje Sklada o načinu poplačila terjatev do zapuščine, ki jo je Republika Slovenija pridobila kot zapuščino brez dediča smo predlagali, da bi predlog odločitve o poplačilu upnikom pripravili s sodelovanjem vseh tistih organov, ki so prejeli določeno vrsto premoženja. Na vprašanje utemeljenosti odškodninskega zahtevka zaradi poslabšanja gospodarskega izkoriščanja lastnine po 52. členu Zakona o varstvu kulturne dediščine, ki jo vidi lastnik v tem, da na zemljišču, razglašenem za arheološko najdišče, ne more zidati, smo po proučitvi celotne dokumentacije in pravne ureditve menili, da je za odškodnino pravno relevantno ali se je nepremičnina že pred razglasitvijo za kulturni spomenik uporabljala za gospodarsko dejavnost in se izkoriščala v tem smislu, da je lastnik pred omejitvami z izkoriščanjem pridobival dohodek za življenje in delo, teh dejavnosti pa ni mogoče nadomestiti z drugo dejavnostjo. Možnosti oziroma dovoljenosti gradnje objekta na zemljišču pod varstvenim režimom po oceni Državnega pravobranilstva ni mogoče šteti za dejavnost oziroma gospodarsko izkoriščanje.

Med zahtevnejše zadeve sodi vprašanje zakonitosti pridobitve lastninske pravice Trga republike v Ljubljani (v nadaljevanju: TR), ki je v naravi parkirna ploščad in dve etaži kletnih garaž pod trgom. V zemljiški knjigi trg, ki ima parc. št. 3081 k.o. Ajdovščina ni bil vpisan kot lastnina osebe javnega ampak zasebnega prava. Pregledati je bilo potrebno dokumentacijo od ustanovitve Investicijskega zavoda za izgradnjo Trga republike v Ljubljani dne 15. 12. 1960 dalje, kasnejše prenose in lastninska preoblikovanja. Ugotovili smo, da investitorji izgradnje parkirne ploščadi na TR niso iste pravne osebe kot investitor dveh kletnih garažnih etaž. Kletne garaže je do 25. 1. 1965 investiral izključno Izvršni svet SRS, medtem ko so izgradnjo parkirne ploščadi investirali (1) Izvršni svet LRS, (2) Mestni svet in Občinski ljudski odbor Ljubljana – Center ter (3) investitorji TR, vsak eno po eno tretjino. S pogodbo z dne 25. 1. 1965 je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije prenesel objekt Garaž v takratni vrednosti 295.000.000 din in vse investitorke pravice na Avtoservis državnih organov in zavodov v Ljubljani. V tej pogodbi je v 1. členu zapisano, da ploščad novega TR ni sestavni del objekta GARAŽ in ni vključena v ta prenos. Slednje je bilo zato upoštevano tudi pri cenitvi nepremičnin za postopek lastninjenja kletnih garaž. Agencija Republike Slovenije za prestrukturiranje in privatizacijo je z odločbo v letu 1995 odobrila program lastninskega preoblikovanja družbenega podjetja Avtohiša p.o. Ljubljana, po katerem so se po določbah Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (v nadaljevanju: ZLPP) sočasno lastninili

Holding in štiri hčerinska podjetja, ki so bila po programu lastninskega preoblikovanja v 51 % lasti Holdinga. Dne 18. 4. 1996 je Avtohiša p.o. Ljubljana, enote GARAŽE, Trdinova 9, obrat Šubičeva, začela poslovati kot PARK-HIŠA Šubičeva d.d., Ljubljana. Iz poročila o cenitvi izhaja, da so bile predmet cenitve in na tej podlagi tudi lastninjenja podzemne garaže v dveh etažah brez lastništva parkirnega prostora nad garažami in brez zemljišča.

S pogodbo z dne 6. 4. 1998 je IZTR Inženiring in projekting brezplačno prenesel pravico uporabe oziroma lastninsko pravico na zemljišču, pod katerim so zgrajene kletne etaže parkirne hiše prevzemnika in obsega parc. št. 3081 vl. št. 698 k.o. Ajdovščina na Park-Hišo Šubičeva d.d., Ljubljana z utemeljitvijo, da je prevzemnik pravni naslednik investitorja. Postopek lastninskega preoblikovanja tega ne potrjuje. Nasprotno, iz postopka izhaja, da parkirni prostori nad garažami in zemljišče niso bili predmet lastninskega preoblikovanja.

Pogodbeni stranki kot pravni temelj za preoblikovanje družbene lastnine v lastninsko pravico navajata 3. čl. Zakona o lastninjenju nepremičnin v družbeni lastnini (Uradni list RS, št. 44/97; v nadaljevanju: ZLNDL), ki je določil, da z uveljavitvijo tega zakona dne 25. 7. 1997 nepremičnine postanejo lastnina pravnih oseb, ki imajo na nepremičninah pravico uporabe oziroma njihovih pravnih naslednikov. Sklicevanje na ta predpis je po naši oceni napačno za celoten pogodbeni obseg premoženja, saj 1. člen zakona določa, da ta zakon ureja lastninjenje zemljišč in stavb v družbeni lastnini, ki niso predmet lastninjenja po drugih zakonih. Parkirni prostor nad garažo in parc. št. 3081 k.o. Ajdovščina pa bi morali biti predmet lastninskega preoblikovanja podjetij po določbah ZLPP, zato po našem mnenju niso izpolnjeni pogoji za lastninjenje po ZLNDL.

Družba PARK-HIŠA Šubičeva d.d. je torej dne 6. 4. 1998 pridobila na tem zemljišču le uporabno pravico, ne pa tudi lastninske pravice po 3. členu ZLNDL. Pridobila je neolastninjeno družbeno premoženje, ki ni bilo vključeno v njeno otvoritveno bilanco na dan 1. 1. 1993 in zato po določbah ZLPP ni bilo olastninjeno. Dne 1. 5. 1998 je začel veljati Zakon o zaključku lastninjenja (v nadaljevanju: ZZLPPO), ki med drugim ureja tudi vprašanje neolastninjenega družbenega premoženja. Po določbah 3. člena tega zakona bi morala družba PARK-HIŠA Šubičeva d.d. v treh mesecih od uveljavitve zakona pridobiti soglasje pristojne Agencije za dodatno lastninjenje premoženja, ki ni bilo vključeno v otvoritveno bilanco na dan 1. 1. 1993. Na podlagi dokumentacije, pridobljene na D.S.U. d.o.o. ugotavljamo, da PARK-HIŠA Šubičeva d.d. ni posredovalo vloge za dodatno lastninjenje. Po našem mnenju je po določbah 6. člena ZZLPPO neolastninjeno premoženje, ki ga je PARK-HIŠA Šubičeva d.d. na podlagi pogodbe dne 6. 4. 1998 pridobila brezplačno, dne 1. 5. 1998 prešlo v last in upravljanje Slovenske razvojne družbe. Po zakonu (6/2. člen ZZLPPO) je bila pravna oseba

dolžna SRD sporočiti vse potrebne podatke, da SRD to premoženje evidentira ter prenese v svojo posest, upravljanje in razpolaganje. Po določbah 60. člena ZZLPPO se ravnanje, ki ni v skladu z drugim odstavkom 6. člena tega zakona šteje za kaznivo dejanje. Lastninska upravičenja lahko uveljavljajo le pravne osebe, ki so bile oškodovane v postopku lastninskega preoblikovanja. Z zadevo smo seznanili skupaj z dokumentacijo D.S.U, ki je po naši oceni oškodovana z nezakonitim prenosom družbene lastnine.

Na pravnem področju so se vprašanja nanašala na odpoved lastninske pravice v korist občine zaradi plačevanja oskrbnine v domu; izterjave uporabnine za poslovne prostore in odpoved oziroma izpraznitev; izselitev in izpraznitev ležišča v samskem domu; vprašanja v zvezi z najemom, v zvezi z odpovedjo najemne pogodbe. Vprašanja so zastavljena glede zastopanja državnih organov v postopku pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi; glede izdaje potrdila, da prijavitelj na razpis za dodelitev rudarske pravice ni v postopku pri Državnem pravobranilstvu; povračilo stroškov zdravljenja in nadomestil delavcev; odškodnino za izgubljen dohodek zaradi vabila na razgovor na policijsko upravo; vračilo kadrovske štipendije; plačila storitev izvedenih po izteku pogodbenega roka; izvajanje storitev strokovnega nadzora pri rekonstrukciji in adaptaciji vzgojnega zavoda; sklepanja navideznih zakonskih zvez in možnost vložitev tožbe za njihovo razveljavitev na podlagi izkazanega pravnega interesa države; zavarovanja upravičencev po vojnih zakonih, ki so individualno zavarovani pri Vzajemni in niso odpovedali pogodbe ter možnost, da bi se zavarovali pri drugih zavarovalnicah; glede predkupne pravice; glede izdane začasne odpovedi o prepovedi odhoda letalca, glede izterjave generalnega sekretariata Vlade Republike Slovenije do posameznih gospodarskih družb; glede izterjave škode zaradi požara, ker najemnik objekta ni zavaroval; glede zamudnih obresti, ki prenehajo teči, ko vsota zapadlih pa neplačanih obresti doseže glavnico; glede višine obresti v stečajnem postopku in možnosti tožbe zaradi vračila državnega poroštva.

V. KRATEK ORIS OBSEGA IN UČINKOVITOSTI DELA TER PROBLEMOV

Državno pravobranilstvo Republike Slovenije je v letu 2006 obravnavalo 90.243 zadev, od tega je bilo novega pripada 56.030 zadev.

Skupna vrednost pravnih sporov je presegla šest milijard EUR. Finančna uspešnost Državnega pravobranilstva samo na pravdnem področju, ko je zastopalo Republiko Slovenijo kot toženo stranko, je znašala skoraj dve milijardi EUR, v zadevah, kjer je bila Republika Slovenija tožeča stranka pa prek 1,5 milijona EUR. Ali drugače povedano: Republika Slovenija je kot tožena stranka od zahtevanih 2.004 milijonov EUR plačala le 0,29 %, kot tožeča stranka pa je od vtoževanih 3,7 milijona EUR uspela v višini 42 % ali 1,5 milijona EUR.

V letu 2006 je bilo na Državnem pravobranilstvu na delu v povprečju 49 državnih pravobranilcev. To pomeni, da je vsak državni pravobranilec v enem letu obravnaval v poprečju 1.840 zadev, da je od skupne finančne uspešnosti samo na pravdnem področju, ko je bila Republika Slovenija tožena stranka, odpadlo na vsakega pravobranilca v poprečju skoraj 40 milijonov EUR in v primerih, ko je bila Republika Slovenija tožeča stranka 31.500 EUR.

V obdobju, ki ga zajema to poročilo, se je obseg rednega dela Državnega pravobranilstva v primerjavi s predhodnim letom pričakovano povečal. Enormno pa se je povečal obseg dodatnega dela, ki ima svoje podlage v odločitvah Evropskega sodišča za človekove pravice, uveljavitvi Zakona o pravici do sojenja v razumnem roku, kakor tudi v Zakonu o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje – C.

Obseg rednega dela se je povečal predvsem zaradi zatrjevanega nepravilnega dela državnih organov, neizpolnjevanja poslovnih obveznosti, imisij ter zaradi odškodninskih zahtevkov na podlagi 72. člena ZDen.

Odločitev Evropskega sodišča za človekove pravice je v primeru Lukenda sprožil plaz odškodninskih zahtevkov zoper Republiko Slovenijo zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku (vloženih 1.753 zahtevkov!).

Zakon o pravici do sojenja brez nepotrebnega odlašanja Državnemu pravobranilstvu nalaga obveznost in odgovornost za sklenitev poravnave med Republiko Slovenijo in oškodovanci po pravnomočno končanih sodnih postopkih in tako prepreči vlaganje pritožb na Evropsko sodišče. Po naši presoji je potencialnih upravičencev bistveno prek 100.000. Ob tem ugotavljam, da je citirani zakon ostal nedorečen saj ne ureja pravice do odškodnine v primerih, ko so sodne odločbe postale pravnomočne pred 1. januarjem 2007 ali v prvih

mesecih v letu 2007, ko sta vložitev nadzorstvene pritožbe ali rokovnega predloga brezpredmetni.

Dne 26. maja 2006 je Državni zbor Republike Slovenije sprejel Zakon o vlaganjih v javno telekomunikacijsko omrežje – C. Z njim spreminja pogoje za uveljavitev pravice do vračila vlaganj: vlagatelj ne zavezuje h predložitvi pogodbe, kot dokaz o vlaganjih pa šteje tudi notarsko overjena izjava. Zakon je Državnemu pravobranilstvu naložil, da pripravi predloge za sklenitev pisnih poravnav za zahtevke, vložene pred uveljavitvijo novele do 20. septembra 2006, morebitne anekse k že sklenjenim poravnavam pa do 30. novembra 2006. Ob uveljavitvi novele zakona je Državno pravobranilstvo imelo v obravnavi 32.773 zahtevkov, po uveljavitvi novele pa je bilo vloženi še 3.418 zahtevkov.

Ob sprejemu obravnavanega zakona leta 2004 je bila Državnemu pravobranilstvu zagotovljena začasna zaposlitev deset strokovnih sodelavcev. Na razpise se ni prijavil noben kandidat, prav tako pa nam ni uspelo pridobiti ustreznih kadrov prek Ministrstva pa pravosodje in sodišč. Zaradi tega sem pravobranilec odredil reševanje zahtevkov izven rednega delovnega časa. Kljub vrsti organizacijskih ukrepov in vsem naporom pa ni bilo mogoče vsega dela opraviti v postavljenih rokih. Pred ponudbo izvensodne poravnave mora namreč pravobranilec razčistiti sporna vprašanja, pridobiti dodatne ugotovitve Telekom d.d., neredko pa opraviti tudi pojasnjevalne razgovore s predstavniki KS in občin.

Ocenjujem, da se bo trend naraščanja pravnih sporov nadaljeval. Novo zvrst sporov pa že prinaša (Ministrstvo za promet) neuporaba oziroma nepravilna raba prava Evropske Unije, ki je postalo tudi naše domače pravo.

Že v letih 2004 in 2005 sem opozarjal na neustrezno kadrovske zasedbo. Povečana sistemizacija nam je bila odobrena šele septembra 2006, do dejanske zasedbe dodatnih pravobranilskih mest pa bo prišlo šele ob izteku leta 2007. Kritično pomanjkanje kadrov kot posledico dolgotrajnosti postopkov, ob izrednem povečanju dela, izpričuje podatek, da je na dan 20. maja 2007 na Državnem pravobranilstvu delalo 50 funkcionarjev, ali eden manj kot ob izteku leta 2006.

S pomočjo Ministrstva za pravosodje je Državnemu pravobranilstvu v letu 2006 uspela postavitev novih programov za dva elektronska vpisnika. Ministrstvu pa pravosodje gre

zahvala za uspešno izvedbo, saj za takšne investicije pred 1. januarjem 2006, ko so se sredstva v državnem proračunu načrtovala, stroški še niso bili znani.

Vendar informacijski sistem Državnega pravobranilstva še ne dosega potrebne kakovosti. Težave nastajajo pri črpanju in primerjanju podatkov po posameznih vrstah zahtevkov. To je tistih podatkov, ki so pogoj za popolne evidence in kakovostne analize. Programi nam na isto vprašanje dajejo različne podatke ali pa že vnesenih podatkov sploh ne prikažejo. Zaradi tega moramo vse prepogosto podatke zbirati ročno.

Problemi z informacijskim sistemom nakazujejo potrebo po ustanovitvi samostojnega centra za informatizacijo pri Državnem pravobranilstvu.

Lucijan BEMBIČ
generalni državni pravobranilec

VI. PRILOGE

- statistično poročilo za leto 2006 skupaj v delu (priloga 1)
- statistično poročilo vseh zadev za leto 2006 (priloga 2)
- vrednostni pregled obravnavanih zadev na DP v letu 2006 (1. del) (priloga 3)
- vrednostni pregled obravnavanih zadev na DP v letu 2006 (2. del) (priloga 4)
- pregled obravnavanih zadev v letu 2006 v odstotkih po oddelkih – graf (priloga 5)
- številčni pregled obravnavanih zadev v letu 2006 – graf (priloga 6)
- statistično poročilo o obravnavanih zadevah v letu 2006 po vpisnikih – graf (priloga 7)